

www.demokracija.si

Št. 50, leto XI.

14. december 2006, 550 SIT / 2,29 EUR

SLOVENIJA
MAŠČEVALNI
NEKDANJI MINISTER

V SREDIŠČU
GABROV UKOR
PRED IZKLJUČITVIJO

DEMOKRACIJA

Razkrivamo
načrten poskus
destabilizacije
slovenske države
s strani nekdanje
vladajoče
nomenklature.

**NAGRADNA
KRIŽANKA**

Z Demokracijo
in **Adrio Airways**
po Evropi

AGENT V AKCIJI

ISSN 1408-0494

9 1771408 049069

INTERVJU

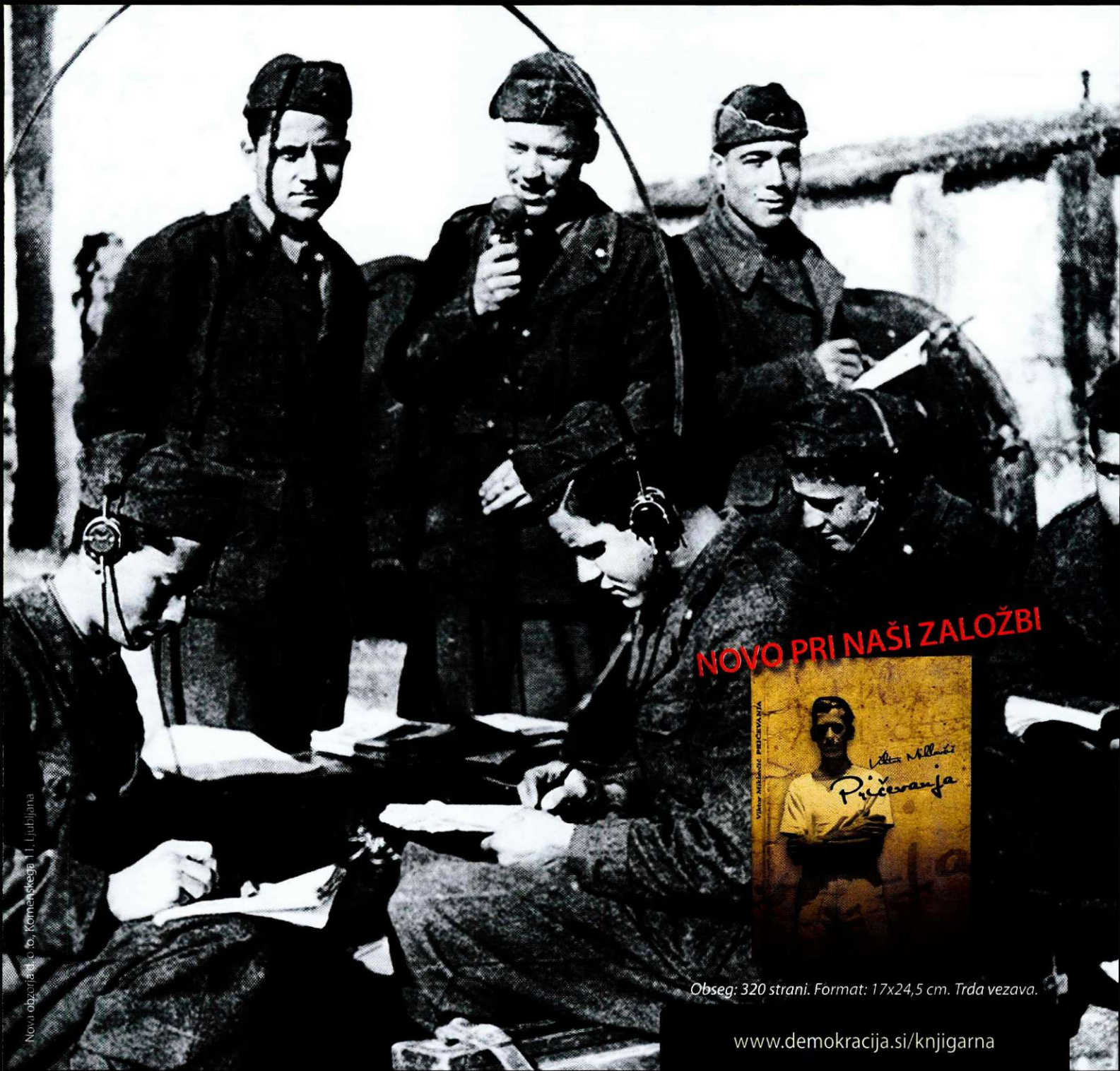
Igor Bavčar

Janez Janša ni kateri koli predsednik vlade

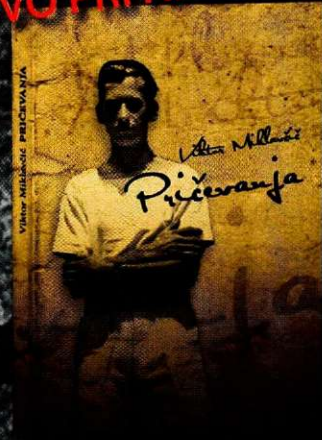
**Več smeha,
več žuraj!**

Minister za zdravje opozarja:
Prekomerno pitje alkohola škoduje zdravju!

NOVO PRI NAŠI ZALOŽBI

Obseg: 320 strani. Format: 17x24,5 cm. Trda vezava.

www.demokracija.si/knjigarna

Viktor Miklavčič PRIČEVANJA

Avtor se spominja mladosti za časa fašističnega terorja na Primorskem, bojov v 2. svetovni vojni v italijanski in jugoslovanski kraljevi vojski ter sanj, ugaslih v udbovsem zaporu, o pravičnejši družbeni ureditvi v Titovi Jugoslaviji.

Cena knjige je **4.900,00 SIT / 20,44 EUR**. Naročila sprejemamo po e-pošti knjigarna@demokracija.si ali po telefonu **01 230 06 66**.

Postnina po veljavnem ceniku Poste Slovenije plača naslovnik ob prevzemu. Vse cene vsebujejo 8,5% DDV. Informativne cene v evrih so preračunane iz tolažarskih cen po centralnem paritetnem tečaju 1 EUR je 239,64 SIT.

knjigarna
DEMOKRACIJA

UVODNE STRANI

- 9 Gabrov ukor pred izključitvijo
10 **Pogledi:** Nov ameriški pristop
11 Pomen papeževega obiska v Carigradu

POLITIKA

- 12 Poskus destabilizacije države
16 Policijski puntarji

SLOVENIJA

- 18 Ljudje v belem iz ozadja
22 Resnica o t. i. izbrisanih
24 Popisovanje nepremičnin
26 Kmetje nočejo več čakati

TUJINA

- 28 Položaj Romov v Evropi
32 **Tuji tisk:** Naselje na Luni
33 **Globus:** Nov „ruski“ umor

INTERVJU

- 34 Igor Bavčar

NEKOČ IN DANES

- 38 Mineralna bogastva
41 Meje in misije
42 **Naši kraji:** Velenje

KULTURA

- 46 V Cerknici pojejo mladi možje
47 Nagrade za arheologijo

OGLEDALO

- 48 **Film:** Potovanje odrešitve
50 **Avtomobilizem:** Opel astra TwinTop
52 **Znanost:** Majhna steklenička, močan strup
54 **Šport:** Je najbogatejši tudi najposobnejši?
56 **Črna kronika:** Popovič obtožuje udbumafijo
58 **Rumeno:** Jernej tretjič očka
60 **TV Kuloar:** Uroš proti Janezu
62 **Kronika časa:** Začetek slovenske vojske
66 Prihodnji ustavni sodnik?

DEMOKRACIJA, p.p. 4315,
Komenskega 11, 1000 Ljubljana, SI
Tel.: 01/ 2300 660 (uredništvo), urednik@demokracija.si;
01/ 230 06 66 (tajništvo), tajnistvo@demokracija.si
Faks: 01/ 230 06 61

Glavni in odgovorni urednik: Metod Berlec

Tehnični urednik: Bojan Jovan
Novinarji: Peter Avsenik, Gašper Blažič, Lucija Horvat,
Petra Janša, Lovro Kastelic, Barbara Prevorčič, Aleš
Kocjan, Vida Kocjan, Monika Maljevič, Ana Müllner,
Bogdan Sajovic, Denis Vengust, Mitja Volčanšek
Kolumnisti: Esad Babačić, dr. Andrej Capuder,
mag. Klemen Jaklič, dr. Janez Jerovšek, dr. Janko Kos,
dr. Matej Makarovič, dr. Hubert Požarnik,
dr. Andrej Rahten, dr. Ljubo Sirc, dr. Peter Starič

34 Intervju: Igor Bavčar

V Istrabenzu želimo postati eden najpomembnejših igralcev ne samo v Sloveniji, temveč v celotni jugovzhodni Evropi. In to na trgih električne energije, utekočinjenega naftnega plina, tehničnih plinov, zemeljskega plina in biomase. Tukaj vidimo še veliko prostora za rast.

12 Poskus destabilizacije države

Zadnji tedni so bili v Sloveniji razgreti. Vprašanje nadomestne lokacije za romsko družino Strojan se je čezmerno poudarjalo, pojavile so se vaške straže, težave v vladni koaliciji, ki jih je povzročil Janez Drobnič, hkrati pa je začel groziti še policijski sindikat. Kaj se je skrivalo za tem?

18 Ljudje v belem iz ozadja

Interpelacija zoper ministra za zdravje Andreja Bručana je le odsev notranjih težav Liberalne demokracije Slovenije ter zloraba politične moči opozicije in posameznikov za dosego oblasti.

28 Romi v evropskih državah

Po drami, ki pri nas že nekaj tednov poteka v zvezi z romsko družino Strojan, se odpira vprašanje, kako je za romsko manjšino poskrbljeno v drugih evropskih državah. Na splošno naša država razmeroma dobro skrbi za romsko skupnost.

Stalni zunanji sodelavci: Vera Ban, Peter Colnar, Pavel Ferluga, Igor Gošte, Miran Mihelič, Marija Vodišek

Lektoriranje: Joža Gruden

Prelom: Tone Tehovnik

Realizacija: Nova orbita d.o.o.

Fotografija: Gregor Pohleven (urednik), Bor Slana, agencije, arhiv Demokracije

Tisk: Ma-tisk d.o.o., Maribor

Datum natisa: dan pred izidom

Izhaja: vsak četrtek;

Cena: 550 SIT / 2,29 EUR

Izdaja: Nova obzorja d.o.o.

Direktor: Andrej Lasbaher

Naklada: 11.000 izvodov

TRR: 24200-9004125033, Raiffeisen Krekova banka d. d., Maribor
Poštnina plačana pri pošti 1102. Nenaročenih člankov in fotografij ne plačujemo in ne vračamo.

Na podlagi zakona o davku na dodano vrednost (Ur. l. RS, št. 89/98) sodi tednik Demokracija med proizvode, za katere se obračunava davek na dodano vrednost po stopnji 8,5 %.

Naročniški oddelek: narocnine@demokracija.si; Naročniki prejmejo položnico s prvo revijo v mesecu. Odljave sprejemamo pisno do 15. v mesecu z veljavnostjo prvega v naslednjem mesecu. Letna naročnina za države članice Evropske zveze znaša 260 evrov, za druge pa 288 USD.

Informativne cene v evrih so preračunane iz tolaških cen po centralnem paritetnem tečaju 1 EUR = 239,64 SIT.

Fotografija na naslovnici: FOTO SPRING, fotomontaža

Čas za »rešitelja«

Metod Berlec

»V Sloveniji je skrb zbujajoča prav nizka stopnja zaupanja v politiko, v politične stranke, čedalje bolj pa tudi v institucije sistema, v državo. Zadnji dokaz tega nezaupanja so vaše straže, ki postavljaajo cestne barikade, nadzorujejo gibanje ljudi, celo policije, in preiskujejo tudi policijska vozila. Vendar se avtoriteta državnih ustanov, predvsem sodstva, ustavnega sodišča, varuha človekovih pravic, tožilstva, policije, v zadnjem času tudi predsednika države ni začela rušiti šele zdaj v Ambrusu, ampak že veliko prej. /.../ Kljub mnogim razlikam me podrtadrevesa, zborovanja, protesti, nestrpnost s sovražnimi in rasističnimi parolami pretresajo in spominjajo na mitingaštvo, s katerim je Slobodan Milošević sprožil tragedijo na Balkanu...

Nekultura in sovražni govor vdirata v medsebojne odnose in v javno življenje, strokovnjaki so na političnem prepihu, država se še naprej vmešava v gospodarstvo, podreja si medije in druga področja javnega življenja ...«

(Milan Kučan

5. decembra 2006 v intervjuju za Jano)

Podobno dramatično je nekaj dni pred tem na izredni seji državnega zbora, na kateri so razpravljali o zamenjavi ministra za delo, družino in socialne zadeve, stanje v državi opisoval vodja poslanske skupine LDS ter nekdanji predsednik te stranke in vlade Anton Rop.

Seveda stanje v Sloveniji ni tako alarmantno, kot ga želijo številni prikazati oziroma umetno ustvariti. Očitno je, da ljudi iz vrst tranzicijske levice in starih partijskih struktur moti, da je Slovenija gospodarsko uspešna, da bo prva med desetimi novimi članicami EU prevzela evro in da bo v prvi polovici leta 2008 predsedovala Evropski uniji. Poskusi destabilizacije Slovenije zahtevajo resno obravnavo in moder odziv. Vladi je začasno uspelo vsaj delno pomiriti duhove v Ambrusu, vprašanje pa je, kaj se bo zgodilo, ko bodo začeli podirati

nelegalne romske objekte v Dečji vasi pri Ambrusu. Za napenjanje loka po novem skrbi policijski sindikat z izsiljevanjem vlade in zahtevo po precejšnjem povečanju plač. Zadeva ni preprosta, saj lahko poruši skoraj doseženo krhko soglasje med vlado in predstavniki sindikatov javnega sektorja. Presenetljivo policijski sindikat izsiljuje še s stavko, čeprav je za policiste po zakonu prepovedana. Da bo mera polna, premierju grozi s tožbo, ker je opozoril, da je policijski sindikat s stavko grozil tudi pred slovensko osamosvojitvijo.

Zadnje dogajanje kaže, da želi tranzicijska levica s pomočjo starega partijskega aparata destabilizirati Slovenijo, o čemer podrobneje pišemo v posebnem članku. Pri tem po stari partijski navadi ne izbirajo sredstev. Ne zanimajo jih žrtve niti ugled Slovenije v tujini. Po eni strani njeni predstavniki govorijo o varovanju človekovih pravic, po drugi pa delajo vse, da vladi ne bi uspelo rešiti romskega vprašanja, konkretno družine Strojčan. Poznavalci so prepričani, da niti v ozadju spet vleče nekdanji predsednik države Milan Kučan, saj sta opozicijski SD in LDS zaradi notranjih trenj operativno razglašeni. Jelko Kacin se kot predsednik LDS ni izkazal, zato je v stranki zmeraj več tistih, ki ga želijo zamenjati. Predsednik SD Borut Pahor pa naj bi imel preveč prijateljske odnose z Janezom Janšo. Aktualni predsednik države Janez Drnovšek je posebno poglavje. V tej situaciji nekateri zato nagovarjajo nekdanjega predsednika države, naj se znova dejavneje vključi v slovensko politiko. Pri tem je pomenljivo, da prvi človek Politbarometra Niko Toš vsak mesec meri podporo Milanu Kučanu. Po zadnji anketi bi njegovo hipotetično stranko na volitvah podprlo kar štirideset odstotkov anketirancev. Ker Kučanu strankarsko delovanje ni blizu, nekateri razmišljajo o njegovih vnovični kandidaturi za predsednika države, saj naj bi s tem tranzicijska levica dobila sidrišče za povrnitev izgubljene oblasti. No, vprašanje pa je, ali se bo Kučan tega projekta sploh lotil. **D**

Z ustvarjanjem nestabilnih razmer v državi naj bi se pripravljali teren za „rešitelja“.

Kot leta 1996 naj bi Milan Kučan zaradi ogroženosti demokracije v Sloveniji kandidiral za predsednika države.

Slabi novici

Aleksander Škorc

„Stanje v državi je porazno,“ je izustil Jelko. „Gospodarstvo je v razsulu in država se vrača v srednji vek. Tako imenovane razprtije v naši stranki so posledica njene demokratičnosti in nimajo nikakršne zveze z nadvse uspešnimi volitvami. Razpad LDS je torej le Janševa pobožna želja.

To, da makroekonomski kazalci še nikoli niso bili tako dobri in da praktično ni statistike, ki ne bi kazala izboljšanja, so dejstva, ki postavljajo na laž gospoda Jelka; „Stranka je v razsulu, izgubili smo že dvoje volitve zapored in prav bi bilo, da Jelko odstopi,“ je napisal še Slavko in Jelka še enkrat postavil na laž.

„Mediji še nikoli niso bili tako nesvobodni, novinarji so tlačeni, preganjani, grozijo jim povojni poboji in množično bežijo tja, kjer je ostalo še kaj rdečega, pa četudi gre samo za znak Coca Cole,“ menijo v levo nagnjeni in zato edini verodostojni medijski strokovnjaki.

Na mednarodni lestvici medijske svobode se je Slovenija dvignila pa še predsednik Janša se je pustil nekemu novinarju po mili volji mrcvariti. Slednji mu ni vnaprej pripravil vprašanj, niti mu jih ni polagal v usta, predsednik pa je prav na vsa odgovoril. Novinar, ki je priložnost dodobra izkoristil, pa je na veliko začudenje stroke še vedno živ.

Človek bi rekel, da spet nekdo laže. Samo kdo? Je to minister za kulturo ali po kakšnem čudnem naključju množica tistih, ki so popili laž z materinim mlekom in pojedli prevaro s kosom ukradenega kruha?

Jelinčič je oni dan v javnosti junaško ozmerjal Rome, ti pa se, čudno, niso preveč vznemirjali. Kaj bi se, ko pa so menda prvič izpadli boljši in kulturnejši od „civilov“. Se je pa nekoliko vznemiril Jelinčič, ko ga je na neki leseni brvi nekaj vrglo ob tla, ga pošte-no obtolklo in zavilo v mavčno oblogo.

Tudi onstran meja se dogaja. Hrvaški predsednik je ozmerjal Evropejce, in čeprav je mnenje že drugi dan spremenil, je odgovoril na vprašanje, kdo Hrvatov ne bo popeljal v Evropo.

Celo ameriški predsednik je prisluhnil, sicer prepoznam, a vendarle modrim besedam in se bo umaknil iz Iraka. Škoda, ker teh besed ni bilo, še preden je tja sploh odšel.

Človek bi rekel, da demokracija vseeno deluje in da Bog obstaja. Dve zelo slabi novici za levičarje, ki v imenu ljudstva zmorejo početi vsakovrstne nečednosti, ne zmorejo pa v njegovo korist vladati. Tudi Boga ne zmorejo priznati, saj bi se potem morali ravnati po tistih neumnih zapovedih. Kako že gre? Ne laži, ne kradi, ne ubijaj ...

H-umor

»Ne jaz in ne moji tožilci v času mojega vodenja tožilstva nismo bili izpostavljeni političnim pritiskom. Če bi bili, bi to povedali.«

(Nekdanja generalna državna tožilka Zdenka Cerar se ne pritožuje nad političnimi pritiski v času, ko je vodila tožilstvo. Verjetno zato ne, ker so nanjo pritiskali »pravi«.)

»Ni pa moj življenjski cilj, da bi se ukvarjal s Popovičem – za to se mi zdi škoda časa.«

(Najbolj izpostavljeni slovenski borec proti korupciji Drago Kos se z nepomembnimi stvarmi ne ukvarja.)

»V zadnjem mesecu se zdi, kot da živimo v neki drugi državi.«

(Poslanec LDS Slavko Gaber ima občutek, da ne živi v Sloveniji, odkar LDS ni več na oblasti.)

»Poskus, da bi odpravili gnus kot predso-dek, pa je naiven. Če bi ga zares odpravili, bi nehali biti ljudje.«

(Filozof Mladen Dolar ni več prepričan v nadaljnji obstoj človeške vrste, če se le-tej ne bi nič več gnusilo.)

»S pritiskom na tipko lahko ženi sporočiš, da greš na rekreacijo in da si želiš zvečer na prav dobro večerjo. Težava je le, če ti odgovori, da je tisti večer ne bo doma.«

(Predsednik uprave Gorenja Franjo Bobinac je ponosen na najnovejše tehnološke dosežke s področja proizvodnje hladilnikov, čeprav se zaveda, da niti najbolj eksotični izumi niso popolni.)

»Oba sva Janeza.«

(Režiser Janez Lapajne je preprosto razložil, katere skupne lastnosti ima s kolegom Janezom Burgerjem.)

»Še pred dvema letoma smo bili dragulj. Zdaj smo čudna tranzicijska država z Zahodnega Balkana, kjer se ne spoštujejo človekove pravice.«

(Predsednik LDS Jelko Kacin se neprijetno počuti v koži evropskega poslanca, ki zasto-pa Slovenijo.)

»Mene namreč pridobivanje političnih točk nikoli ni zanimalo in me še naprej ne zanima.«

(Ljubljanski župan Zoran Janković je pozabil, zakaj je zmagal na županskih volitvah v Ljubljani.)

»Zanimivo je, da je tako med sindikalisti kot med delodajalci velika stopnja konsenza, da je njihov delovni kolektiv popolnoma heteroseksualen.«

(Aktivistka društva Škuc LL Tatjana Greif je našla točko, v kateri se delodajalci in sindikati vedno strinjajo.)

»Prejšnja oblast je bila sprejemljiva za kritike: kadar so jo mediji, opozicija in javnost zasačili s prstom v marmelado, je zardela od sramu in se hitela opravičevati. Sedanja oblast pa v takih primerih še globlje potisne roko v kozarec.«

(Nekdanji minister za zdravje Dušan Keber sicer priznava, da se je s svojimi tovariši kdaj pregrešil, a so prave barabe kot ponavadi vedno na drugi strani.)

»Ker je v izolski volilni komisiji sedel so-prog kandidatke Brede Pečan, se je videz o nepristranskosti volilne komisije utopil nekje v Simonovem zalivu.«

(Urednik Ali H. Žerdin ni čisto prepričan o deklarirani legitimnosti volilne komisije v Izoli.)

Odziv Liberalne akademije

Potem ko smo v Demokraciji objavili članek Pravičniki iz Liberalne akademije, se je na objavo odzvala tudi omenjena ustanova. Na svojih spletnih straneh (www.libakademija-drustvo.si) je uredništvo spletnih strani LA izrazilo zadovoljstvo, ker je Demokracija eden izmed medijev, ki je v vsesplošnem medijskem molku povzel izjavo LA ob suspenzu novinarko Vide Petrovčič in omenil tudi izid zbornika Medijski mrk. Uredništvo je tudi kritično zapisalo, da v besedilu avtorja članka Gašperja Blažiča mrgoli faktičnih napak, »kar zvesto služi uredniški politiki tega časopisa, ki rad blati in demonizira naše društvo«, in dodalo, da »visoka ocena tako v SDS kakor tudi v vodstvu RTV Slovenija zanesljivo ne bo izostala«. Ob tem se sprašuje, kaj bi Demokracija sploh počela, če ne bi demonizirala LDS in tistih, ki jo podpirajo. »Poskus diskreditacije Liberalne akademije pač ne bo zakril dejanskega stanja, niti političnega suspenza Vide Petrovčič, niti kršitev pravnega reda v primeru Romov in katastrofal-

Dr. Darko Štrajn, predsednik Liberalne akademije

ne politike, ki jo vodi novinarjem Demokracije tako ljuba vlada,« je še zapisalo uredništvo spletnih strani.

Ob tem se lahko le vprašamo, katere so »faktične napake«, ki jih omenja uredništvo spletnih strani LA, saj na spletni strani niso naštet, morda pa bodo našle mesto v katerem od prihodnjih zbornikov LA. Zanimivo bi bilo tudi izvedeti, kdo konkretno se je v imenu LA odzval na članek v Demokraciji. Za zdaj kaže, da je to najverjetneje dr. Boris Vežjak glede na to, da se je v svojem spletnem dnevniku lotil avtorja članka v Demokraciji, poleg njega pa je kritiziral tudi dr. Matevža Tomšiča in dr. Mateja Markoviča, domnevno zaradi tega, ker naj bi kazala v svojih člankih zaničljiv odnos do civilnodružbenih institucij iz levičarskih krogov. Ob tem velja spomniti, da je Vežjak nekakšen vezni člen med Liberalno akademijo in Mirovnim inštitutom, saj sodeluje z obema institucijama. G. B.

Modrosti tedna

»Ko je Pahor postal predsednik SD (takrat se je še imenovala ZLSD), so kritiki opozarjali, da bolj kot v levo ZLSD sodi v vrh sredinske LDS. Po desetih letih kaže, da so dobro ocenili. Pahor je spremenil ime in podobo stranke v bolj zmerno smer, po odhodu Drnovška pa se na prostor, ki ga je prej zasedala bolj leva in manjša ZLSD, umika LDS.«

(Urednik Peter Jančič)

»Te dni smo spremljali boj nekega že bivšega ministra proti pravici predsednika vlade, da ga zamenja. Ima vsa pravico, da se smatra za nezamenljivega, tudi stranka ga lahko v tem podpira, toda glavno besedo v skupinskih ansamblih imajo njihovi vodje, ki za njihovo delo in ustrezno javno podobo odgovarjajo. Njegovo neprosto voljno odstavljanje v parlamentu je bila blamaža zanj osebno, za vlado in vladajočo koalicijo. Opozicija je z vsa pravico uživala, saj se ji taka kost za glodanje redko ponudi.«

(Zgodovinar dr. Stane Granda)

Pošta v dobrih rokah

Potem ko je vodenje Pošte Slovenije, ki je v večinski državni lasti, lani prevzel Aleš Hauc, ki je ob svojem nastopu dejal, da želi to visoko tehnološko razvito družbo uvrstiti med najboljše poštne organizacije v Evropi, hkrati pa jo pripraviti na konkurenčno tekmo po letu 2009, ko bo prišlo do liberalizacije poštne trga v EU, zadnji podatki kažejo, da vodstvo dobro uresničuje svoje načrte. Tako so bili podatki poslovanja za leto 2005 nad pričakovanimi, še bolje je bilo v prvih sedmih mesecih letošnjega leta, saj so vsi kazalniki produktivnosti in učinkovitosti družbe višji kot v istem obdobju preteklega leta in hkrati višji od načrtovanih. Čisti poslovni izid je kar za 180 odstotkov višji od načrtovanega. Višja je tudi rast storitev, stroški plač so v okviru načrtovanih in za 3,8 odstotne točke zaostajajo za rastjo povprečne plače v državi. Vodstvo je pripravilo tudi napovedane ukrepe za povečanje učinkovitosti poslovanja in dodane vrednosti na zaposlenega na področju trženja, logistike, človeških virov ter na finančnem, računovodskem in investicijskem področju. Iz ukrepov, ki jih je pretekli teden potrdila vlada, je razvidno, da je prizadevanje za večanje učinkovitosti in rast dodane vrednosti stalnica poslovne politike Pošte Slovenije, medtem ko bodo strateški ukrepi zajeti v prenovljenem strateškem razvojnem programu, ki bo predvidoma potrjen do konca leta. Sprememba načina vodenja in prevetritev na vodilnih delovnih mestih prinaša uspehe. V. K.

Aleš Hauc, direktor Pošte Slovenije

Ugodili Klokočovniku

Kot smo napovedali v prejšnji številki Demokracije, se je prejšnji tork popoldne izolski občinski svet znova sešel, da bi do konca izpeljal nekaj dni prej pretrgano konstitutivno sejo.

V nasprotju s prvim srečanjem občinskega sveta v novi sestavi, ki je trajalo celih trinajst ur, so svetniki tokrat končali delo v manj kot uri. Že prvič jasno izražena večina je potrdila ugotovitve posebej za ta namen ustanovljene komisije, ki je ugodila pritožbi Tomislava Klokočovnika zoper poročilo občinske volilne komisije (OVK). Tako ni bil potrjen mandat dosedanji županji Bredi Pečan (tokrat je sedela v vrstah svetnikov SD), tekoče posle pa je v skladu z določili zakona o lokalni samoupravi prevzel najstarejši svetnik Anton Juriševič (DeSUS). Svetniki so prav tako sprejeli sklep, naj OVK zaradi ugotovljenih kršitev razpiše vnovične volitve.

Pečanova, ki je odločitev svetnikov označila za glasovalni stroj, je zoper sklep napovedala pritožbo na upravno sodišče, to pa naj bi o zadevi odločalo v roku 30 dni. Po drugi strani Klokočovnik, vidno zadovoljen z izidom seje, odločitev razume kot zmago pravne države. M.V.

Breda Pečan, občinska svetnica

Pomembne vladne odločitve

Pretekli četrtek se je vlada sešla na stoti redni seji. Dnevni red je bil obsežen, sklepi pa napisani na 24 straneh. Uvodoma so potrdili program stabilnosti za obdobje 2006–2009 in hkrati pooblastili ministrstvo za finance, da ga posreduje evropski komisiji ter svetu EU, z dokumentom pa bodo seznanili tudi državni zbor. Slovenija je doslej za namene multilateralnega nadzora ekonomskih politik vsako leto pripravljala konvergenčni program. Po formalnem sprejetju odločitve za vstop Slovenije v evroobmočje pa mora tudi naša država v šestih mesecih predstaviti svoj prvi program stabilnosti. Ta opredeljuje ukrepe ekonomskih politik v obdobju do leta 2009 ob upoštevanju zadnjih napovedi makroekonomskih agregatov UMAR, ki so bili hkrati podlaga za sprejetje proračunov za leti 2007 in 2008. Javnofinančne projekcije, predstavljene v programu stabilnosti, načrtujejo postopno znižanje primanjkljaja do leta 2009 na 1

Vlada Janeza Janše je pretekli teden imela stoto sejo.

odstotek bruto domačega proizvoda (BDP) in ohranjanje zadolženosti na zdajšnji ravni okoli 28 odstotkov BDP. Pri tem so v projekcijah v celoti upoštevani učinki sprejete davčne reforme in predviden višji obseg investicij v železniško infrastrukturo. Javnofinančna strategija ob tem zagotavlja, da se bo raven prihodkov v BDP znižala za 4,1 odstotka (s 45,8 v letu 2005 na 41,7 odstotka BDP v letu 2009). Prav

tako se bo znižala raven odhodkov s 47,2 v letu 2005 na 42,6 odstotka BDP v letu 2009, kar je znižanje za 4,6 odstotka BDP. Dokument opredeljuje še dolgoročna tveganja za vzdržnost javnih financ ob scenariju, ki izhaja iz nedavno objavljenega poročila komisije, predstavljene pa so tudi projekcije ob upoštevanju višjih stopnjah aktivnosti, ki bi jih Slovenija lahko dosegla ob izvedbi zadanih reformnih ukrepov. V tem primeru bi bila vzdržnost pokojninskega sistema zagotovljena do leta 2030, med letoma 2030 in 2050 pa bi se izdatki za pokojnine povečali za 3,5 odstotka BDP. Nadalje je vlada sprejela tudi zavezo, da samo zaradi prehoda na novo evropsko valuto ne bo povečevala denarnih zneskov, na katere ima sama vpliv, to pa priporoča tudi vsem državnim zavodom, agencijam, ustanovam, nosilcem javnih pooblastil pa tudi vsem gospodarskim družbam, ki so v delni ali večinski lasti države. V. K.

Priznanja družinam

Slovenska konferenca Svetovnega slovenskega kongresa (SSK) je v prostorih SSK v Ljubljani pred tednom dni podelila priznanja številčnejšim slovenskim družinam. Od štirinajstih družin s skoraj sto otroki jih je pet prejelo bronasto plaketo, sedem srebrno, družini Medved in Potočnik pa zlato. Zbrane družine sta ob tej priložnosti nagovorila predsednik komisije SK SSK za priznanja številčnejšim družinam Luka Klopčič in državna sekretarka na ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve Marjeta Cotman, ki je med drugim izrazila željo, da bi bilo tako številčnih družin v Sloveniji še več. V spremljevalnem programu se je vsaka od družin na kratko predstavila, nekatere so pripravile celo glasbeno točko, večer pa sta poživila otroški pevski zbor iz župnije Reteče in čarovnik Hugo Šekoranja.

Velike družine so vesele vsake pomoči.

Podelitev priznanj številčnejšim družinam temelji na sklepu SSK, sprejetem septembra 1997 na zboru v Kranju. Srečanje torej postaja že tradicionalno, v SSK pa obljublajo, da si bodo prizadevali še naprej opozarjati na pomen številčnejših družin za ohranitev slovenskega naroda in. P. A.

Po pretresih zatišje

Svet NSi se je v ponedeljek pozno popoldne sešel na seji, na kateri je obravnaval poročilo o lokalnih volitvah, finančno poslovanje stranke in višino članarine za leto 2007. O Drobničevi razrešitvi ni razpravljal. Kot je po za javnost zaprti seji dejal predsednik stranke Andrej Bajuk, je ozračje v stranki zelo pozitivno. Po njegovih besedah analiza lokalnih volitev še poteka in bodo o njej organi stranke še razpravljali, zato o tem ni mogel dati izjave, priznal pa je, da so izidi glede na prejšnje lokalne volitve slabši. Za interpelacijo o delu in odgovornosti ministra za zdravje Andreja Bručana je dejal, da ji bo stranka nasprotovala, saj so se v koalicijski pogodbi zavezali, da takšnih interpelacij ne bodo podprli. Glede Drobničeve razrešitve pa je dejal, da širše razprave na svetu ni bilo, saj je bila seja predčasno pretrgana. Njej je namreč sledil novoletni sprejem NSi, na katerem so člani stranke nazdravili Bajuku, ki ga je, kot je znano, evropski tednik European Voice razglasil za evropskega dosežkarja leta 2006. Bajuk je še dejal, da na svetu pozivov k izrednemu kongresu ni bilo, prav tako niso razpravljali o razmerah v koaliciji in odnosih med koalicijskimi strankami. Nova kandidatka NSi za ministrico za delo je Marjeta Cotman. A. K.

Svet Nove Slovenije je minil mirno.

Gabrov ukor pred izključitvijo

Gašper Blažič, foto: arhiv Demokracije

Kriza se zaostrojuje Kot kaže, dobivajo spori znotraj LDS čedalje bolj groteskne razsežnosti. Tako je v torek, 5. decembra, poslanec LDS Slavko Gaber znova napisal pismo predsedniku stranke Jelku Kacinu in ga odkrito pozval k odstopu. Po Gabrovem mnenju Kacinu ni uspelo povezati ljudi v stranki, da bi naredili preboj in se vzpostavili kot alternativa obstoječi oblasti. Gaber je še zapisal, da je treba najti osebo, ki bo strnila vrste v LDS in oblikovala alternativni program ter ekipo, katere del bi moral biti tudi Jelko Kacin. Seveda Gaber to pot ni izpustil hude kritike na račun razmer v državi, saj je med drugim zapisal, da »to, kar se dogaja z obstoječo oblastjo, očitno grozi z razpustom cele vrste podsistemov«. Pismo, v katerem Gaber poziva Kacina k odstopu, naj bi bilo posledica tega, da Kacin na prvo pismo pred dvema tednoma Gabru sploh ni odgovoril, nekakšen odgovor pa je prebral prejšnjo soboto na sestanku poslanske skupine. Po Gabrovem mnenju ima stranka dober kadrovski potencial in je tudi zmožna sprejemati za Slovenijo pomembne odločitve, kar naj bi dokazala za časa svojega vladanja, zato bi lahko ustavila tudi zdajšnjo agonijo. Po njegovih besedah se v bitko za novega predsednika stranke ne namerava vmešati, pomagal pa bo iskati izhod iz krize.

Nasprotni učinki O notranjih trenjih v LDS smo v Demokraciji že pisali, očitno pa z bližino kongresa napetosti še naraščajo, saj je čedalje več vidnejših članov LDS prepričanih, da se stranka vrti v začaranem krogu; radikalna kritika vlade je očitno premalo, da bi LDS znova nagovorila sredinske volivce. Da se užaljenost zaradi izgube oblasti še ni polegla, dokazuje tudi obnašanje poslancev LDS ob glasovanju za odstavitev ministra za delo, družino in socialne zadeve Janeza Drobniča, saj so pozabili na svoje kritike na Drobničev račun – še več, nekateri so ga bili pripravljene celo podpreti, samo da bi pripomogli k čim večjemu razkolu znotraj koalicije. Po mnenju poslanske skupine LDS naj bi bil Drobnič žrtveno jagnje, saj je bil le izvajalec Janševе socialne politike, z njegovo odstavitvijo pa naj bi si vlada umila roke pred javnostjo. Že zdaj pa je jasno, da sedanje početje LDS očitno dosega nasprotni učinek od zelenega, saj se je po podatkih javnomnenjskih anket podpora vladi celo dvignila. Tudi poslanska skupina SDS meni, da je interpelacija proti ministru Bručanu le odsev notranjih težav v LDS in poskus njene konsolidacije na plečih zdravnikov ter javnega zdravstva. Tako je poslanec SDS Franc Jazbec na tiskovni konferenci dva dni po objavi Gabrovega pisma mimogrede omenil, da je LDS razdeljena na štiri frakcije, in sicer na poslansko skupino, Jankovičevo listo, Gibanje za pravičnost in razvoj ter »Kacinovo frakcijo«.

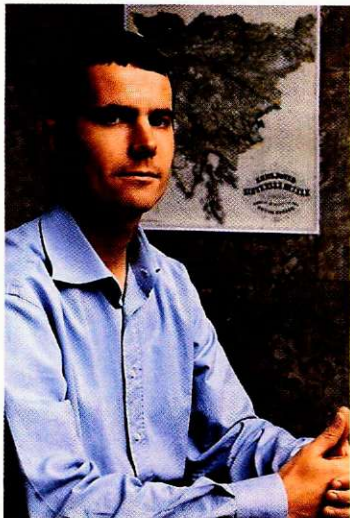
Povezovanje s Kučanom Zanimivo pa je, da je prav Kacin, ki ne velja za »združevalnega« človeka, v intervjuju za Delovo Sobotno prilogo pozval k strnitvi vrst in s tem dejansko ponovil eno od zahtev, ki jo je v svojem pismu izrazil Slavko Gaber. Hkrati je tudi odkrito obžaloval, da se nekdanji predsednik države Milan Kučan ne angažira v skladu s pričakovanji. »Dokler bomo poslušali zgodbe, da je Forum

Slavko Gaber je že v drugo pozval Jelka Kacina, naj odstopi.

Po Gabrovem mnenju Kacinu ni uspelo povezati ljudi v stranki, da bi naredili preboj in se vzpostavili kot alternativa obstoječi oblasti.

21 le neka amorfná organizacija, ki nima političnega profila, da je to le okvir, bo ta okvir prazen,« je v intervjuju dejal Kacin. Slednje lahko razumemo kot napoved tesnejšega sodelovanja LDS s Forumom 21, v katerega so že vključeni nekateri člani LDS. Povsem očitno pa je, da Kacin računa na Kučanovo dejavnije vključevanje v politiko, čeprav ni do cela verjetno, da bi ta poteza sprožila kakšne večje premike, saj je Kučan po izteku predsedniškega mandata in ustanovitvi Forumá 21 izgubil precej vpliva v javnem mnenju. Iz tega razloga Kacin zato verjetneje računa na pomoč ljubljanskega župana in člana Forumá 21 Zorana Jankovića, čeprav je dejstvo, da je bilo pet članov LDS v ljubljanski mestni svet izvoljenih na Jankovićevo listo, nekoliko neprijetno za vrh LDS. To še zlasti velja za njen ljubljanski mestni odbor, ki bo že v kratkem dobil novega predsednika. Za to mesto se potegujejo Miha Koprivšek, Primož Heinz, Milan M. Cvikl in Pavel Gantar. Bržkone bi utegnil razplet volitev predsednika ljubljanske LDS vplivati na dogajanje na kongresu in celo na izvolitev novega predsednika. ■

Nov pristop

Mitja Volčanšek

Prejšnjo sredo je svetovna javnost dobila vpogled v dolgo pričakovano poročilo študijske skupine o Iraku.

Skupina strokovnjakov, ki jo sestavlja pet demokratov in prav toliko republikancev, po devetih mesecih preučevanja razmer poudarja, da ne obstaja čarobna formula za »odgovorno rešitev ... dolgotrajne in drage vojne«. Ker člani skupine verjamejo, da še obstaja manevrski prostor za izboljšanje stanja v tej bližnjevzhodni državi, ponujajo nov pristop, ki ga bo mogoče uresničiti le z veliko mero politične volje in nadstrankarskega sodelovanja.

Novost poročila je v priznanju, da se nasilje v Iraku stopnjuje, sektaštvo sunitskih upornikov pa pri tem predstavlja najhujšo grožnjo stabilnosti države. Nadaljnje poslabšanje razmer bi tako lahko vodilo v »padec iraške vlade in v humanitarno katastrofo«.

Poročilo pa vendar postreže tudi z mogočimi rešitvami. Med pomembnejšimi smernicami, ki jih ponujajo njegovi snovalci, so takojšnja »diplomatska ofenziva«, s katero bi pridobili čim širše mednarodno soglasje vključno z vsemi sosedami Iraka, posebej z močnima akterjema v regiji, kakršna sta Iran in Sirija. K temu sodi tudi prizadevanje ZDA za pomiritev med Izraelci in Arabci. Prav tako neizbežna bo dodatna politična, gospodarska in vojaška podpora Afganistanu, meni študijska skupina. Navznoter pa bo treba spodbuditi iraško vlado in prebivalce, da vzamejo usodo v svoje roke. ZDA naj zato postopno opustijo aktivno vojaško vlogo v korist domačih sil, njihova navzočnost pa naj bo predvsem podporne narave. Tako bi ameriške sile utegnile zapustiti Irak do prve četrtine leta 2008. Hkrati naj ameriška administracija na politični ravni še naprej tesno sodeluje in podpira Iračane na poti do narodne sprave, a le če bo iraška vlada pri tem uspešna.

Politično ozračje v ZDA se je po zadnjih volitvah in preobratu v obeh domovih močno spremenilo, pri čemer je jasno, da so demokrati zmagali zaradi neuspešne Busheve politike do Iraka.

Busheva t. i. teorija domin, po kateri bi poseg v Iraku pripomogel k demokratizaciji celotnega območja, se je izkazala za iluzorno. Več desetletni bližnjevzhodni gordijski voz, kjer so vprašanja izraelsko-palestinskega konflikta, iranskih jedrskih ambicij in dostopa do nafte tesno povezana, logično terja diplomatsko uglašen in celovit pristop in upoštevanje lokalnih sogovornikov.

Nedavni zamenjavi obrambnega ministra Rumsfelda in veleposlanika pri ZN Boltona nakazuje, da je predsednik Bush tudi sam dovzeten za tovrstno spremembo strategije.

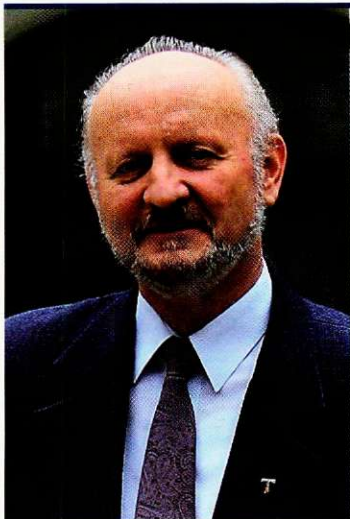
Preverjeni manipulatorji

Aleš Kocjan

V zadnjem času je v javnosti, predvsem pa v medijih večkrat slišati o t. i. sovražnem govoru.

Po definiciji, ki jo najdemo na internetnih straneh varuha človekovih pravic, gre za sovražni govor takrat, ko se izražajo mnenja in ideje, ki so po svoji naravi ksenofobični, diskriminatorni, rasistični in naperjeni predvsem zoper razne manjšine (etnične, verske, kulturne). Slovenci seveda ne bi bili Slovenci, če si ne bi definicije razlagali po svoje. Eden takšnih primerov je bila zadnja oddaja Preverjeno na največji komercialni televiziji. Oddaja se je začela s posnetki, na katerih Lojze Peterle, kot je dejal novinar, populistično igra na orglice, Pavel Rupar in Mirko Zamernik pa javno prepevata v Trziču, nadaljevala pa s posnetki, na katerih je Janez Janša pred dvema letoma podprl dolenjske protestnike, ki so pred vlado protestirali proti nereševanju romske problematike. Sledilo je nekaj posnetkov, na katerih naj bi šlo za sovražni govor: Ruparjev nastop v parlamentu, ko je poslankama LDS in SD dejal, da bi jima bilo treba pregledati mednožje, Drobničovo odiranje mikrofona novinarki, Popovičev spor z novinarko Primorskih novic, Pečetovo nasprotovanje homoseksualcem, Pečetova grožnja Majdi Širca, da jo bo nagnal izza govorniškega pulta, in nastop Franceta Cukjatića, ko je v parlamentu bral domobranksko prisego. Čas med posnetki so dodatno začinili preverjeni levičarski govorniki (Milan Kučan, Vlado Mihelj, Ali H. Žerdin, izjema je bil Leon Magdalenc, ki je v oddaji edini nastopil kot strokovnjak), ki so se seveda strinjali, da je šlo v omenjenih primerih za sovražni govor. Enostransko in manipulativno zmešan prispevek, saj v polovici primerov sploh ni šlo za sovražni govor. Zakaj? Kaj ima z uvodno definicijo sovražnega govora opraviti igranje na orglice ali petje poslancev? Kakšno zvezo s sovražnim govorom ima denimo Drobničovo odiranje mikrofona, Popovičev spor z novinarko ali Pečetovo prerekanje z Majdo Širca? Sodita morebiti novinarki in poslanka v etnično, versko ali kulturno manjšino? Kakšno zvezo s sovražnim govorom bi lahko imelo branje domobrankske prisega v parlamentu, saj je šlo v tem primeru le za ponazoritev, kaj je dejansko vsebovala prisega, v vroči razpravi o tem, komu so prisegli domobranci.

Manipulativno obravnavanje neke teme, ki smo ga v oddaji Preverjeno že vajeni, je očitno postalo običajen prijem naših kvazivaruhov človekovih pravic, ki poskušajo s tem vladajoči politiki pripisati ksenofobijo, rasizem in diskriminatornost. Slednje jim sicer za zdaj ne uspeva najbolje, vendar bo morala vlada odločneje protestirati proti takšnim poskusom. Znano je namreč, da večkrat ponovljena trditev, četudi lažna, sčasoma postane resnica, takšna resnica pa je za vsako vlado lahko zelo spolzek teren.

Drug k drugemu

Dr. Metod Benedik

Pred dnevi so mediji postregli svojim bralcem s fotografijami papeža Benedikta XVI. in carigrajskega patriarha Bartolomeja I., ki se pozdravljata z bratskim objemom, sta skupaj pri bogoslužju, podpisujeta skupno izjavo in skupaj blagoslavljata zbrane vernike. Spomin seže nazaj v leto 1964 in prikljče prav tako sliko, ko sta se v Jeruzalemu srečala papež Pavel VI. in carigrajski patriarh Atenagora. Pred tem obiskom je patriarh zatrdil: »Komaj čakam, da ga vidim in objamem, da mu pokažem svoje veselje, ker je po petsto letih sprožil naš sestanek v Kristusovih krajih.«

Zadnjič sta se namreč papež in carigrajski patriarh srečala leta 1439 na koncilu v Firencah, ko je bilo formalno sklenjeno zedinjenje, ki pa dejansko nikoli ni zaživelo. Časopisi so zapisali: *Zgodovinski objem*. To je bil res velik mejnik! Potem si sledijo koraki: decembra 1965 na II. vatikanskem koncilu odpravijo izobčenje med Carigradom in Rimom iz leta 1054. Julija 1967 Pavel VI. obišče Carigrad, prvikrat po letu 710 je rimski papež spet v tem mestu. Oktobra istega leta patriarh Atenagora pride v Rim. Dobro leto po izvolitvi Janez Pavel II. novembra 1979 obišče patriarha Dimitrija v Carigradu. On je prvi papež, ki stopi v rimsko sinagogo (aprila 1986), prvi papež, ki stopi v mošejo (maja 2001 v Damasku). Vse bolj se kaže, kako razmere moderne dobe naravnost zahtevajo preseganje starih zdrah in narekujejo prizadevanje za dejavno sožitje; kolikor bolj je naša doba obtežena z nenehnimi grožnjami miru in najrazličnejšim oblikam nečlovečnosti, toliko bolj si morajo svetovna verstva skupaj, ob medsebojnem spoštovanju, prizadevati za mir in za resnično človečnost.

Razdeljenost znotraj krščanskega sveta je stara stvar. V pozni antični dobi poznamo tako imenovani Akacijev razkol, v 9. stoletju Fotijevega in 1054 Kerularijev, »veliki« razkol. Jasno izstopa dejstvo, da se v zgodovini ti razkoli vedno imenujejo po carigrajških patriarhih. V ozadju je očitna težnja, ki naj bi ustvarjala prepričanje, da so za razkole krivi vzhodni patriarhi oziroma vzhodna Cerkev. Pa je vendar stvar precej drugačna. Še v času celovitega rimskega cesarstva so se med vzhodnim in zahodnim delom pojavljale nekatere razlike med pojmovanji in prakticiranjem krščanskega življenja, tem bolj vidne so postajale, ko je na vzhodu bizantinsko cesarstvo še celo tisočletje poskušalo ohranjati značilne antične prvine življenja, medtem ko je na zahodu nastajala mlada Evropa v čisto drugačnih socialnih in kulturnih okoliščinah. Nedvomno je pri teh razhajanjih treba upoštevati vrsto dejavnikov. Prav tako ni dvoma, da so pri tem igrali vidno vlogo nekateri stremuški posamezniki. Vsekakor pa je ključnega pomena ugotovitev, da gre za tisočletno vzajemno medsebojno oddaljevanje: ni se oddaljeval drug od drugega (vzhod od zahoda), ampak sta se oba

oddaljevala »drug od drugega«. Slednjič to pomeni, da sta za razhajanja in razkole odgovorni obe strani in zato tudi koraki k zedinjenju vodijo od obeh strani.

Benedikt XVI., ki so ga kot kardinala Ratzingerja mnogi najraje videli na okopih katolištva, brambovca brez kakšnega posebnega posluha za druge krščanske Cerkve ali celo za nekrščanska verstva, se je le nekaj dni po izvolitvi srečal s predstavniki različnih krščanskih skupnosti in nekrščanskih verstev in jih vabil k skupnim prizadevanjem v dobro vsega človeštva. Pomenljivo je, da je posebej muslimanom izrazil priznanje »zaradi napredujočega dialoga med muslimani in kristjani.

Njegov obisk v Turčiji je, razumljivo, potekal v senci odmevov na besede, izrečene v Regensburgu. Mnogi so ugibali, ali se bo po tolikih protestih sploh podal na to pot. Papež ni pomišljal; šel je in razločno pokazal, kako vidi islam. Na srečanju z vodjem direktorata za verske zadeve Bardakogljum in ob drugih srečanjih s predstavniki islama je izrazil spoštovanje do islama in poudaril velik pomen skupnih prizadevanj za temeljne človeške vrednote. Iz njegovih besed so zvenele misli, ki jih je še kot kardinal izrekel v Berlinu leta 2000, da namreč prav veliki verstvi, kot sta krščanstvo in islam, vzajemno lahko ponudita trdno duhovno podlago za življenje narodov, tisto podlago torej, ki se sodobnemu svetu, predvsem zahodnemu, vidno izmika. Obisk Modre mošeje v Carigradu je bil zunanje vidno potrdilo Benediktovih misli.

Po besedah papeža samega pa je prvi namen poti v Turčijo vendarle bil obisk tamkajšnje pravoslavne Cerkve in posebej njenega patriarha Bartolomeja kot tudi obisk patriarha armenske Cerkve Mesroba II. in sirsko-ortodoksnega metropolita.

V Carigrad je šel, »da bi utrjeval bratske odnose med rimskim škofom, Petrovim naslednikom, in carigrajskim ekumenskim patriarhom«. S patriarhom je podpisal izjavo o prizadevnem

Papežev obisk Turčije pozitivno vpliva na medverski dialog.

nadaljevanju skupnega iskanja poti k edinosti, pri čemer je pomenljivo, da se patriarh predstavlja kot koordinator in predstavnik vsega pravoslavja. Kakor je torej papežev obisk pomemben korak v zblizjevanju Rima in Carigrada, se takoj odpira vprašanje, kaj pa Ruska pravoslavna cerkev, kaj pa moskovski patriarh! Janez Pavel II. je želel obiskati Moskvo, vendar mu ni bilo dano. Bo to uspelo sedanjemu papežu? **D**

Nepotreben »spopad« med policijo in Ambrušani v noči na 26. november

Poskus destabilizacije države

Metod Berlec, foto: Domen Grögl/STA, Bor Slana, POP TV

Zadnji tedni so bili v Sloveniji razgreti. Vprašanje nadomestne lokacije za romsko družino Strojan se je čezmerno poudarjalo, pojavile so se vaške straže, težave v vladi, hkrati je začel groziti policijski sindikat. Kaj se je skrivalo za tem?

V medijih se je ustvarjala slika, da vlada ne obvladuje več razmer, saj se je konec novembra soočala z mnenjavo ministra za delo, družino in socialne zadeve Janeza Drobniča. Govorilo se je o zamenjavi še nekaterih drugih ministrov. Pojavljali so se namigi o domnevni veliki krizi vlade, ki naj bi se ukvarjala samo še sama s sabo. V petek, 1. decembra, so napetosti dosegle vrhunec. Že drugi teden zapored se je začelo »spontano« vračanje družine Strojan v Ambrus, na Bledu je politično zboroval policijski sindikat. Vlada je bila v državnem zboru zaposlena z izredno sejo državnega zbora, na kateri so govorili o odstavitvi ministra Drobniča, in prvič se je zgodilo, da je vladna koalicija morala zaradi nespametnega mi-

nistra prati umazano perilo pred celotno slovensko javnostjo. V opoziciji so medtem uživali, govorili, da v Sloveniji vlada popoln kaos, da vlada ne obvladuje več razmer in podobno. Že na izredni seji je predsednik vlade Janez Janša opozoril na to, saj je dogajanje presenetljivo spominjalo na

leto 1991, ko je pred slovensko osamosvojitvijo poleg številnih težav, s katerimi se je takrat soočala Demosova oblast, policijski sindikat grozil s stavko.

Paradržava oživi Razgreto ozračje zaradi romske družine Strojan naj bi prišlo kot naročeno za opo-

zicijo in kadre nekdanjega komunističnega režima. Novembra je bilo zato v različnih ljubljanskih gostilnah in nekaterih pisarnah zelo živahno. Po zatrjevanju dobro informiranih so za različnimi omizji zasedali upokojenci nekdanje Službe državne varnosti, pridružili pa naj bi se jim bili tudi nekateri aktivni sodelavci Sove. Nekateri akterji spletke v Depali vasi, ki je botrovala odstavitvi takratnega obrambnega ministra Janeza Janše, naj bi bili krožili po Ljubljani in se oglasili v pisarni nekdanjega predsednika države ter pisarnah represivnih organov slovenske države. Informacije in dezinformacije so krožile med novinarji in uredniki POP TV, Dnevnika, Mladine, RTV Slovenija, Dela, Večera in različnih tabloidov. Po časopi-

Predsednik vlade Janez Janša na izredni seji DZ 1. decembra

snih in uradniških arhivih so se mrzično iskali kakršni koli podatki za diskreditacijo notranjega ministra Dragutina Mateja, direktorja policije Jožeta Romška in nekaterih posameznikov iz Generalne policijske uprave. V Novem mestu naj bi bilo vzpostavljeno sodelovanje med upokojenimi pripadniki SDV in nekaterimi predstavniki Romov, ki so potem ščuvali romsko družino Strojano k iracionalnemu obnašanju. Eden se je močno angažiral pri aktivnosti romskih svetnikov, na njihovem sestanku je najbolj radikalno zahteval vrnitev Romov v Ambrus; eden je neprestano klical znanca iz romske družine v Postojni in jih nagovarjal, naj se vrnejo v Ambrus. Angažirali naj bi se bili nekdanji agentje v Suhi krajini, na televizijskih posnetkih naj bi bili nekateri vidni celo v prvih vrstah pri ustavljanju policijskih vozil.

Ustvarjanje izrednih razmer

Potek dogodkov v zadevi Strojano je bil samo deloma spontan. Čim več časa je poteklo od začetnega konflikta, tem več je bilo zrežiranih ali delno zrežiranih dogodkov, menijo poznavalci. Do prvega konflikta z Romi v Ambrusu je zelo verjetno prišlo spontano. Po napadu na domačina 22. oktobra je krajanom dokončno zavrelo. Sobivanje domačinov in prebivalcev divjega romskega naselja v Dečji vasi pri Ambrusu je postalo nemogoče, prišlo je do neobvladljivega upora.

Vlada je imela v takšnih okoliščinah na izbiro le slabe možnosti. Območna policijska oblast ni bila sposobna rešiti zadeve. Notranji minister Dragutin Matej je 28. oktobra po prihodu v Dečjo vas pri Ambrusu, kjer je nelegalno romsko naselje družine Strojano, položaj na terenu suvereno obvladal in preprečil spopad, ki bi imel lahko tragične posledice. Romska družina se je po poprejšnjem dogovoru preselila v Postojno.

Zakrknjeni nasprotniki vlade so bili razočarani, ker v Ambrusu ni prišlo do spopada. Hkrati so v tem zaslutili novo priložnost. Začela se je diskreditacija, politična in medijska ofenziva, varuh človekovih pravic Matjaž Hanžek je

nemudoma poslal v svet obvestilo o domnevno hudih kršitvah človekovih pravic v Sloveniji, dopisniki tujih medijskih hiš in sedeži mednarodnih nevladnih organizacij so bili bombardirani z elektronskimi sporočili o domnevnem genocidu nad Romi v Sloveniji. Preseljeno romsko družino so že naslednji dan začeli množično nadlegovati novinarji praktično vseh vrst in barv, prav tako tudi ministrstvo za šolstvo, ki je zanje iskalo novo lokacijo. Čim bolj so se predstavniki oblasti pod vodstvom ministra Milan Zvera trudili, tem bolj so jim morebitne rešitve sesipali v prah. Spontana in organizirana obveščevalna mreža nekdanjega režima, ki se je obnavljala vsa leta tranzicije, je delovala brežhibno, morebitne objekte za nastanitev romske družine so izbranim novinarjem sporočili kar policisti in celo nekateri policijski šefi, ki so bili zadolženi za njihovo varovanje.

Isti politični subjekti, pisci in mediji so na eni strani podžigali protiromsko histerijo v državi, po drugi pa obtoževali vlado nestrpnosti in kršenja človekovih pravic. Vladajoča koalicija se je otepala napovedanih interpelacij, nato še neprijetne razprave o splavu, ki je za levičarske komentatorje prišla kot naročena, kot nov znak totalitarnih, protiliberalnih in protiustavnih teženj aktualne oblasti.

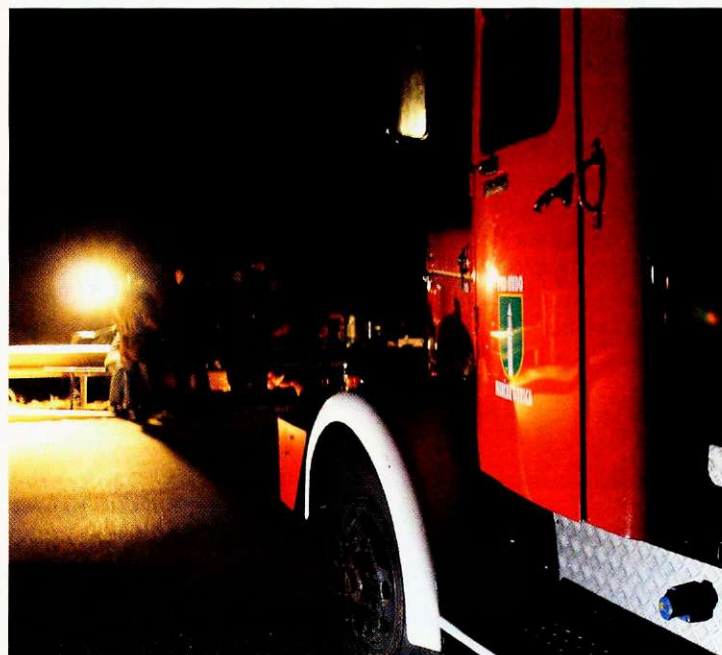
V odločilnem trenutku se je v javnosti oglašil še nekdanji predsednik države Milan Kučan in izjavil, da je bila preselitev romske družine napaka. S to izjavo so še tisti pripadniki mreže, ki niso bili že prej spontano ali organizirano vključeni v ustvarjanje kaosa, dobili jasno navodilo: Rome za vsako ceno nazaj v Ambrus. Preprečiti preselitev na vsako drugo mesto. Lokalni funkcionarji so s tem dobili dodaten motiv za oviranje vlade pri iskanju rešitve za romsko družino.

Policijski spopad z Ambrušani

Najprimernejši čas za ustvarjanje kaosa prek konflikta med Romi in lokalnim prebivalstvom so postali konci tedna. Zato so romsko družino nagovorili, naj se v Ambrus vrne v soboto, 25. novembra. Akcija je bila dobro medijsko podprta. Medijska sporočila, ki so se ujemala z internimi navodili

ključnim akterjem, so bila tri. Za Rome: „Vračate se domov. To je vaša pravica. Policija vas je dolžna zavarovati za vsako ceno.“ Za prebivalce Suhe krajine: „Romi se vračajo v Ambrus, čeprav so vam sami, predvsem pa minister za notranje zadeve, obljubili, da jih ne bo več nazaj. Oblast spet ne drži obljub. So isti kot Romi.“ Za policiste: „Preselitev je bila napaka. Rome je treba zavarovati na poti domov. Nihče nima pravice ustavljati policije. Vaške straže in barikade so ponižanje za policijo.“ Ključno vlogo pri medijski podpori sobotne akcije je odigral lokalni radio, ki pokriva celotno območje Suhe krajine.

Nastala je eksplozivna zmes. Pristojni policijski poveljnik Branko Slak je odšel v Suho krajino s specialnimi vozili za boj proti demonstrantom. Kljub drugačnim navodilom je poskušal s silo odstraniti barikade. Akcija je stekla brez potrebe, saj romske družine ni bilo v Ambrusu, kamor naj bi se bila policija poskušala prebiti, da jo zavaruje. Poveljnik, ki je silil v barikado, je to vedel. Prišlo je do spopada in poškodb. Policija je objavila sporočilo za javnost, v katerem je pisalo, da so krajanji z debloom napadli policiste, pri tem pa sta se dva poškodovala. Laž je ponoči in naslednje ▶

Pojav vaških straž je bil sprva spontan, kasneje pa umetno izzvan.

V Grčaricah so civilisti pregledovali policijske avtomobile.

► dni še dodatno podžigala jezo prebivalstva Suhe krajine.

Posredovati je moral predsednik vlade Janez Janša s pristojnimi ministri. V noči na nedeljo je imel na območju Ivančne Gorice več sestankov s predstavniki lokalne oblasti in tudi s člani družine Strojan. Romska družina se je naposled vrnila v Postojno. Nekateri njeni člani so javno izjavili, da se v Ambrus ne nameravajo več vrniti in da bodo sprejeli pomoč vlade pri iskanju najprej začasnega, nato trajnega domovanja.

Stopnjevanje napetosti Naslednje dni so mediji, ki so prej očitali policiji mlačnost, napadli policijo, češ da tepe državljane. Ko je vodstvo policije zamenjalo direktorja ljubljanske policijske uprave Branka Slaka, so spet obrnili ploščo. Poveljnik naj bi bil žrtveno jagnje. Nekateri mediji so objavili bombastične izjave dveh nekdanjih vodilnih mož policije, ki sta kar tekmovala v protislovnih pretiravanjih o ponižani policiji. LDS je zahtevala odstop ministra za notranje zadeve Dragutina Ma-

Mnogi menijo, da je v ozadju zaostrovanja razmer Milan Kučan.

teja. Predsednik Liberalne akademije Darko Štrajn je hkrati predstavil zahtevo skupine petdesetih levičarskih intelektualcev po ministrovem odstopu.

V evropski parlament se je odpravila skupina »izbrisanih«. Mediji so o tem obširno poročali. Spet velika zgodba o dolgotrajnem kršenju človekovih pravic. Pohod je bil načrtovan, zdaj pa je prišel kot naročen. Srd se je znova usmeril v ministra za notranje zadeve, ker t. i. izbranim ni izdal odločb.

Pri Grčaricah so 29. novembra civilisti na barikadah presenetljivo pregledovali policijska vozila z izgovorom, da preverjajo, ali policisti ne prevažajo Strojanovih na njihovo območje. Ponižujoče ravnanje je snemala tudi televizija. Policisti so se zato upravičeno počutili užaljene. Vodstvo policije zaradi dezinformacij ni takoj ukrepalo, kar je povzročilo zmanjšanje njene avtoritete.

Veliki petek V petek, 1. decembra, je vladajoča koalicija odstavila neposlušnega ministra za delo Janeza Drobniča. Na Bledu so dobro pripravljene funkcionarji policijskega sindikata pod vodstvom Branka Praha, Vlada Mariniča in Aleksandra Cvara s pomočjo upokojenih funkcionarjev nekdanje milice (izstopal je Kučanov prijatelj Pavle Čelik) organizirali politično zborovanje z množično udeležbo policistov. Zagrozili so celo s stavko, čeprav je ta po zakonu o policiji prepovedana. Generalnega direktorja policije Jožeta Romška so izžvi-

žgali. Policistom so predstavili prikrojene podatke o svojih domnevno nizkih plačah in težkih delovnih razmerah.

Sočasno se je poglavarka romske družine Jelka Strojan z nekaj otroki vrnila iz Postojne v Ambrus. Prelomila je vse obljube, ki jih je dala vladnim pogajalcem. Zaradi sabotaže v policiji je bila o tem prej obveščena javnost kot vodstvo policije. Prevara je ta dan popolnoma uspela. Znova je nastala zmeda, ki pa so jo odgovorni laže obvladali, saj je bila zaradi zamenjav v policiji možnost večje provokacije s strani policistov odpravljena. Prebivalce Ambrusa je v noči na soboto pomirila novica, da se je s štiriletno zamudo začel postopek za odstranitev na črno zgrajenih objektov v spornem romskem naselju. Navzočim članom družine Strojan je namreč republiški direktor za prostor Srečko Valič izročil obvestilo o začetku postopka rušitve nelegalnih objektov. Na to, da so se razmere začele umirjati, naj bi vplivalo tudi to, da so domačini iz svoje srede izločili nekatere provokatorje.

Nekdanji prvi miličnik Pavle Čelik

Začasno zatišje? Problem pa še zdaleč ni rešen. Položaj se bo zaostрил najkasneje tedaj, ko bodo začeli podirati nelegalne objekte Strojanovih. Opozicija in postkomunistične sile, ki jih simbolizira Milan Kučan, so zaradi izgubljenega realnega vpliva v Sloveniji živčne. Vladna koalicija ohranja večino v parlamentu, gospodarsko stanje je dobro, bližajo se mednarodni uspehi. Opozicija se nikakor ne more pobrati. Zmagoviti ljubljanski župan Zoran Jankovič ne more kar samoumevno ponoviti uspeha na nacionalni ravni in je zelo nepredvidljiv. Nova vlada se čedalje bolj utrjuje s trdno sredinsko politiko, ki zna sklepati kompromise. Romski konflikt je zato redka priložnost za njeno diskreditacijo.

Akcija za blatenje slovenske vlade doma in s tem Slovenije v tujini je že lep čas v polnem teku. Uspehi so manjši, kot so pričakovali, zato se je vsa energija usmerila v blatenje vodstva policije in ministrstva za notranje zadeve. Kajti če se operativno onesposobi policija, ki vzdržuje javni red in varnost, ali če se v njene vrste vnese še več zmede, kot jim jo je uspelo doslej, potem bo ob naslednjem konfliktu z Romi laže zanetimi požar. Slabo operativna in preluknjana policija, iz katere odteka informacije o morebitnih lokacijah za namestitev romske družine, preprečuje reševanje problema. Čeprav je seveda treba poudariti, da velika večina policistov dela dobro in jih politikantstvo nekaterih starejših kadrov v policiji ne zanima. Kljub temu so razmere skrajno zaostrene in nevarne. Priče smo namreč tudi grožnjam policijskega sindikata predsedniku vlade Janezu Janši s tožbo in podobno.

Po mnenju poznavalcev je cilj tranzicijske levice in pripadnikov nekdanjega komunističnega režima, da »vzdržuje« čim več nerešenih problemov s ponavljajočimi se konflikti, kar naj bi prek medijev, ki so še vedno premalo uravnoveženi, pomagalo ustvariti vtis o opravljeni nesposobnosti vlade. To bi bila priložnost za opozicijo in ljudi, ki so do nedavnega obvladovali Slovenijo, da si pridobijo nazaj svoje položaje, vpliv in moč. In za to naj ne bi izbirali sredstev ...

ANKETA

Je ravnanje policijskega sindikata politično motivirano?

- a) da
- b) ne
- c) ne vem

Odgovorite na www.demokracija.si

Rezultati preteklega tedna

Katera televizija naj se preimenuje v TV Strojan?

Pop tv	75,9
TVS	19,9
A kan.	3,6
TV 3	0,6

% 0 25 50 75 100

Glasovalo: 332

DEMOKRACIJA

NAGRADNA IGRA

Z Demokracijo do novega telefona

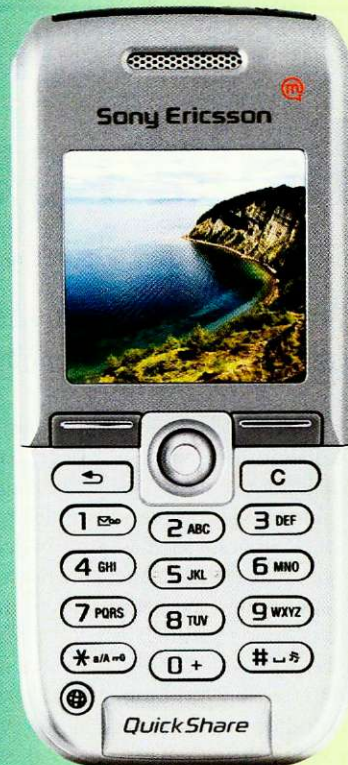
Tednik Demokracija svojim novim naročnikom¹ vsak mesec podarja 15 aparatov GSM Sony Ericsson K300i.

Vsi dosedanja naročniki² tednika Demokracija pa sodelujete v žrebanju za 5 dodatnih aparatov GSM. Nagradna igra traja do 31. decembra 2006.

Pravila nagradne igre so objavljena na spletni strani www.demokracija.si. Rezultati žrebanj bodo objavljeni v tedniku Demokracija in na spletni strani www.demokracija.si.

1. Priložena naročilnica z datumom po 1. 9. 2006.
2. Naročniki do 1. 9. 2006.

► Sony Ericsson K300i: tri frekvenčna področja, barvni grafični zaslon, vgrajen digitalni fotoaparati, snemanje video posnetkov, GPRS, MMS, QuickShare, WAP 2.0, MP3 kot zvonjenje, imenik s slikami ...

Slika je simbolična.

tednik
DEMOKRACIJA

Naročam tednik Demokracija

število izvodov: _____

Naročnino želim plačevati:

mesečno* 4 x letno (9 % popusta) 2 x letno (10 % popusta) 1 x letno (20 % popusta)

* Če želite uveljaviti 8 % mesečnega popusta pri naročnini, vas prosimo, da označite status, ki ga imate:

upokojenec invalid brezposeln študent ali dijak

Ime in priimek (ime podjetja): _____

Datum rojstva (samo fizične osebe): _____

Ulica: _____

Kraj, poštna št.: _____

Kontaktna oseba (samo pravne osebe): _____

Datum naročila: _____

Podpis in žig naročnika (samo pravne osebe): _____

Davčni zavezanec: NE DA ID za DDV

Izpolnjeno naročilnico pošljite na naslov:

**Demokracija, p.p. 4315,
1000 Ljubljana**

ali na faks 01 230 06 61.

Podpisani/a se zavežujem, da bom naročnik/ca in redni plačnik/ca vsaj eno leto od datuma naročila.

Cena posameznega izvoda tednika Demokracija znaša 550 SIT (2,29 €). Obvestilo potrošnikom: Informativne cene v evrih so preračunane iz tolaških cen po centralnem paritetnem tečaju 1 EUR = 239,64 SIT. Nova obzorja d. o. o., Komenskega 11, Ljubljana

Policijski puntarji

Mitja Volčanšek, foto: Tomi Lombar, Bor Slana, Gregor Pohleven

Merjenje moči med Policijskim sindikatom Slovenije (PSS) in vlado je prišlo ob najbolj nepravem času za može postave. Nejevoljo zaradi njihovih samostojnih potez pri zahtevi za uvrstitev v višji plačni razred pa so izrazili tudi drugi sindikati.

Zadnje tedne je bila policija pod kritičnim očesom javnosti deležna zelo nasprotujočih si ocen, ki so segale od pretirane surovosti pri uporabi sile nad civilisti v Ambrusu do nedopustne omahljivosti, ko so policisti pustili t.i. vaškim stražam, da pregledajo njihova vozila. V Sloveniji te dni res ni lahko biti možeje v modrem, saj jim skoraj nihče ne prizanaša s kritikami. Prav zato je nenavadno, da je policijski sindikat prav zdaj sprožil javno razpravo o svojem domnevno podcenjenem delu, pri tem pa vlado in druge sindikate postavil pred zid.

Debata ali izzivanje? Javnost je na tovrstna trenja postala pozorna

po javni tribuni, ki so jo 1. decembra na Bledu organizirali policijski sindikalisti (glej sliko spodaj). Že naslov tribune – Si slovenska vlada za podcenjeno plačilo želi podcenjeno varnost državljanov? – je bil dovolj izzivalen, čeprav gre pri nizkih plačah kriminalistov in policistov za dejanske težave. Po mnenju sindikata je za njihove argumente gluha vlada očitno potrebovala signal, s katerim naj bi sicer želeli doseči le ustrezno plačno razmerje primerljivih poklicev. Po besedah predsednika sindikata Branka Praha zaradi slabo vrednotenega poklica zanimanje zanj vpada, hkrati pa se obseg dela policistov povečuje. Policisti naj bi si želeli dialog, ta pa zaradi neudeležbe

Predsednik PSS Branko Praha

predstavnikov vlade ni bil mogoč. »Država nam je slaba mati,« je Praha dramatično povzel občutenje približno tisoč zbranih policistov ter glavnega vladnega

pogajalca in ministra za javno upravo Gregorja Viranta okrvil za zoženje pogajalskega prostora. Sedanjega generalnega direktorja policije Jožeta Romška, ki je kot pot za doseg primernejših plač ponudil pogovarjanje in argumentiranje, pa je zbrana množica izžvižgala.

Različne številke Verjetno ni težko ugotoviti, da je slabih pet let, kolikor trajajo pogajanja o plačnem sistemu v javnem sektorju, razmeroma dolga doba, pa čeprav bodo z njim uredili status približno 150.000 zaposlenih. Četudi so policisti morda nezadovoljni z višino svojih plač, le-te v javnem sektorju niso nobena

izjema. Poleg tega je ob razkoraku med zahtevo PSS po uvrstitvi v 22. plačni razred in ponujenim 20. razredom treba dodati, da je prejšnja vlada policiste uvrstila v za eno stopnjo nižji, 19. razred. Z uvrstitvijo v 20. razred bi policistom po besedah ministra Viranta zagotovili ohranitev njihove realne plače. Virant je sicer pustil odprta vrata za pogovore o boljšem plačilu za posebej izpostavljena delovna mesta znotraj policije in za bolj obremenjene policijske enote.

Težave so se pojavljale celo pri navajanju števil, saj so v policijskem sindikatu Virantove navedbe o povprečni plači policista s srednješolsko izobrazbo, ki naj bi po ministrovih besedah v oktobru skupaj z dodatki, a brez stroškov za prevoz in malico znašala 311.000 tolarjev, demantirali. Po podatkih PSS naj bi višina plače policista s srednješolsko izobrazbo brez nadomestila za prevoz na delo in regresa za prehrano znašala: za policista začelnika 214.083 tolarjev bruto oziroma 147.159 tolarjev neto, za policista z desetimi leti delovne dobe 280.035 tolarjev bruto oziroma 186.581 tolarjev neto in za policista s 30 leti delovne dobe 320.029 tolarjev bruto oziroma 202.455 tolarjev neto. Ob medijskem obravnavanju vprašan plač policistov je prišlo na dan tudi nezadovoljstvo zaradi prevelike količine »papirologije«, s katero so dnevno obremenjeni in ovirani pri svojem delu.

Dokaz, da se želi vlada pogovarjati, je (neizkoriščena) možnost, da sklenejo pogodbo le s soglasjem večine sindikatov in ne vseh. Kot je opozoril Virant, je protest PSS nekoristen do predstavnikov drugih zaposlenih v javnem sektorju, saj s svojim delovanjem otežujejo rešitev za vse. V ne prav rožnatem položaju so tudi cariniki in vojaki, če omenimo le dva poklica, ki sodita v isti plačni razred kot policisti, pa se vsaj javno ne pritožujejo in ne grozijo na tako teatralen način. Na dlani pa je, da bi popuščanje pritiskom policistov lahko povzročilo plaz zahtev preostalih sindikatov javnega sektorja, potem ko so se razlike v pogajalskih izhodi-

V KSJS se pogovora s premierjem v ponedeljek niso udeležili.

ščih v enem letu pogajanj s to znižale na komaj osem do devet milijard tolarjev.

(Ne)enotni sindikati Ostri prijemi policijskega sindikata na Bledu so dosegli vrhunec z govoricami o skorajšnji stavki. Ker bi t. i. bela stavka, ki jim jo omogoča zakon, imela zelo omejen učinek, so v PSS napovedali možnost popolne stavke, kar je razburilo javnost. Ob taki napovedi se ni zdrznil le glavni vladni pogajalec, ki je opozoril na nezakonitost takšne stavke, ampak je tudi nekdanji prvi mož policije Pavle Čelik, ki je ob začetku debate izrazil podporo zahtevam PSS, opozoril, da bi se zaradi stavke javnost utegnila obrniti proti njim. Napoved stavke naj bi policisti popolnoma umaknili le v primeru uvrstitve v 22. plačilni razred, kar bo vsekakor oteževalo pogajanja.

Veliko o stanju duha med sindikati je pokazalo stališče vodje pogajalske skupine sindikatov Draga Ščernjaviča, do zdaj precej nenaklonjenega sedanjemu vladi, ki meni, da so zahteve PSS usmerjene proti drugim sindikatom javnega sektorja. V bran predstavnikov aktivnih policistov so nasprotno stopili predstavniki upokojenih delavcev ministrstva za notranje zadeve. Vendar njihovo utemeljevanje, da je delo policista z zahtevano peto stopnjo izobrazbe daleč najzahtevnejše in neprimerljivo z drugimi na tej izobrazbeni stopnji, bržkone vodi v dolgoročne spore s sindikati v sorodnih poklicih.

Glas proti Ščernjaviču in Virantu pa je prišel iz vrst Sindikata vzgoje, izobraževanja, znanosti in kulture Slovenije (SVIZ). V njem so opozorili, da pri policijskem sindikatu ne gre za osamljen element, ki bi preprečeval dogovor

racije sindikatov javnega sektorja (KSJS), ki naj bi bilo do pred kratkim obravnavano enakopravno in za katerim naj bi stalo 73.000 zaposlenih (poleg SVIZ in PSS so tu še Sindikat zdravstva in socialnega varstva, Sindikat delavcev v zdravstveni negi Slovenije in Neodvisni sindikat delavcev ljubljanske univerze). Vodja pogajalske skupine sindikatov naj bi bil poleg tega izrekel stališča, ki s SVIZ niso bila nikoli usklajena.

Zakaj SVIZ ovira *status quo*, je na dlani. Šolniki so leta 2002 podpisali aneks za svojo panogo in je sedanje stanje zanje ugodno, medtem ko plače drugih poklicev v javnem sektorju stagnirajo. Da bi ohranili svoje privilegije, se je predsednik SVIZ Branimir Štrukelj odločil podžgati tudi nezadovoljne policiste.

Vse je še odprto Razprava je preseгла okvir debate o višini plač tudi zaradi besednega dvoboja med policijskim sindikatom in premierjem Janezom Janšo, ki je potegnil vzporednico med zdajšnjo napovedjo stavke in stanjem sredi osamosvojitvenega vrveža, ko je policijski sindikat napovedoval stavko za 27. junij 1991, a jo nato prestavil. Tako se je odprlo vprašanje, ali gre pri sedanjih akcijah policistov za politično potezo s širšim ozadjem. Takojšen odziv PSS, ki glasno razmišlja o tožbi zoper premierja zaradi izrečenih besed, vsekakor napeljuje prav na to misel.

Kljub temu je prostora za dialog še dovolj. Vsi pogajalski partnerji namreč veliko pričakujejo od razširjene seje KSJS, ki je potekala v torek, 12. decembra (po oddaji članka v tisk, op. M. V.), čeprav so še dan prej v KSJS znova posegli v »javni« dialog s sporočilom za javnost, v katerem so vabilo premierja sindikatom na sestanek, na katerega so bili sami vabljeni le po telefonu, razumeli kot ignoriranje njihovih stališč in se ga zato niso udeležili. ■

Popuščanje pritiskom policistov bi lahko povzročilo plaz zahtev preostalih sindikatov javnega sektorja.

Vladni pogajalec Gregor Virant

z vlado, temveč sta se med sindikati javnega sektorja izoblikovali dve skupini z različnimi pogajalskima predlogoma. SVIZ se čudi enotnemu nastopanju Viranta in Ščernjaviča ob zamolčanju stališč petih sindikatov, članov Konfede-

Ljudje iz ozadja

Vida Kocjan, foto: Gregor Pohleven, Bor Slana

Interpelacija zoper ministra Bručana je le odsev notranjih težav Liberalne demokracije Slovenije in zloraba politične moči opozicije in posameznikov za dosego oblasti.

Danes, na dan objave članka, je razprava in odločanje o interpelaciji o delu in odgovornosti ministra za zdravje Andreja Bručana že končana, v času priprave tega besedila pa še ni bilo tako. Naj spomnimo, da je gradivo za interpelacijo 11. oktobra v parlamentarno razpravo vložila opozicijska LDS s prvo podpisano poslanko Cveto Zalokar Oražem, minister pa je nanj odgovoril v predpisanem 30-dnevnem roku, to je 10. novembra letos. Ministrov odgovor na vse očitke smo v skrajšanem povzetku objavili tudi v našem tedniku, dodamo lahko le, da je bil odgovor pripravljen argumentirano in na visoki strokovni ravni ter da je minister vse očitke odločno zavrnil kot neutemeljene.

Nekaj o očitkih V času sklica izredne seje so o vsebini interpelacije

govorili tudi v političnih strankah. V SDS, stranki, katere član je minister Bručan, so prepričani, da so predlagatelji želeli z interpelacijo o delu in odgovornosti ministra za zdravje Andreja Bručana prikriti sistemske težave v javnem zdravstvu, ki jih v svojem mandatu ni rešil prejšnji minister Dušan Keber, in notranja naspro-

tja v največji opozicijski stranki, v kateri so štiri struje. Delo ministra so ocenili kot izredno uspešno, saj naj bi bil po njihovem prepričanju odpravil številne pomanjkljivosti v zdravstvu. »Predsednik LDS Jelko Kacin želi preko interpelacij konsolidirati svojo stranko, ne zaveda pa se, da ravno s svojim političnim, ne-

strokovnim pristopom demolira predvsem javno dobro zdravje in vnaša nemir med zdravnike, ki si želijo med koncesionarje,« je dejal poslanec Slovenskih demokratov Franc Jazbec. Po njegovi oceni je LDS razdeljena na štiri različne skupine (Jankovičev list, Drnovškovo Gibanje za pravičnost in razvoj, poslansko skupino LDS in »Kacinovo frakcijo«). Zavrnil je tudi ključni očitek LDS o divji privatizaciji zdravstva. Zdravniki s koncesijami namreč še naprej delujejo v mreži javnega zdravstva, zato državljanom njihovih storitev ni treba dodatno plačevati. Po besedah poslanca Ivana Grilla je namen interpelacije diskreditirati Bručana in številne zdravstvene delavce. Pri tem je navedel podatek iz mednarodne raziskave, po kateri ima Slovenija med novimi članicami EU najvišjo raven zdravstvenih storitev, v EU pa se uvršča v prvo polovico držav. Grill je dejal, da je vseh sedem ključnih očitkov liberalne demokracije izmišljenih ali pa gre za prirejene podatke. Divje privatizacije ni, saj Bručan z naklonjenostjo do podeljevanja koncesij povečuje dostopnost zdravstvenih storitev na primarni ravni. Minister je pripomogel k velikim prihrankom v zdravstvu, saj so s pravilnikom o oblikovanju najvišjih dovoljenih cen zdravil in z zakonom o zdravilih samo do avgusta letos v primerjavi z istim obdobjem v letu 2004 privarčevali 566 milijonov tolarjev. Poudaril je še, da so bile z dodatnimi sredstvi ter dodatnimi specializacijami in koncesijami bistveno skrajšane čakalne dobe v primerjavi z začetkom leta 2005 (s 77.000 na 20.000 pacientov),

Dr. Dušan Keber

Sindikalistka Nevenka Lekše zavaja.

Dr. Vladislav Pegan

povečalo se je število odvzemov brisa materničnega vratu. Grill je zavrnil tudi očitke o klientelizmu pri nabavah linearnih pospeševalnikov in operacijskih miz, saj je vse potekalo prek javnih razpisov in v skladu z odločitvami državne revizijske komisije, pa tudi očitke o sprejemanju zakonodaje, saj so bili sprejeti vsi zakoni na področju prilagajanja evropskemu pravnemu redu, ki bi jih morali sprejeti še v času Kebrovega mandata.

Zavajanje in nič drugega Po besedah Zalokar Oražmova naj bi bili poslanci LDS interpelacijo vložili v korist bolnikov, češ da je treba ministra ustaviti pri njegovi divji privatizaciji. Drugih argumentov ni predstavila, po njenem prepričanju pa interpelacija ni imela političnega predznaka, ampak je bila eksplicitno

Poslanca SDS Franc Jazbec in Ivan Grill na tiskovni konferenci

vsebinska, kar je ob tem, da gre za politično dejanje (interpelacija je izključno politični instrument) in da so jo vložili poslanci (ki so politiki), smešna trditve. Zalokar Oražmova je govorila o divji privatizaciji, ki jo je treba ustaviti, čeprav vemo, da zdravniki s kon-

cesijo ostajajo v sistemu javnega zdravstva, pravice bolnikov pa zaradi tega niso nič manjše. Prej nasprotno. Svoja stališča so predstavili tudi v SD, in sicer poslanka Majda Potrata in poslanec Bojan Kontič. Pri tem jima je pomagala članica stranke Julijana Bizjak Mlakar, ki je pojasnjevala stališča stranke, ponavljala pa je trditve o domnevni privatizaciji in komercializaciji zdravstva, ki jo menda plačujemo vsi državljani z zniževanjem pravic iz javnih sredstev in z večjimi doplačili.

Zdravniki proti lažem Trditve Cvete Zalokar Oražem in Majde Potrata, predvsem pa Julijane Bizjak Mlakar seveda niso resnične. To zanikajo tako minister Bručan kot večina predstavnikov zdravstvenega sistema. Dr. Vladislav Pegan, predsednik Zdravniške zbornice Slovenije in nekdanji predstojnik Kliničnega oddelka za abdominalno kirurgijo v Kliničnem centru Ljubljana, je vse tovrstne očitke, ki jih že nekaj mesecev ponavljajo v nekaterih opozicijskih strankah in člani nekaterih civilnih gibanj, odločno zavrnil. Odgovore je podkrepil z mnenji zdravnikov, tako tistih, ki so še vedno zaposleni v zdravstvenih domovih in drugih javnih zavodih, kot tistih s pridobljenimi koncesijami. Zanimivo pri vsem je dejstvo, da se v razpravo ni vključeval dr. Dušan Keber, nekdanji minister za zdravje, čeprav nas poznavalci razmer opozarjajo, da za vsemi očitki stoji prav on, poleg političnih interesov posameznikov in političnih strank seveda. Razlog, zakaj se v dosedanje razprave ni ▶

Dušan Keber si je priskrbel zaposlitev v KC in s tem redni mesečni dohodek pol milijona tolarjev.

www.posta.si

**Je čar pisanja.
Je čar pošiljanja.
In je čar prejemanja.**

Poleg božično-novoletnih voščilnic in razglednic vas na pošti čakajo tudi znamke za pošiljanje voščil po Sloveniji in svetu.

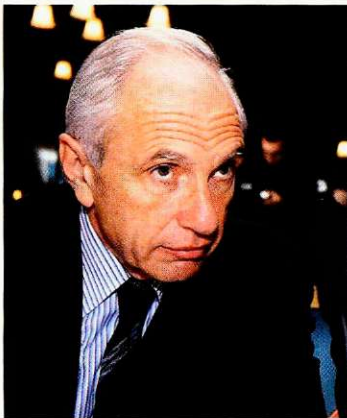
V akciji sodelujejo:
Gikart, Emma, Grafocarton,
Sidarta, Hočevnar - Gaspari,
Etiketa tiskarna, T Graf in Unicef.

Zanesljivo vsepovsod
POŠTA SLOVENIJE
POŠTA IN FINANCE

► vključeval, naj bi bil ta, da se je po zadnjih volitvah, ko je njegova stranka pogorela, zaposlil v ljubljanskem Kliničnem centru. Po informacijah Polone Wallas, predstavnice Kliničnega centra za stike z javnostjo, je Keber svetovalec I, njegovo delo pa obsega strokovno svetovanje pri sodelovanju Kliničnega centra Ljubljana z državami jugovzhodne Evrope na strokovnem, pedagoškem in znanstvenoraziskovalnem področju. Zaposlen je polovični delovni čas, oktobra pa je prejel plačo v vi-

Cveta Zalokar Oražem, poslanka LDS

Andrej Bručan, minister za zdravje

šini 482.087,40 tolarja. Kaj dela v preostalih štirih urah oziroma do polnega delovnega časa, nam ni uspelo izvedeti, saj je bil dr. Keber za nas nedosegljiv. Na podlagi javno objavljenih informacij, po katerih naj bi Keber svetoval tudi nekaterim ministrom v državah nekdanje SFRJ, pa lahko domnevamo, da polovično zaposlitev v Kliničnem centru Ljubljana dopolnjuje s to pridobitno dejavnostjo (ali obratno). Po nam dostopnih podatkih je zelo aktiven tudi v Gibanju za ohranitev javnega zdravstva, ki je bilo ustanovljeno lani. Čeprav v gibanju zanikajo, da je njihovo članstvo politično motivirano, imena s seznama odbora kažejo, da ni tako. Večina ali kar vsi so člani ali simpatizerji političnih strank naslednic nekdanjega totalitarizma. Med imeni (seznam objavljamo posebej) najdemo Andrejo Črnak Meglič, nekdanjo predsednico Unicefa, članico SD, Dušana Kebra, nekdanjega ministra in člana LDS, Matejo Kožuh Novak, nekdanjo poslanko SD, Nevenko Lekše (SD), Sonjo Lokar (članico SD in nekdanjo članico ZKS), Viko Potočnik (LDS), sindikalista Dušana Semoliča, nekdanjega kandidata na parlamentarnih volitvah na listi SD, Branimirja Štruklja (glavnega tajnika SVIZ in člana nadzornega sveta Mladine) in druge.

Človek iz ozadja Dušan Keber je bil kot minister v prejšnji sestavi vlade (2000–2004) avtor t. i. bele knjige zdravstva, ki ni nikoli zaživela niti ni bila sprejeta, saj se z njenimi določili ne strinjajo niti v njegovi stranki. Poleg tega

Člani odbora Gibanja za ohranitev javnega zdravstva so:

Anita Albreht, Marjan Beričič, mag. Julijana Bizjak Mlakar, mag. Sonja Borštnar, dr. Maja Breznik, Francka Četkovič, dr. Andreja Črnak Meglič, dr. Srečo Dragoš, dr. Ivan Eržen, Uroš Fekonja, mag. Zlatko Fras, Vinko Gobec, dr. Spomenka Hribar, dr. Maca Jogan, dr. Dušan Keber, dr. Rajko Kenda, mag. Irena Kirar Fazarinc, Tadjana Kosovel, dr. Mateja Kožuh Novak, dr. Tone Kramberger, Nevenka Lekše, dr. Vesna Leskošek, Bojana Leskovar, Sonja Lokar, Biserka Marolt Meden, dr. Jože Mencinger, dr. Vlado Mihelj, Jelka Mlakar, dr. Josip Rastko Močnik, Karel Nemec, mag. Dunja Obersnel Kveder, Metka Petek Uhan, Dušan Podgornik, Vika Potočnik, dr. Marjan Premik, Zvonko Rauber, dr. Andrej Rus, mag. Dušan Semolič, dr. Marjan Smrke, Alojzija Strle, Jožica Subotič, Branimir Štrukelj, Jože Šumak, Anka Tominšek, dr. Niko Toš, Miha Ulčar, dr. Mirjana Ule, Darja Vižintin, mag. Simon Vrhunec, Štefan Vučar, Jože Zupančič in Anton Židanik.

se je proslavil s tem, da je ministristvo za zdravstvo preimenoval v ministristvo za zdravje, kar naj bi bilo po njegovem prepričanju eden večjih dosežkov njegovega mandata, drugi pa menijo, da je bilo to edino, kar je storil. Kmalu po imenovanju za ministra se je spustil v ostre polemike zaradi novele zakona o postopkih oploditve z biomedicinsko pomočjo, parlamentu pa je predlagal, da se sme ta opraviti tudi pri ženski, pri kateri niso ugotovili neplodnosti, kar z drugimi besedami pomeni, da lahko z biomedicinsko pomočjo oplodijo tudi istospolno usmerjene ženske. Temu je takratna opozicija ostro nasprotovala, vendar je vladajoča koalicija Kebrov predlog podprla. V času ministristvanja je zaslovel tudi s tem, da je drago plačeval svetovanje. Poleg tega se ga nekateri njegovi kolegi spomnijo po mračnjastvu, ki se je tedaj razširilo po ministristvu. Keber naj bi bil namreč paranoičen, svoj kabinet pa naj bi povsem ločil od drugih služb. Pravijo tudi, da pogovor z njim ni bil mogoč. Če pa se je že srečal s kom iz svoje stroke, je bil to Kebrov samogovor in ne dvogovor. V tem času se je tudi razvezal od žene Irene, ki je nečakinja Nika Kavčiča, tajnica njegovega kabineta pa je postala njegova nova življenjska sopotnica. A to niti ne bi bilo pomembno, če ne bi bili poznavalci razmer prepričani, da je prav to, da je bil poročen s Kavčičevo nečakinjo, vplivalo na njegov politični vzpon. Keber je znan kot zelo ambiciozen človek. Ko je od-

šel z ministristva, je v Kliničnem centru Ljubljana zavladala panika, saj so bili prepričani, da bo s Kebrom prišla tudi njegova sopotnica Boža (tudi nekdanja žena je kot zdravnica zaposlena v tem centru), vendar se to ni zgodilo, saj je poskrbel, da se je zaposlila v Leku. Dodajmo, da si je pred tem prizadeval, da bi kot Mariborčan postal direktor Splošne bolnišnice Maribor, vendar mu to ni uspelo. Zakaj navajamo te podatke? Zato, ker naj bi bilo tako življenje po mnenju poznavalcev krivo, da se danes Keber ne pojavlja kot glavni kritik ministra Bručana. Umazana dela opravljajo drugi, sam pa naj bi deloval iz ozadja, saj bi mu izpostavljanje lahko škodilo.

Ustrežljiva deklica Precej bolj javno pa troši neresnice in zavaja 60-letna Nevenka Lekše, predsednica Sindikata zdravstva in socialnega varstva Slovenije, ki je aktivna članica SD in tudi nekdanja svetnica SD v mestni občini Ljubljana. Pri političnem delovanju je zlorabila svoj službeni položaj. Na spletnih straneh Gibanja za ohranitev javnega zdravstva je poleg svojih političnih funkcij zapisala tudi elektronski naslov sindikata, ki ga vodi. Lekšetova za delovanje iz ozadja nima razloga, saj z izobrazbo, ki jo ima, nikoli ne bi dobila več kot 650 tisoč plače, kolikor jo prejema kot predsednica sindikata. Zdi se, da z javnim zavajanjem le vrača usluge tistim, ki so ji pomagali do tega. ■

tel.: 03/ 897 50 05

www.radiovelenje.com

107,8 MHz

RADIO VELENJE

Božični reli, kot kaže, ne bo izostal

Boštjan Kramberger, Kapitalska družba

Potem ko je kazalo, da se bodo tečaji delnic obrnili navzdol, smo prejšnji teden znova dočakali močan odboj navzgor. Makroekonomski podatki iz največjega gospodarstva na svetu so bili namreč precej vzpodbudnejši kot teden poprej.

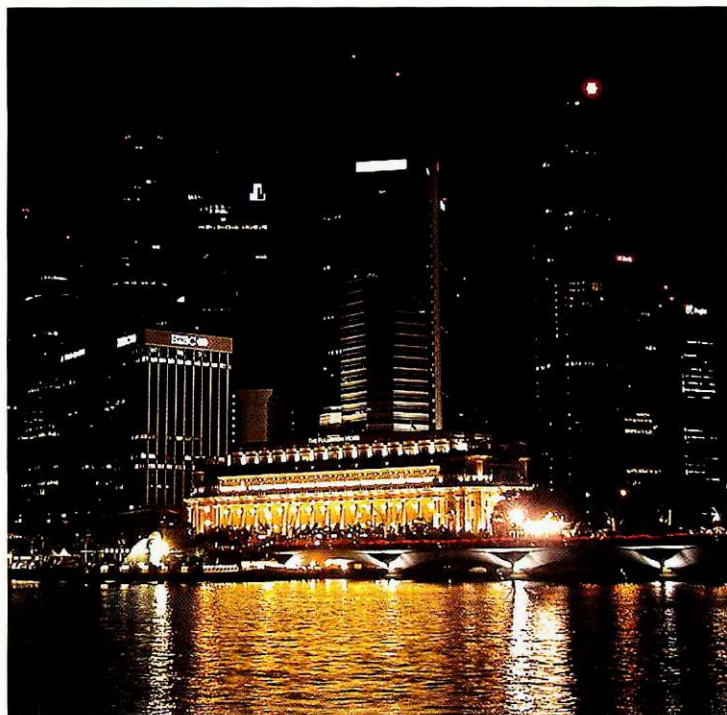
PORTFELJ 7 DELNIC NA DAN 08.12.2006

VREDNOSTNI PAPIR	TRG	INDEKS	VALUTA	ŠT. LOTOV	NAKUPNI TEČAJ	TEČAJ 8.12.2006	RAST DELNIC %	SKUPAJ V SIT
1. Petroleo Brasileiro S.A.	Amerika	NYQ	USD	53	96.88	98.22	1.38	939,361
2. Krka	Slovenija	SBI	SIT	10	143000	188896	32.01	1,888,960
3. Ishare MSCI Japan	Amerika		USD	387	13.83	14.04	1.52	980,472
4. Vallourec	Paris	PAR	EUR	23	182	207.6	14.07	1,144,233
5. Puma ag	Nemčija	GER	EUR	15	279.39	283.56	1.49	1,019,285
6. Komercialna banka	Makedonija	MBI	MKD	47	5477	5855	6.90	1,073,222
7. Andritz	Avstrija	VIE	EUR	30	142.75	154	7.88	1,107,137

Denar v SIT 3,141,829 • Skupaj 11,294,498

Vrednost portfelja 04.11.2005 → 10,023,326 • Vrednost portfelja 08.12.2006 → 11,294,498 • Donosnost portfelja v odstotkih → 12.68 • Donos portfelja v SIT → 1,271,172

EUR → 239.64 • USD → 180.45 • MKD → 3.9

Dobri ekonomski podatki pa so tako kot vedno dali nov zalet rasti tečajev. Poleg tega so tečaji rasli na krilih prevzemnih aktivnosti; tako se bo letošnje leto, kot kaže, vpisalo v zgodovino kot rekordno leto pri prevzemih. Praktično ni svetovnega trga, kjer ne bi potekal vsaj en velik prevzem. V Evropi so bili v prejšnjem

tednu »na muhi« prevzemnikov tobačna podjetja in banke.

Poleg ameriških makroekonomskih podatkov in prevzemov je trg poganjala še izjava prvega moža Evropske centralne banke, ki je ob dvigu temeljne obrestne mere dejal, da Evropska centralna banka ne bo hitela z nadaljnji dvigi. Indeksi so na tedenski

ravni zrasli: nemški DAX za slabe 3 odstotke, francoski CAC 40 za slaba 2,5 odstotka, londonski FTSE 100 pa za dobra 2 odstotka.

V Ameriki so prejšnji teden objavili makroekonomske izide, ki kažejo na to, da smo daleč od recesije, ki so jo podatki kazali teden poprej. Med pomembnejšimi makroekonomskimi objavami je bila petkova o na novo ustvarjenih delovnih mestih; ameriško gospodarstvo jih je v mesecu novembru ustvarilo kar 132.000. Dobri makroekonomski podatki pa se poznajo tudi pri rasti borznih indeksov; indeks Dow Jones je prejšnji teden zrasel za slab odstotek, S&P 500 pa se je po 0,9-odstotnem zvišanju dvignil najvišje v zadnjih šestih letih. Enoodstotni tedenski rasti se je pridružil tudi tehnološki indeks Nasdaq.

V Aziji so se vloge nekoliko zamenjale, saj sta se kitajski in južnokorejski indeks obrnili navzdol. Kitajski Hang Seng zaradi govoric o dvigu obrestne mere, japonski Nikkei pa se dviguje v pozitivno območje.

V Sloveniji tečaji drvijo mimo psiholoških mej: Petrol je tako »prebil« mejo 120.000 tolarjev, Krka se približuje 190.000 tolarjem, Luka Koper je tik pod 12

tisočaki, Žito je pri 40.000 tolarjih. Slovenski borzni indeks je malce pod 6.300 pikami.

Nafta se je prejšnji teden malo pocenila in je pri vrednosti okoli 62 ameriških dolarjev za sodček. Ameriški dolar je vreden malce nad 180 tolarji. Zelenec se je okrepil po izjavah nekaterih vodilnih ameriških zakladnikov, ki so rekli, da si želijo močan dolar.

Portfelja ta teden ne bomo spreminjali. ■

Slave Klavora 1
9000 Murska Sobota
Slovenija
tel.: 02/537 1949
fax.: 02/537 1948
GSM: 041/34 66 46
GSM: 031/34 51 51
<http://www.radio-viva.com>
e-mail: viva@radio-viva.com

Ribarjenje v kalnem

Aleš Kocjan, foto: arhiv Demokracije, Bor Slana

Že v prejšnji številki Demokracije smo pisali o tem, da si je večina t. i. izbrisanih do zdaj že uredila svoj status, tokrat pa objavljamo, kako in zakaj je prišlo do izbrisa, ter podatke, ki dokazujejo, da si je večina svoj status že uredila.

Do osamosvojitve leta 1991 so bili prebivalci Jugoslavije v skladu s takratno jugoslovansko zakonodajo državljani zveznih republik in hkrati tudi državljani Socialistične federativne republike Jugoslavije (SFRJ). Z osamosvojitvijo leta 1991 se je spremenil položaj tistih, ki so se v Slovenijo priselili (navadno zaradi zaposlitve) iz drugih republik, saj je naša država morala vzpostaviti državljansko telo nove države. Da bi tistim, ki so se v Slovenijo preselili iz drugih republik, omogočili čim lažji prehod na novo ureditev in da bi si večina lahko pravočasno uredila svoj status, so jih takratni občinski organi za notranje zadeve (zdajšnje upravne enote) pozvali, naj si uredijo status in pridobijo osebne dokumente matične države. Slednje so lahko naredili na dva načina. Prvi je potekal prek Zakona o državljanstvu Republike Slovenije,

ki je v 40. členu omogočal pridobitev državljanstva pod izredno ugodnimi pogoji naturalizacije. Edini pogoj pri tem je bil, da je imela oseba na dan 23. 12. 1990 prijavljeno stalno prebivališče v Sloveniji. Na ta način je po podatkih ministrstva za notranje zadeve (MNZ) državljanstvo pridobilo 171.120 oseb,

pri čemer so ohranile tudi prejšnje državljanstvo. Drugi način pa je potekal prek zakona o tujcih, po katerem so lahko dovoljenje za prebivanje oziroma prebivališče v Sloveniji dobili tudi vsi tisti, ki niso želeli državljanstva, želeli pa so še naprej živeti v Sloveniji. Po enem od obeh omenjenih načinov

si je po podatkih ministrstva svoj status uredila večina priseljencev iz drugih jugoslovanskih republik, nekaj (natančneje 18.305) pa je bilo takih, ki si statusa niso uredili. Te je ministrstvo 26. 2. 1992 izbrisalo iz registra ljudi s stalnim prebivališčem in jih vneslo v register tujcev.

Ker se je država v zadnjih letih zavedala kočljivega položaja, ki je nastal s tem, je vsem, ki si niso pravočasno uredili svojega statusa, dala še dodatni možnosti, da to storijo. Prvo leta 1999, ko je državni zbor po nalogu Ustavnega sodišča RS sprejel Zakon o urejanju statusa državljanov držav naslednic nekdanje SFRJ, ki je tej skupini znova omogočil pridobi-

Ustavno sodišče je leta 2003 odločilo, da je treba »izbrisanim« odločbe o stalnem prebivanju izdati za nazaj.

MNZ je pripravilo ustavni zakon o izbrisanih.

tev dovoljenja za stalno prebivanje v Sloveniji, in to pod novimi, še ugodnejšimi pogoji, kot jih je za obdobje po 26. 2. 1992 določal zakon o tujcih. Edini pogoj za pridobitev dovoljenja po tem zakonu je namreč bil, da so v Sloveniji dejansko živeli od 23. 12. 1990 oziroma od 25. 6. 1991 najprej. Po podatkih MNZ je bilo v skladu s tem zakonom do 31. oktobra letos vloženih 13.301 prošelj za izdajo dovoljenja za stalno prebivanje, pri čemer je MNZ dovoljenje za stalno prebivanje izdalo v 12.174 primerih, v 1.346 primerih je bil postopek ustavljen zaradi nesodelovanja stranke v postopku, 534 prošnjam pa ni bilo ugodeno. Druga možnost je bila leta 2002, ko je državni zbor sprejel spremembo zakona o državljanstvu, ki so omenjeni skupini znova omogočile pridobitev slovenskega državljanstva. Edini pogoj za njegovo pridobitev je tudi tokrat bil, da so v Sloveniji dejansko živeli nepretrgano od 23. 12. 1990 naprej. Rok za vložitev vlog za državljanstvo po spremembi tega zakona je potekel 29. 11. 2003, po podatkih MNZ pa je bilo 2.959 prošelj.

Odločba ustavnega sodišča

Leta 2002 so trije člani društva izbrisanih Aleksandar Todorović, Ilija Rančić in Staniša Milenković (vsi trije so si stalno prebivališče že uredili – Todorović leta 1996, Rančić leta 2001, Milenković pa leta 2002) na Ustavno sodišče RS vložili zahtevo, naj sodišče odloči, da mora Slovenija izdali odločbe o stalnem prebivanju od 26. 2. 1992 vsem 18.305 izbrisanim. MNZ je namreč na podlagi že omenjenih zakonov izdajalo odločbe o stalnem prebivališču za naprej (od datuma izdaje), medtem ko je društvo izbrisanih zahtevalo, da se izdajo tudi za nazaj, s čimer bi se odprle možnosti za

odškodnine. Aprila leta 2003 je ustavno sodišče takšni zahtevi izbrisanih ugodilo in ministru naložilo, da mora vsem tistim, katerih prebivanje v Sloveniji ni sporno (zakon zahteva, da so morali izbrisani nepretrgano živeti v Sloveniji vse od konca leta 1990 naprej), pri tistih, kjer nepretrgano prebivanje še ni ugotovljeno (v zakonu bi bilo treba določiti, kaj je nepretrgano prebivanje), pa mora preveriti, ali oseba izpolnjuje pogoje nepretrganega prebivanja, in ji nato izdati odločbo o stalnem prebivališču vse od izbriisa naprej. Na podlagi takšne odločbe je notranji minister Rado Bohinc leta 2004 izdal odločbe o stalnem prebivališču za nazaj vsem tistim (bilo naj bi jih okoli 4.000), ki jim je bilo mogoče odločbo izdati neposredno na podlagi ustavne odločbe, medtem ko bi bilo treba za izdajo odločb preostalim sprejeti poseben zakon,

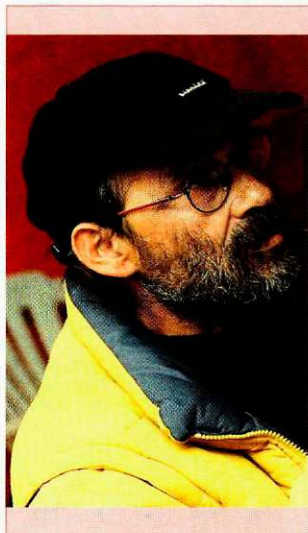
SDS in NSi sta prejšnji vladi preprečili podeljevanje odločb vsepovprek.

tega pa državni zbor ni sprejel. LDS in SD sta namreč v državnem zboru zagovarjali tezo, da se lahko odločbe o stalnem prebivanju za nazaj podeljujejo brez preverjanja, ali je oseba res živel v Sloveniji nepretrgano od leta 1990 naprej, medtem ko sta predvsem SDS in NSi zagovarjali stališče (slednje so v ustavni odločbi zapisali tudi ustavni sodniki), da je treba preučiti vsak primer posebej in preveriti, ali je oseba v Sloveniji res živel nepretrgano.

Je rešitev ustavni zakon? Ker se je z nedavnim potovanjem v Bruselj problem t. i. izbrisanih znova odprl, je ministrstvo za notranje

zadeve pripravilo ustavni zakon, s katerim bi zaobšli ustavno odločbo, in sicer tako, da bi z njim dopolnili Ustavni zakon za izvedbo temeljne ustavne listine o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije, ki primarno ureja vprašanje pridobivanja državljanstva, in vanj zapisali, da lahko stalno prebivališče v Sloveniji pridobijo vsi tisti, ki so od vključno 23. 12. 1990 dejansko živeli v Sloveniji in so vsaj enkrat že zaprosili za stalno prebivanje, pa njihovi prošnji ni bilo ugodeno. To pa bi pomenilo, da bi lahko stalno prebivališče dobili vsi tisti, ki so ga aktivno iskali. Teh je po podatkih ministrstva za notranje zadeve okoli 14.000. Pri tem bi bili, kot predvideva zakon, vsi upravičenci do stalnega prebivališča obravnavani individualno.

Kakšna bo usoda zakona, za zdaj še ni znano, saj se morajo o njem najprej izreči vse poslanske skupine. Ne glede na to pa lahko že zdaj ugotovimo, da so t. i. izbrisani v zadnjih 15 letih imeli veliko možnosti, da si uredijo svoj status, če so le želeli, in to je po podatkih ministrstva za notranje zadeve večina tudi storila. Glede na to so najrazličnejši protesti in potovanja, ki jih v zadnjih letih uprizarjajo nekateri »izbrisani«, bolj ali manj blatenje Slovenije v tujini in pehanje za odškodninami. **D**

Želel je biti tujec

Aleksandar Todorović v Mladini leta 2003 o svoji špekulaciji oziroma o tem, zakaj leta 1991 ni hotel slovenskega državljanstva:

»Odločil sem se, da ostanem tujec. Niti na kraj pameti mi ni padlo, da bi to lahko imelo kakšne strašne posledice. Vedel sem, kaj tujcem pripada in kaj ne. Tujci načeloma nimajo volilne pravice, kar mi je bilo všeč, država pa jih tudi ne more vpoklicati v vojsko, kar mi je bilo prav tako všeč glede na to, da vojske nikoli nisem maral in sem se nekoč izmaknil tudi JLA.«

AKCIJSKE CENE

PRINT-DIVISION
Kvaliteta in inovativnost digitalnega tiska.

Foto Tabor d.o.o., Jezdarska ulica 13,
2000 Maribor, ID.Št. za DDV: SI43733271

Vse cene so navedene brez DDV-ja.

IZDELAVA PVC TRANSPARENTA
dimenzije 3x1m z konfekcijo po vaši želji!

cena **9.900,00 SIT** 41.31 EUR

Dotatne informacije na www.print-division.com ali na telefonu 02/ 330 42 73

Ko potrka popisovalec

Peter Avsenik, foto: arhiv Demokracije

Geodetska uprava je v začetku decembra začela popis nepremičnin, ki bo trajal do aprila prihodnje leto. Pomagal naj bi vzpostaviti register nepremičnin, na podlagi katerega bo finančno ministrstvo oblikovalo sistem njihovega obdavčenja.

Register bo predstavljal evidenco podatkov o stanju nepremičnin in zagotavljal uporabo podatkov za namene prostorskega razvoja in statistike.

Poleg tega bo na podlagi evidence mogoče natančneje zajeti zavezance za davek in pridobiti podatek o tržni vrednosti nepremičnin. Zdajšnje evidence o nepremičnem premoženju na ozemlju Slovenije so namreč tudi po trditvah direktorja Geodetske uprave RS Aleša Seliškarja zlasti pri večjih lastnikih presenetljivo slabo urejene in pomanjkljive.

Obvezno sodelovanje V prihodnjih mesecih nas bo torej obiskal eden od približno tisoč pooblaščenih popisovalcev, pri čemer je priporočljivo, da smo

pozorni na njegovo posebno identifikacijsko izkaznico. Pri popisu bo z njim moral sodelovati vsak lastnik oziroma solastnik stanovanja, upravljavec državnega in lokalnega premoženja in uporabnik stanovanj – najemnik oziroma stanovalec. Če lastnika oziroma uporabnika nepremičnine v času, ko bo prišel popisovalec, ne bo doma, bo popisovalec lastnika s pisnim sporočilom obvestil o času naslednjega obiska (oziroma se bosta o obisku dogovorila po telefonu). Če lastnika niti ob drugem obisku popisovalca ne bo doma, bo začel teči 15-dnevni rok, v katerem mora lastnik sam posredovati popis (kar lahko vsak naredi tudi sicer). V popisni obrazec bo moral poleg podatkov o tlo-

risu in uporabnih površinah med drugim vpisati etažnost, lego stanovanja v stavbi, opremo v stanovanju, število sob, morebitno obnovo oken, vrsto garaže oziroma način parkiranja, ali je v stanovanju klima in podobno. Vsa stanovanja in poslovni prostori v večstanovanjskih stavbah in stavbah, ki imajo več poslovnih prostorov, morajo biti do obiska popisovalca pri vhodnih vratih označeni z ustrezno nalepko.

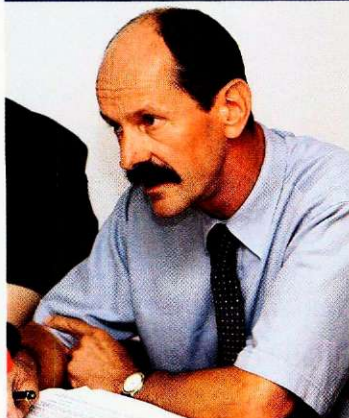
Popis bo torej razmeroma podroben in bo od nas zahteval dejavno sodelovanje, saj so kazni za nesodelovanje oziroma predstavitev napačnih podatkov visoke. Zlasti črnograditeljem bo prave podatke verjetno neprijetno predstaviti. Po mnenju geodetske uprave popisovanje za zdaj poteka po načrtih.

Evidenca je nujna Popis bo zajel vse stavbe in dele stavb,

S poenoteno metodologijo določena tržna vrednost nepremičnin bo podlaga za davčno osnovo v predvidenem novem sistemu obdavčenja.

Z registrom bo omogočen celovit pregled nad nepremičninami v državi.

Direktor GU Aleš Seliškar

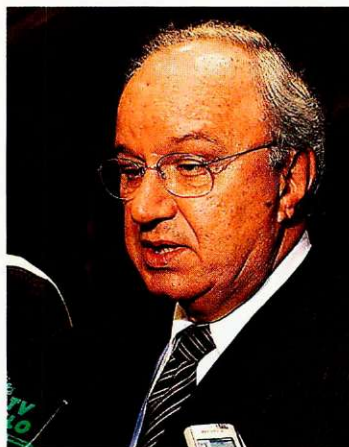
Ema Pogorelčnik, Pristop

stanovanjske in tudi nestanovanjske objekte. Kot je za Demokracijo dejala Ema Pogorelčnik, ki vodi oddelek za kataster stavb pri skupini Pristop, je evidenca, ki bo prikazovala dejansko stanje nepremičnin v Sloveniji, nujna, če želimo zagotoviti prostorski red in ustrezno vrednotenje vseh nepremičnin. »Urejene evidence bodo koristile posameznikom, zasebnemu in javnemu sektorju ter državi in naj bi omogočile zavarovanje lastnine, ureditev medsebojnih razmerij, preglednejši trg nepremičnin, pravično obdavčitev, optimalno načrtovanje graditve stanovanj, realno oceno premoženja v ne-

ki bodo s tem dobili šele stvarno podlago za svoje delo.« je dejala Pogorelčnikova.

Popis bo torej koristil tudi ljudem, ki bodo želeli nepremičnino najeti ali kupiti; lastniki in upravitelji bodo dobili natančnejšo sliko svojega nepremičnega premoženja. Država pa bo na eni strani dobila preglednejši seznam hiš, zemljišč, blokov in obratov, na drugi pa tudi podatek o tržni vrednosti nepremičnine, ki bo predstavljal davčno osnovo za nov sistem obdavčenja.

Novi zakon do 2008 Kot pojasnjujejo pri službi za odnose z javnostmi na ministrstvu za finance, bo davek na nepremičnine v obliki enotne dajatve nadomestil zdajšnji dajatvi iz naslova obdavčitve nepremičnin: davek za uporabo stavbnih zemljišč, kot ga določajo prostorski predpisi, in davek od (nepremičnega) premoženja, kot ga določa zakon o davkih občanov. "Nov sistem davka na nepremičnine se uvaja predvsem z namenom povečati preglednost, sistematičnost, primerljivosti in pravičnost sistema, kar bo zagotavljal na novo vzpostavljeni register nepremičnin, kot ga uvaja zakon o evidentiranju nepremičnin," pravijo na finančnem ministrstvu. Tako se bodo na podlagi registra evidentirale vse nepremičnine v državi, s poenoteno metodologijo pa se bo določila njihova splošna tržna vrednost, ki bo podlaga za davčno osnovo. "Za uveljavitev novega sistema davka na nepremičnine je torej treba najprej vzpostaviti register nepremičnin in izvesti prvo množično vrednotenje, zato je tudi priprava novega zakona o davku na nepremičnine zamaknjena v obdobje po izvedbi

Finančni minister Andrej Bajuk

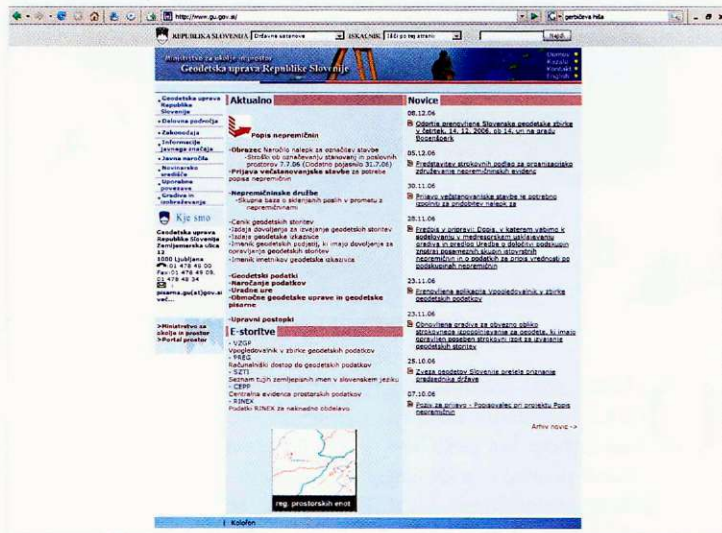
premičinah in boljše gospodarjenje z njimi,« pravi Pogorelčnikova in dodaja, da si zagotovo vsakdo želi vedeti, kakšno je dejansko stanje njegove nepremičnine oziroma nepremičnine, ki jo želi kupiti. »Podatki bodo javni – kot so na primer zdaj javni podatki zemljiške knjige – in zato uporabni tako za posameznike, ki bodo npr. kupovali ali prodajali stanovanje, kot tudi za cenilce,

Kakšna je izkaznica popisovalca?

Identifikacijska izkaznica je sive barve in vsebuje grafični znak popisa nepremičnin, naziv vodstva projekta (Geodetska uprava), na njej je tudi zakonska podlaga popisa nepremičnin, podpis in ime direktorja Geodetske uprave RS ter žig Geodetske uprave, podatki, kam je treba poklicati ali vrniti izkaznico ob morebitni najdbi, ime popisovalca in identifikacijska številka popisovalca.

Popis vzemimo resno

V okviru popisa je vlada pripravila kazenske določbe, ki nam bodo močno stanjšale denarnico, če se na popisovalce ne bi ustrezno pripravili ali če bi jim pristop celo onemogočali. Naštetimo le nekaj teh določb; kazen za preprečevanje dostopa na zemljišče ali do skupnih delov stavb je najmanj 110 tisoč in največ milijon in pol tolarjev. Tiste lastnike (fizične osebe), ki do razgrnitve ne bodo popisali stanovanjskih enot, čaka kazen med 10 tisoč in 300 tisoč tolarji, še malo višje pa so kazni, če ne bomo prikazali morebitnih sprememb. Globe za pravne osebe so ob vseh teh primerih še višje. Tudi morebitno znanstvo s popisovalcem nam ne bo prav nič pomagalo, saj bodo tudi popisovalci v primeru vnosa drugačnih podatkov od tistih, ki jih je posredoval lastnik, oziroma v primeru vnosa napačnih podatkov morali seči globoko v žep.

Informacije na spletu:

www.gu.gov.si

množičnega vrednotenja,» dodajajo na finančnem ministrstvu.

Davek na nepremičnine naj bi dobili do leta 2008, po besedah finančnega ministra Andreja Bajuka pa naj bi bil predmet široke javne razprave. Kljub temu velika medijska odmevnost popisa predvsem v zvezi z novo obdavčitvijo med ljudmi poraja nekatere strahove. Na drugi strani pa malokdo ve, da davek na nepremičnine v sklopu dveh dajatev plačujemo že zdaj. ■

Kmetje nočejo več čakati

Mitja Volčanšek, foto: Bor Slana, arhiv Demokracije

V Sindikatu kmetov Slovenije so zgroženi nad prelaganjem izplačil iz naslova subvencij za slovenski kmetijsko-okoljski program tja do konca leta 2008. Zamujajo tudi druga izplačila. Na kmetijskem ministruvstvu umirjajo strasti.

Sindikatu kmetov je s prstom pokazal na kmetijsko ministruvstvo in na agencijo za kmetijske trge.

Da bi razumeli predmet spora, ki zadnje tedne razburja tako kmete kot širšo javnost, moramo pojasniti nekaj terminoloških in vsebinskih vprašanj.

Sredstva niso zaman Kmetom so že leta namenjene različne finančne pomoči zaradi pomena njihove dejavnosti na kmetijskih površinah, ki bi drugače dolgoročno lahko ostale neobdelane in bi se postopno zarasle. Kmetijstvo nima le neposredne vrednosti v pridelavi hrane, kljub temu pa mu razvite države, katerih gospodarstvo ne temelji več toliko na kmetijstvu, priznavajo velik pomen pri ohranjanju celovitega okolja. V tem primeru govorimo o sredstvih za območja z omejenimi dejavniki kmetovanja (OMD), kakršne so denimo visokogorske kmetije.

Med investicijske ukrepe, usmerjene v zvišanje ekoloških standardov na podeželju, se uvršča denimo nitratna direktiva Evropske unije, ki se nanaša na varstvo voda pred onesnaženjem z nitrati iz kemične dejavnosti in je bila sprejeta že decembra 1991. Slovensko implementacijo direktive predvideva uredba o vnosu nevarnih snovi in rastlinskih hranil v tla. Le-ta določa mejne vrednosti letnega vnosa rastlinskih gnojil in siceršnje ravnanje z gnojili. Neposredna posledica uredbe so bile številne in drage investicije v okoljsko prijaznejše kmetije.

Čakajoč denar Težava se je pojavila, ko je ministruvstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano konec novembra napovedalo, da bo subvencije oziroma sredstva

za ukrepe iz Programa razvoja podeželja 2004–2006 v okviru proračuna za leti 2007 in 2008 izplačalo do konca leta 2008. Vzrok za zamik izplačila naj bi bilo nepričakovano visoko število prijav za pridobitev sredstev, kar je posledično poseglo v načrtovani proračun. Za Sindikat kmetov Slovenije (SKS), ki nasprotno zahteva izplačila do 30. junija 2007, je tovrstno dvodelno izplačevanje nedopustno, še bolj pa način določitve vrstnega reda pri izplačevanju, ki je določen z računalniškim žrebom. Glede slednjega nam je Maja Rakič z Agencije RS za kmetijske trge in razvoj podeželja, ki v sklopu kmetijskega ministruvstva deli denar kmetom, pojasnila, da je bil ta način pač najpravičnejši, saj naj bi z računalniškim

izborom izločili vsakršno možnost vplivanja na potek podeljevanja sredstev.

Kmetje se razburjajo tudi zaradi zamud pri izplačilu za investicije, vezane na nitratno direktivo, v katere so kmetje vlagali že v letih 2004 in 2005. Denar za izpolnjevanje ukrepov iz nitratne direktive za leto 2004 naj bi nekateri upravičenci namreč po novem prejeli šele prihodnje leto. Ob tem se sprašujejo, kdaj bodo na vrsti izplačila za leto 2005. To se po besedah predsednika SKS Romana Žvegljiča, ki je pred novinarji nastopil v ponedeljek, 11. decembra, dogaja kljub temu, da so jim z agencije še pred časom obljubljali izplačilo omenjenih sredstev do konca tega leta. Poleg tega v sindikatu spominjajo na dolgoletno prakso, po kateri so bila sredstva izplačana v 14 dneh po prejemu odločbe. Zdaj direktor agencije Franc Kebe zagotavlja, da časovni potek izdaje ni povezan z rokom izplačila. Kebe prav tako razlaga, da je letnica 2008 le skrajni zakonsko določeni rok za izplačila, sicer pa ta potekajo vsak dan.

Med spornimi zadevami je po Žvegljičevu tudi različno obravnavanje investicij za evropske standarde, saj sredstva za investicije, ki jih bodo kmetje pre-

Kmetje bodo težko shajali.

So zdaj vprašljiva tudi sredstva Evropske unije?

jeli po 1. januarju, ko bo začela veljati davčna reforma, ne bodo prišteta k osnovi za obračun dohodnine, kot so bila do zdaj. Ministrica meni, da obveznosti v zvezi z dohodnino (po novem letu investicije v kmetijstvo ne bodo obdavčene) nastanejo z izplačilom in ne z odločbo.

Kolikšen je primanjkljaj? Razhajanja obstajajo tudi glede številk. Če kmetijsko ministrstvo govori o petih milijardah tolarjev, ki jih je še treba izplačati iz naslova izvajanja standardov EU, v SKS ocenjujejo, da je ta vsota 14 milijard za leti 2004 in 2005. K omenjenemu denarju je treba po ocenah sindikata prišteti še po deset milijard za OMD in za slovenski kmetijsko-okoljski program. Ker v različnih programih tudi do 80 odstotkov sredstev povrne EU, za kar je treba strateške načrte prej uskladiti z Brusljem, so v SKS pesimisti glede morebitne pozitivne ocene pristojnih v EU. Ne nazadnje so tolmačenja, da bo v prihodnjem proračunu kmetijstvu namenjenih več sredstev kot doslej, po

Žvegličevih besedah zavajajoča, saj bo večina denarja blokirana zaradi izplačil starih dolgov.

Skorajšnja izplačila Ministrica Marija Lukačič je isti dan kot Žveglič le poskušala pomiriti strasti s samozavestno napovedjo, da bodo več kot 80 odstotkov sredstev za leto 2006 izplačali v prvi polovici prihodnjega leta. Tako naj bi 90 odstotkov sredstev, namenjenih podpori za površino in drobnico (EKO o) izplačali še ta mesec, preostanek pa februarja 2007, ko bodo v celoti izplačali tudi sredstva za OMD. Sredstva za SKOP naj bi izplačali med letoma 2007 in 2008. Lukačičeva je zavrnila bojzani, da dinamika izplačil ne poteka v skladu z evropskimi predpisi. Izplačilo sredstev za standarde EU za leti 2004 in 2005 pa naj bi dokončno izplačali v letu 2007 v sklopu proračuna EU za prihodnje obdobje, pri čemer je prenos plačil po mnenju ministrice povsem v skladu s sistemom izplačil t+2, po katerem se sredstva izplačajo dve leti po vložitvi zahteve. Prav tako so na ministrstvu optimisti, da bo operativni program za razvoj podeželja 2007–2013, ki so ga že dali v oceno Bruslju, kmalu sprejet. Finančna sredstva torej niso problem, saj naj bi bila v višini približno 900 milijonov evrov v Bruslju že odobrena.

Kmetje, zaskrbljeni nad po njihovo nezadovoljivim reševanjem problematike, bodo na izvršilnem odboru SKS odločali o sklepu, po katerem bi razširili krog sogovornikov tudi na druge resorje, saj naj bi bil problem prerasel sposobnosti kmetijskega ministrstva. **D**

Kmetijska ministrica Marija Lukačič

Kakšno bo vreme čez 6 dni?

Vremenska napoved za 6 dni vnaprej!

Prva slovenska televizija s šestdnevno vremensko napovedjo.

Info TV je slovenska televizija, ki celodnevno predvaja poročila vsakih 15 minut. V naših informativnih oddajah lahko spremljate tako dogajanje doma kot po svetu. Info TV lahko spremljate samo preko kabelskih sistemov. Program je popolnoma brezplačen. Za več informacij pokličite vašega kabelskega operaterja.

Vremenska napoved za 6 dni je na sporedu v novicah, ki so 15 minut do in 15 minut čez vsako polno uro.
Vremensko napoved "6 dni" najdete tudi na Mobiltelevem mobilnem portalu Planet (Info/Vreme).

Naročnik oglasa Info TV, d.o.o., Novo mesto

Je splošni položaj Romov v Sloveniji res slabši kot drugod po Evropi?

Romi v evropskih državah

Ana Müllner, foto: Bor Slana, arhiv Demokracije

Po drami, ki pri nas poteka v zvezi z romsko družino Strojan, se odpira vprašanje, kako je za romsko manjšino poskrbljeno v drugih evropskih državah. Na splošno lahko ugotovimo, da se s podobnimi težavami srečujejo povsod.

Romi so etična skupnost, ki naj bi izvirala iz Pandžaba in Radžastana, goratih pokrajin na severu Indije. Njihovo preseljevanje v Evropo in Severno Afriko se je začelo okoli leta 1500. Danes naj bi bilo po svetu razseljenih okoli osem do deset milijonov Romov, vendar je uradne podatke o njihovem dejanskem številu zaradi različnih dejavnikov težko pridobiti. Glavnina Romov živi danes v Evropi (predvsem južni in vzhodni), naseljeni pa so tudi na Bližnjem vzhodu, v Rusiji, zahodni Aziji, na jugu Združenih držav Amerike in Latinski Ameriki. Zaradi njihovega pogosto nomadskega

načina življenja in pogostega vračanja asimilacije ponekod že stoletja prihaja do sporov med njimi in lokalnim prebivalstvom. Primer družine Strojan, ki ga lahko dnevno spremljamo, ni nov pojav. Po podobnem scenariju se je odvijal že skoraj v vsaki evropski državi, v kateri živijo Romi. Tokrat se bomo osredinili na položaj romske skupnosti in njihovo vlogo v družbi v balkan-

skih državah in državah osrednje Evrope. Pri tem lahko kaj hitro ugotovimo, da je ureditev romskega vprašanja v Sloveniji precej bolj urejena kot v nekaterih drugih državah, čeprav se v zadnjem času marsikdo trudi prikazati prav nasprotno.

Krvavi Oberwart Te dni se je verjetno marsikdo spomnil na krvave dogodke, do katerih je pred

desetletjem prišlo v avstrijski vasi Oberwart. 4. februar 1995 je v zgodovini tega kraja ostal zapisan s krvavimi črkami zaradi bombnega napada, ki so ga neznani napadalci izvedli proti lokalnim Romom. Šlo je za napis »Cigani, izginite«, ki je bil nameščen zunaj naselja, in ko so ga Romi želeli odstraniti, se je sprožila bomba in ubila štiri ljudi. Čeprav takratni dogodki in aktualno dogajanje v Sloveniji na prvi pogled nimajo veliko skupnega, lahko kljub vsemu potegnemo vzporednico: lokalnim prebivalcem je prekipelo. Čeprav obstaja teorija, da je bil primer Oberwart delo skrajnih desničarskih skupin, pa je obveljalo dejstvo, da so napad

Bolgarski Romi napovedujejo, da bodo do leta 2050 predstavljali večino prebivalstva.

Avstrijska vas Oberwart

pripravili domačini, ki niso bili več pripravljeni sobivati z romsko skupnostjo. Primeri, ko pride do prelivanja krvi, so sicer redkost, a do napetosti med romsko skupnostjo in lokalnim prebivalstvom je v taki ali drugačni obliki prišlo tako rekoč v vsaki evropski državi. Dogajanje v zvezi z družino Strojjan je morda res najodmevnejši medijski dogodek pri nas, a še zdaleč ne predstavlja novega poglavja v sobivanju romske in drugih skupnosti v evropskih državah.

Romi v državah EU Tako kot ima vsaka evropska država, v kateri živijo Romi, svojo zakonsko ureditev glede te etične manjšine, je treba v zakup vzeti tudi dejstvo, da se romske skupnosti med seboj močno razlikujejo. Od tega je navsezadnje tudi odvisno sobivanje z lokalno skupnostjo. A še vedno se položaj povprečnega Roma v družbi skozi desetletja ni veliko spremenil; stopnja brezposelnosti med Romi je izredno visoka, ponekod tudi stopnja kriminala, šolanje konča le peščica otrok, pa še ti večinoma obiskujejo šole za otroke s posebnimi potrebami. Po poročilu angleškega časnika The Guardian se na Češkem 75

odstotkov romskih otrok šola v centrih za otroke s posebnimi potrebami, stopnja brezposelnosti pa je 70-odstotna. Na Madžarskem je stopnja brezposelnosti med Romi 83-, na Slovaškem pa 80-odstotna. Omembe vredno je tudi to, da imajo marsikje velike težave pri popisovanju romskega prebivalstva, ki tako v marsikateri državi ostaja le ugankarsko vprašanje.

Večini evropskih romskih manjšin je skupno tudi prejemanje socialne podpore. Prav v povezavi s slednjo so pred leti na Slovaškem izbruhnili neredi med romsko skupnostjo in trajali več tednov. Slovaška vlada se je namreč odločila omejiti socialno podporo romskim družinam; do tedaj so družine prejemale denarno pomoč za vse otroke, novi zakon pa je predvideval plačevanje socialne pomoči samo za prve tri otroke v družini. Romska skupnost se je temu uprla in marsikje so izbruhnili neredi, a vlada v Bratislavi je vztrajala in na koncu je obveljal novi zakon.

V državah EU je pravni status romske skupnosti večinoma opredeljen na isti način. Gre za etično manjšino, in če imajo Romi urejen status državljanov posamezne države (v EU ga večinoma imajo), so pred zakonom obravnavani kot vsi drugi državljani držav članic EU. Pri tem pa prihaja do odstopanj, kar je primer na Madžarskem. Tam ima lokalna oblast pravico izseliti Rome iz občine, če ti ne spoštujejo zakona. In le redko kdo v državi meni, da gre pri tem za segregacijo. Bo čez pol stoletja, ko naj bi po napovedih Romi predstavljali petino madžarskega prebivalstva, kaj drugače?

Prisilna poroka dveh romskih najstnikov je razburila romunsko javnost.

Večina romskih otrok v Evropi obiskuje posebne šole.

Kmalu večina? Položaj Romov v EU se bo s prihajajočim 1. januarjem 2007 korenito spremenil; s tem datum bosta v povezavo vstopili Romunija in Bolgarija, ki imata med vsemi evropskimi državami najštevilčnejšo romsko manjšino. Uradni podatki kažejo, da v Bolgariji živi okoli 400 tisoč Romov (kar je 4,7 odstotka prebivalstva), v Romuniji pa okoli 540 tisoč (ali 2,5 odstotka prebivalstva), neuradno pa naj bi bile

te številke še večje; tako naj bi v Romuniji živelo vsaj 2 milijona, v Bolgariji pa okoli milijon Romov. Uradno število Romov je težko evidentirati, ker je še vedno veliko število rojstev neregistriranih, veliko predstavnikov romske skupnosti pa tudi nima urejenih statusnih papirjev. A nekaj vsekakor drži: število Romov se iz leta v leto povečuje. Za primerjavo lahko povemo, da je število pripadnikov romske skupnosti v ▶

izjava - dejanje - pobuda - napaka - neumnost - modrost - znanje - sreča - plus - minus

KDO JE ZAZNAMOVAL LETOŠNJE LETO?

Zaključek akcije Ime leta 2006

v neposrednem prenosu na Valu 202
četrtek, 14. decembra 2006, ob 18. uri

ON AIR ▶ **Val 202**
Sliši se dobro

RADIO
TELEVIZIJA
SLOVENIJA

► Bolgariji leta 1920 znašalo slaba 2 odstotka prebivalstva, medtem ko se je njihovo število med letoma 1992 in 2001 povečalo na skoraj 19 odstotkov; podobna situacija je tudi v Romuniji. Očitno pa so predstavniki romskega prebivalstva nad tem močno navdušeni; na nedavni konferenci romskih organizacij v Bolgariji so tako nekateri Romi samozavestno napovedali, naj bi leta 2050 Romi predstavljali večino v državi.

Pogosto neurejen status romske skupnosti (kar se kaže ob evidentiranju prebivalstva) pomeni velik problem tako v Bolgariji kot Romuniji, čeprav se v zadnjih letih (tudi zaradi približevanja EU) državi zelo trudita, da bi to uredili. Pri tem pa gre bolj za to, da se obe državi oteptata s kopico notranjih problemov, saj je stanje kljub vstopanju v EU še vedno vse prej kot rožnato, zato so teme, ki niso prednostne, pogosto zanemarjene. Med te lahko štejemo tudi romsko problematiko.

Pritisk javnosti Romska skupnost v Romuniji pa ne vzbuja

pozornost samo zaradi svoje številčnosti, temveč tudi zato, ker je ta država neuradni »sedež« vseh Romov nasploh. V državi tako »vladajo« trije neuradni romski kralji; Lulian Radulescu velja za samooklicanega vladarja vseh Romov, Ioan Cioaba se je leta 1992 oklical za kralja Romov, Ilija Stanesca pa so leta 2003 oklicali za mednarodnega kralja Romov. O pomembnosti njihovih vlog ni vredno razpravljati, so pa v primerjavi z drugimi Romi deležni precej večje medijske pozornosti. V državi so številni tudi klani bogatih Romov, ki se večinoma ukvarjajo s kriminalom. Boji med klani večkrat potekajo na ulicah, policija pa je pri tem nemočna in je pogosto primorana ostati v vlogi gledalca. Na drugi strani je Romunija že od nekdaj ponosna na romski klan Kalderaš, ki se tradicionalno ukvarja s kovaštvom in je pri tem zelo uspešen.

Čeprav se v državah, kjer romska skupnost predstavlja manjšino, ponekod trudijo spoštovati romsko tradicijo, so oblasti v

Samooklicani kralj Ioan Cioaba

nekaterih primerih primorane posredovati pri »tradicionalnih dogodkih« v romskih skupnostih. Kot primer lahko navedemo romsko poroko, ki je oktobra leta 2003 tako razburila romunsko javnost, da so se morale oblasti postaviti v bran romunske zakonodaje. Takrat je v javnost prišla zgodba o poroki med komaj 12-letno Ano Mario Cioaba, hčerko samooklicanega kralja Romov, in 15-letnim Mihaiom Biritom. Mlada nevesta je sprva poskusila zbežati s poroke, a so jo privedli nazaj in jo prisilili, da se je poročila proti svoji volji, in kot kaže, je bila kasneje tudi posiljena. Uradna starost, pri kateri se mladi v Romuniji lahko poročijo, je 16 let, prav tako so pred to starostjo prepovedani spolni odnosi. Pri romskih porokah, ko gre za kakšno leto nižjo starost, romunske oblasti navadno zamižijo, a primer Ane Marie Cioaba je tako razburil

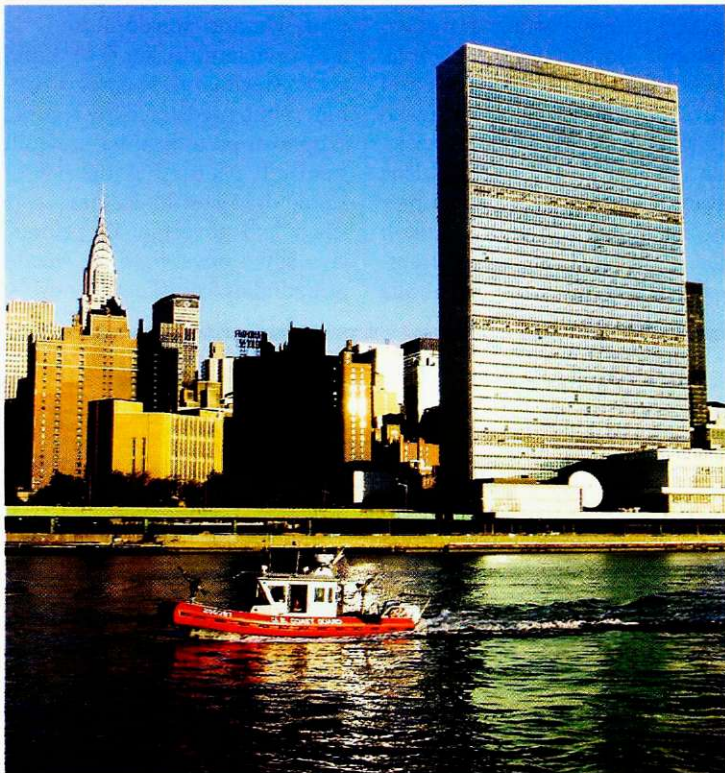
rekoč še v otroških letih, vsakdanji prizor v marsikateri evropski romski skupnosti.

Politično nesodelovanje s problematiko romskih skupnosti v EU se ukvarjajo v marsikateri vladni in nevladni organizaciji, prav tako pa se s tem ukvarja tudi Organizacija združenih narodov. Pri tem je zanimivo, da so v ustanovnih statutih večine omenjenih organizacij zapisane le pravice Romov kot manjšine, ne pa tudi njihov delež pri sodelovanju v družbi. Prav tako se zdi omenjanje rasizma v povezavi z Romi nekoliko pretirano, saj se je odnos zahodne družbe do Romov skozi stoletja močno spremenil hkrati s padanjem stopnje rasne diskriminacije. Čeprav ponekod še vedno prihaja do groženj, gre bolj za posamične primere, in kot smo pokazali na primerih, do sporov med Romi in lokalnim prebivalstvom prihaja zaradi drugih stvari in skoraj nikoli zaradi rasizma.

Romi bi si lahko marsikje izboljšali življenje, če bi dejavneje sodelovali pri odločanju o stvareh, ki zadevajo njihovo skupnost. Zanimanje za sodelovanje z oblastmi in vključevanje v politično življenje sicer polagoma narašča, a je kljub temu še vedno na dokaj nizki stopnji. Ta čas romsko skupnost v evropskem parlamentu zastopata Livia Jaroka in Viktorija Mohacsi, ki prihajata iz Madžarske.

Za konec Čeprav se v zadnjem času trudi dokazati nasprotno, lahko rečemo, da je položaj romske skupnosti v Sloveniji primerljiv z drugimi evropskimi državami, v marsikaterem pogledu pa je celo boljši. Do podobnih dogodkov, kot so pred tedni potekali na Dolenjskem, je prišlo že v večini (evropskih) držav, kjer sobivata romska manjšina in lokalno prebivalstvo, le da v njih takšni primeri navadno medijsko niso (pre)napihnjeni. Marsikdo pa pri tem pozabi na druge romske skupnosti po Sloveniji, s katerimi bi se lahko pred EU bolj pohvalili. Najboljši dokaz za to je prekmursko romsko naselje Pušča, ki bi ga lahko postavili za zgled drugim romskim skupnostim po Evropi. ■

Večina organizacij bolj poudarja pravice Romov kot njihove dolžnosti.

S problematiko Romov se ukvarjajo številne organizacije, tudi OZN.

Romska poslanka v EP Livia Jaroka

romunsko javnost, da so morale posredovati. 12-letnici so poiškali nov dom in močno omejili stike z njeno družino, ki jo je prisilila v zgodnjo poroko. A to je le eden od redkih primerov, ki so doživeli sodni epilog, pa še to predvsem zaradi »medijske prepoznavnosti« vpletene družine. Kljub temu je število parov, ki se poročijo izredno mladi, tako

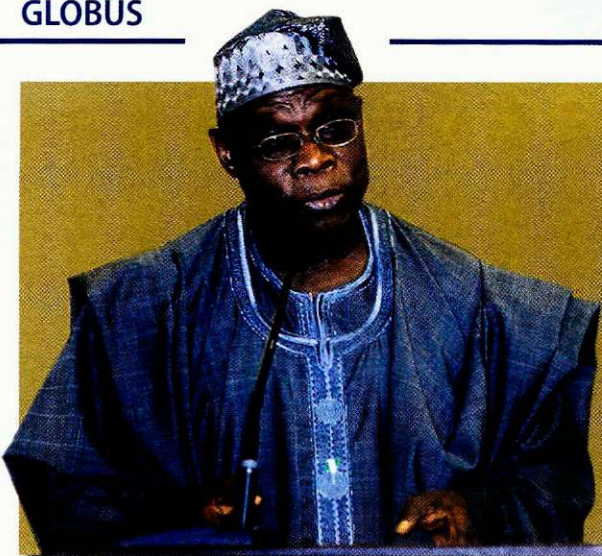
Primadiesel. Iz spoštovanja do narave.

Narava bo do nas prijazna le, če bomo mi prijazni do nje. Iz spoštovanja do narave je nastal tudi novi Petrol Primadiesel - izboljšano gorivo, ki blagodejno vpliva na delovanje dieselskih motorjev in jih ščiti pred nastajanjem oblog in korozijo. S tem povečuje njihovo moč in izboljšuje ekonomiko vožnje. Ker zmanjšuje škodljive emisije, z njegovo uporabo manj obremenjujemo okolje.

**Odličen tudi v nizkih zimskih
temperaturah.**

Energija med nami.

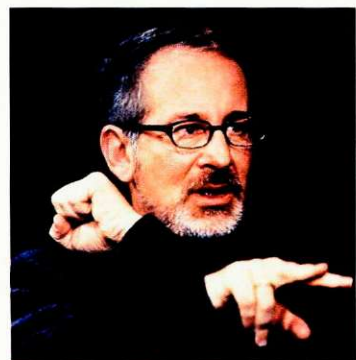
PETROL

Študent

Nigerijski predsednik Olusegun Obasandžo se je v nigerijski prestolnici Abudži vpisal na univerzo. 69-letni upokojeni general, ki bo maja prihodnje leto sklenil svoj drugi predsedniški mandat, se je vpisal na univerzo kot dopisni študent. Ob tem se je obvezal, da bo pridno študiral in da bo v celoti spoštoval pravila fakultete. Če bo res tako in se bo pridno učil, nigerijskega predsednika čaka diploma iz verskih študij.

Holokavst Sklad Shoah ameriškega režiserja Stevna Spielberga je eni od nemških univerz dal dovoljenje za dostop do obsežnega arhiva s kakšnimi 52.000 videoposnetki pogovorov s tistimi, ki so preživeli holokavst. Gre za prvi takšen dogovor, dosežen zunaj Združenih držav Amerike,

na podlagi katerega bodo študenti in profesorji berlinske Svobodne univerze (Freie Universitaet) lahko preučevali pričevanja posameznikov iz 56 držav in v 32 jezikih. Spielbergova fundacija Shoah je leto zatem, ko je njegov večkrat nagradjeni film Schindlerjev seznam iz leta 1993 novim generacijam razkril strahote nacističnega preganjanja Judov, začel zbirati pričevanja in spomine preživelih v holokavstu. Nastala je zbirka pogovorov, ki so jih opravili s preživeliimi žrtvami. V holokavstu je nacistični režim umoril več kot šest milijonov Judov. Spielbergov arhiv je največja tovrstna zbirka pričevanj na svetu.

Naravne ujme V južnem Vietnamu so pred tajfunom Dorian,

potem ko je opustošil Filipine, evakuirali okoli 90.000 ljudi. Na Filipinih so zaradi posledic neurja razglasili stanje naravne katastrofe; umrlo je več kot tisoč lju-

di, naplavine in blato pa so uničili tudi toliko hiš. V številnih poplavih in viharjih v Vietnamu vsako leto umre več sto ljudi. Dorian je bil tako četrti večji vihar, ki je prizadel Filipine v zadnjih štirih mesecih. Tropska nevihta Dorian, ki je pred tem na Filipinih divjala z močjo tajfuna, je potem

dosegla južni Vietnam in uničila številne hiše in plovila. Nevihta se je najprej razdivjala po južnih obalnih pokrajinah, nato pa se je pomaknila do delte reke Mekong južno od Hošiminha.

Snežno neurje Prvo letošnje snežno neurje je v začetku decembra prizadelo Srednji zahod ZDA vse od Teksasa pa do Michigana in terjalo smrt več oseb. Močan veter, sneg in ledeni dež so ovirali promet, podirali drevesa in daljnovode, zaradi česar je brez elektrike ostalo več sto tisoč ljudi.

Nevihta se je nato počasi pomikala naprej proti severovzhodu države. V mestu St. Louis so odprli več zavetišč, v katera se lahko ljudje zatečejo pred nizkimi temperaturami. Guverner Missouri-ja Mat Blunt je razglasil izredne razmere za vso zvezno državo, drugi guvernerji pa so storili podobno za dele svojih držav.

Kipci in papirusi Ekipa egiptovskih in poljskih arheologov je v templju egiptovske kraljice Ha-

TUJI TISK

The New York Times

Naftna kopel

Naftni spa centri v Naftanalu v osrednjem delu Azerbajdžana so malo znani, vendar nekdanje zelo priljubljene dopustniški kraji v nekdanji Sovjetski zvezi. Zdaj doživljajo preporod v državi, ki se tako kopa v nafti, da ljudje v njej celo plavajo.

V Naftanalu se lahko ljudje enkrat na dan okopajo v domači surovi nafti. Tako pacienti kot zdravniki so prepričani, da takšna kopel lajša bolečine v sklepih, zdravi luska-vico, umirja živce in lepša kožo. Ni pomembno, da po besedah zahodnih strokovnjakov naftna kopel lahko povzroči raka. V kratkem bodo v Naftanalu odprli kar štiri centre za razvajanje v naftnih kopelih, ki bodo poleg same nafte polnili blagajne Azerbajdžana. V času svojega razcveta je Naftanal obiskalo 75.000 obiskovalcev na leto, reka turistov pa je presahnila, ko se je leta 1988 začel spopad med Azerbajdžanom in Armenijo v Gorskem Karabahu in je Sovjetska zveza nehala pošiljati svoje ljudi brezplačno v zdravišča.

The Times

Naselje na Luni

Po ambicioznih načrtih graditve oporišča na Luni naj bi se ljudje spet podali na ta Zemljin satelit čez 15 let in tedaj na njem ostali dlje časa. Najprej bodo ekipe na Luni ostajale po teden dni, potem pa bodo večje misije postopoma

začele ostajati na Luni dlje časa, da bodo na njej gradile bivalne module in elektropostaje. Njihov cilj bo omogočiti nenehno človeško navzočnost od leta 2024 naprej, ko bodo astronomi na Lunini bazi začeli preživljati po pol leta. Lunina baza bo najprej imela značaj znanstvenega laboratorija za priprave pilotiranega poleta na Mars in bo postala vmesna postaja za polete na rdeči planet. Pri tem mednarodnem projektu, ki bo nedvomno zelo drag in bo v začetni fazi stal več kot sto milijard dolarjev, bo sodelovalo štirinajst držav. Optimalen kraj za graditve raziskovalne baze je Lunin južni pol, saj so temperature tam najbolj umirjene, sončne svetlobe pa je več kot na ekvatorju.

čepsut v Deir el Bahariju našla številne koščke keramike, papiruse in kipce. Arheologi so našli papiruse z besedili v koptskem jeziku in kipce, ki so jih umrlim prilagali v grobnice, pa tudi del naglavnega okrasja kralja Tutmozisa III. Predmete so našli med restavratorskimi in dokumentarnimi deli v templju. Kraljica Hačepsut je bila edina egiptovska ženska vladarica na faraonskem prestolu (od 1473 do 1458 pr. Kr.). Sodobna arheologija še vedno ni razkrila vseh skrivnosti, povezanih z njenim življenjem, saj je bilo njeno ime izbrisano s seznama vladarjev in se je obdobje njene vladavine dolgo pripisovalo njenemu pastorku Tutmozisu III. Njeno ime je odkril Champollion, utemeljitelj egiptologije, ki je dešifriral hierogliffe v Hačepsutinem templju v Deir el Bahariju.

Nov umor Direktor ruskega nafnega podjetja ITERA-Samara in podružnice ruskega avtomobilskega proizvajalca AvtoVAZ Aleksander Samojlenko je bil umorjen v središču ruskega me-

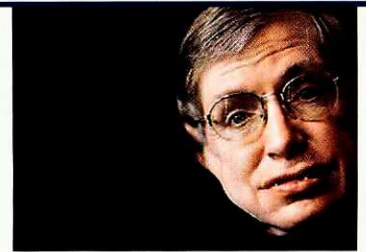
sta Samara. Po navedbah ruskih oblasti kaže, da je šlo za umor po naročilu. Ruske oblasti so zaradi več umorov pomembnih poslovezev in kritikov ruskega režima pod drobnogledom mednarodne javnosti. Veliko pozornost je pritegnil oktobrski umor kritične novinarke Ane Politkovske, ki se je zgodil le tri tedne po umoru podpredsednika ruske centralne banke Andreja Kozlova. Odme-

va tudi smrt nekdanjega ruskega vohuna Aleksandra Litvinenka, ki je bil v Londonu konec novembra zastrupljen z radioaktivnim polonijem 210.

Na drug planet Ugledni britanski znanstvenik Stephen Hawking, ki je prejel najvišjo britansko na-

grado na področju znanosti, je opozoril, da mora človeštvo zapustiti Zemljo, če želi preživeti. Prepričan je, da je dolgoročno preživetje človeške vrste ogroženo, dokler bo omejena samo na en planet. Prej ali slej bi nas zbrisale katastrofe, kot je na primer trk asteroida ali jedrska vojna. »Ko se bomo nekoč razširili po vesolju in ustanovili neodvisne kolonije, bo naša prihodnost varna. V našem Sončevem sistemu ni nikjer

tako kot na Zemlji, zato moramo iti na drugo zvezdo,« je prepričan 64-letni profesor. Hawking, ki je zaradi bolezni prikovan na invalidski voziček, je tudi razkril, da namerava iti v vesolje.

Denarnice

Predstavnštvo evropske komisije v Sloveniji je Zvezi društev slepih in slabovidnih Slovenije izročilo 3.100 denarnic za evrske kovance, opremljenih z Braillovo pisavo. Denarnico bodo med drugim prejeli učenci Zavoda za slepo in slabovidno mladino. Na predstavnštvu evropske komisije so se namreč odločili, da poskušajo tem ljudem prehod na evro čim bolj olajšati, zato so jim podarili denarnice za evrske kovance, s katerimi bodo lažje ravnali in plačevali z novo valuto.

VIP: STA

TUJI TISK

The Guardian

Posledice

Minilo je že nekaj tednov, toda še vedno ni nihče niti korak bliže temu, da bi izvedel, kdo je kriv za smrt nekdanjega ruskega vohuna Aleksandra Litvinenka. Uporaba polonija 210 kot strupa lahko pelje v popolnoma nasprotnoče si sme-

ri. Umor je lahko naročila ruska tajna služba v opozorilo vsem, ki bi lahko postali izdajalci. Lahko pa se tudi razume kot poskus bogatih in mogočnih Putinovih sovražnikov, da bi na mednarodni ravni diskreditirali rusko vlado. Ne glede na to, kaj je res, je zgodba hitro razpihala protirusko kampanjo. Zagotovo obstajajo razlogi za kritiko ruske vlade – Putin je uvedel enotno davčno stopnjo, kar je zelo ugodno za bogate, in načrtuje delno komercializacijo izobraževalnega sistema ter zdravstva. Čeprav je nekatere oligarhe pozval k odgovornosti, nekateri izmed njih v državi, kjer prepad med bogatimi in revnimi postaja čedalje globlji, lahko svobodno upravljajo z bogastvom, ki so si ga pridobili na sumljiv način.

The Nature

Okus in zdravila

Po podatkih nove raziskave lahko dejstvo, da ste dobre ali slabe volje, spremeni okus vašega kosila ter ublaži grenak in slan okus. Odkritje povezav med ravnovesjem kemičnih snovi v možganih in okusom bo nekoč pomagalo zdravnikom zdra-

viti paciente, ki trpijo zaradi depresije. Danes ni hitrih testov, ki bi pomagali opredeliti, kakšna zdravila so najprimernejša za človeka, ki trpi za eno ali drugo boleznijo, test, ki bi ga izvajali s pomočjo okusa, pa bi pomagal zdravnikom določiti pravi recept za zdravila. Najprej se bodo lotili takšnega določanja zdravil pri ljudeh z depresijo – že dolgo je namreč znano, da imajo bolniki z depresijo znižano raven serotonina ali noradrenalina v možganih ali pa celo obojega. Nekateri izgubijo tudi občutek za okus – verjetno prav zaradi kemičnih sprememb v možganih. Poleg tega je že znano, da zdravilo, ki povišuje raven serotonina v možganih hkrati poveča tudi pacientov okus za sladko in grenko.

INTERVJU

Igor Bavčar

Janez Janša ni kateri koli predsednik vlade

Denis Vengust, foto: Bor Slana

Igor Bavčar, predsednik uprave Istrabenza, d. d., je prav gotovo najbolj znan kot eden ključnih akterjev slovenskega osamosvajanja. Kot minister za notranje zadeve in kot minister za evropske zadeve je bil član štirih vlad. Predsednik uprave družbe Istrabenz je postal pred dobrimi štirimi leti. Pred nedavnim mu je nadzorni svet družbe podelil nov šestletni mandat.

Kakšno je zdajšnje stanje v holdinški družbi Istrabenz? Lahko, prosim, na kratko povzamete tudi bistvo prihodnje strategije družbe, ki ste jo predstavili pred nedavnim?

Težko je na kratko povzeti stanje v močno razvejenem podjetju in obsežno strategijo, ki jo je več naših zaposlenih v sodelovanju z zunanjimi svetovalci pripravljalo kar nekaj časa. Toda vseeno bom poskusil na kratko predstaviti najpomembnejše poudarke.

Istrabenz je v izjemno dinamičnem obdobju, ki se končuje z letom 2006, dosegel načrtovane cilje. Stanje sicer ni povsem enako v vseh naložbenih divizijah. Prehrabena divizija posluje uspešno, pri čemer moram posebej omeniti uspešno konsolidacijo v lanskem letu združene Droge Kolinske in uspešno vključitev dveh pomembnih prevzetih srbskih družb – Grand Proma in Soko Štarka. Energetska divizija celo presega večino zastavljenih ciljev. Podobno je pri finančnih naložbah. Na cilji nekoliko zaostaja turistična divizija. Ampak v povprečju smo v celotnem holdingu v preteklem obdobju dosegli 13-odstotni donos na kapital in presegli druge zastavljene cilje. Za Istrabenzom je torej zelo zanimivo in uspešno obdobje.

V prihodnosti ostajamo družba, katere glavna dejavnost je upravljanje naložb. Naložbe bodo še naprej razpršene, s čimer zagotavljamo varnost in stabilnost celotne holdinške skupine. Cilj je maksimiranje vrednosti naložb.

Dejavnosti, v katere investirate, bodo načeloma ostale enake?

V strateškem poslovnem načrtu smo izpostavili nekatera načela, po katerih bomo spremljali svoje naložbe in se odločali o morebitni prodaji. Posebej nismo izpostavili nobene, ki bi jo želeli prodati. Vendar to ne pomeni, da ne bomo ničesar odprodali.

Ali že imate konkretne načrte za odprodajo katere izmed pomembnejših naložb?

Ne. V vseh svojih naložbenih divizijah imamo še zelo ambiciozne načrte. Pri vseh je pred nami še veliko dela, preden bomo dosegli točko, ko bo optimalno razmišljati o odprodaji katere od njih, jih pa spremljamo glede na vložen sredstva, tekoče poslovanje in potencialne.

Naj vprašam drugače – ali obstaja veliko potencialnih kupcev, ki so zainteresirani za vaše naložbe?

Veliko sredstev išče dobre naložbe. Običajno denar ni problem. Teže je najti dobre projekte, dobre produkte in dobre blagovne znamke, predvsem pa ljudi, ki znajo vse to povezati. Vsega tega je na razpolago manj kot denarja za investicije. Interes za naša naložbena področja je velik. V vseh dejavnostih, kjer smo navzoči, je opazen trend konsolidacije in globalizacije. Še posebej to velja za naši prehrabeno in energetsko divizijo. Turistična divizija je zanimiva tudi z nepremičninskega vidika, in to še toliko bolj, ker gre za nepremičnine v jadranski regiji. V informacijski dejavnosti, kjer želimo z Actualom ambiciozno naprej v obliki ponujanja t. i. outsourcinga, pa je prav tako več podjetij, ki imajo podobne interese kot mi. Za vse naše naložbe torej obstaja interes in jih je mogoče prodati.

Kakšno je zadnje stanje glede morebitnega menedžerskega odkupa Istrabenza, za katerega se zdi, da je vse bližje?

Odločitve glede tega še ni. Ko bo, jo bomo komentirali. V preteklem obdobju smo bili okupirani s sprejetjem strateškega poslovnega načrta in podaljšanjem mandata upravi. V naslednjem obdobju bo aktualno tudi to vprašanje. Kajti kot veste, je država lastniški delež v Istrabenzu uvrstila med naložbe, ki so naprodaj.

Kako nameravate financirati menedžerski odkup, kolikor pride do njega? Ali lahko pride do izčrpanja podjetja?

Pri odločitvi o menedžerskem odkupu je to eno bistvenih vprašanj. Financiranje tovrstnih odkupov je zelo zahtevno. Zanje se odločajo menedžerji, ki so investitorje sposobni prepri-

čati o smotrnosti podpore odkupu. Tehnik financiranja je več. Moje stališče je, da moramo to storiti na način, ki ne bo škodil prihodnosti ter vrednosti Istrabenza in njegovih naložb. Nikakor ni naš namen, da bi prišlo do izčrpanja vrednosti podjetja.

Kako to, da razmišljate o menedžerskem odkupu, četudi ste bili doslej razmeroma precej majhen delničar podjetja, ki ga vodite? Kako da niste deleža bolj povečali že v preteklosti?

Nagrado za vodenje sem prejemal v Istrabenzovih delnicah, del sem jih dokupil tudi z denarjem. Vendar je to vprašanje povezano s prejšnjim.

Ali lahko, prosim, konkretnije, kot so predstavljene v prihodnji strategiji Istrabenza, predstavite še neobjavljene bistvene poslovne načrte?

Težko je biti ekskluziven v izjavah. Povsod kjer poslujemo, so navzoči konkurenti, zato vseh svojih poslovnih načrtov ne želimo javno razkrivati. To bi namreč lahko škodilo njihovemu izpolnjevanju. Lahko pa približno orišem logiko, ki ji bomo načeloma sledili.

Kakšni so načrti na področju energetike?

Želimo postati eden najpomembnejših igralcev ne samo v Sloveniji, temveč v celotni jugovzhodni Evropi. In to na trgih električne energije, utekočinjenega naftnega plina, tehničnih plinov, zemeljskega plina in biomase. Tukaj vidimo še veliko prostora za rast. Na teh trgih lahko po naši oceni nastopimo še precej bolj ambiciozno, ker sedaj razpolagamo z vsem potrebnim znanjem.

Zakaj šele sedaj razpolagate s potrebnim znanjem?

Potrebno je bilo določeno obdobje zorenja, še posebej kar se tiče trgovanja z električno energijo in dejavnosti z biomaso. V teh dejavnostih smo namreč navzoči kratek čas. Še zlasti trgovanje z električno energijo je zelo zapleteno in podjetje izpostavlja mnogim tveganjem, ki jih je treba obvladovati. Veliko smo se naučili z nakupom podjetja v Avstriji. Ta nakup je bil v veliki meri motiviran prav z možnostjo dostopa do znanj, ki jih do takrat ▶

Denar običajno ni problem. Teže je najti dobre projekte, dobre produkte in dobre blagovne znamke, predvsem pa ljudi, ki znajo vse to povezati.

► nismo imeli. Ta znanja so nam omogočila določena partnerstva z državo oziroma GEN Energijo, saj prinašajo učinke, ki jih želi drugi energetske steber.

Ali skupaj z GEN Energijo načrtujete tudi graditev drugega bloka v Jedrski elektrarni Krško?

S tem se ta čas ne ukvarjamo. Tudi sicer pri našem sodelovanju z GEN Energijo ne gre za kapitalsko povezavo, temveč za poslovno sodelovanje. Vendar je v Sloveniji vsekakor nekaj energetskih projektov, katerih realizacija je mogoče načrtovati za prihodnost. Pri njihovem uresničevanju bi želeli sodelovati – ne kot izključni investitor, temveč kot eden izmed partnerjev. Po podobnem načelu ravnamo tudi v Bosni in Hercegovini, kjer prav tako vidimo možnost sodelovanja z več različnimi partnerji.

Ob sedanjih plinski infrastrukturi je v Sloveniji nekaj lokacij, kjer je mogoče razmišljati o postavitvi plinskih elektrarn. Začenja se projekt graditve novih blokov v Termoelektarni Šoštanj. Mogoče je pregledati lokacijo v Trbovljah, že dlje časa je odprto vprašanje postavitve plinske elektrarne v Kidričevem, tu so še prihodnji razvojni načrti TE-TOL Ljubljana. V Sloveniji obstaja tudi nekaj potencialno zanimivih hidroenergetskih projektov. Vendar nismo sprejeli še nobene odločitve glede konkretnih naložbenih projektov v proizvodne zmogljivosti. Bistvo je, da želimo oblikovati lastno energetske bilančno skupino – s svojimi viri, trgovanjski sposobnostmi in s svojimi odjemalci. Zaradi

tega želimo priti do pomembnega lastniškega vpliva na določene proizvodne vire. Tudi v Sloveniji, kolikor bo to mogoče. V Sloveniji vidimo kar nekaj potencialnih partnerjev za skupne energetske naložbe.

Ali morebiti načrtujete vstop v lastniško strukturo Holdinga slovenskih elektrarn ob privatizaciji HSE?

Upošteva, da sodelujemo z GEN Energijo, ki predstavlja drugi energetske steber, to za zdaj ni aktualno.

Kaj pa morebitno povečanje lastniškega deleža v Petrolu?

V Petrolu smo že četrti največji delničar. Petrolove delnice imamo za eno od perspektivnejših finančnih naložb.

Pojavljali so se namigi, da je poskušal Istrabenz strateško povezovanje Petrola zapeljati v drugo smer ...

Ne, nikakor. Res je Lukoil nekatere pogovore opravil tudi z nami. Zanimajo ga namreč naftne Instalacije na Serminu pri Koprju, katerih solastnika sta Petrol in Istrabenz. S Petrolom pa obstaja možnost sodelovanja pri različnih energetskih projektih ne glede na njegovo povezovanje z Lukoilom v maloprodaji derivatov.

Ali se pri graditvi energetskih zmogljivosti v jugovzhodni Evropi osredinjate le na Bosno in Hercegovino ali so aktualne tudi druge države?

Preučevali smo kar nekaj možnosti. S konkretnimi pogovori smo najdlje prišli v Bosni in Hercegovini. Pogajamo se že o elementih kon-

cesijske pogodbe za graditev hidroelektrarn na zgornjem toku reke Neretve. V jugovzhodni Evropi je še več lokacij, kjer so možnosti za postavitev novih proizvodnih zmogljivosti. Recimo tudi v srbskem delu BiH – v Republiki srbski, v Makedoniji in na Kosovu ... Vendar razvoj teh projektov ni odvisen od našega poslovnega interesa, temveč od drugih poslovnih in političnih okoliščin.

Opaziti je tudi izjemno močno mednarodno konkurenco pri potegovanju za lokacije novih energetskih objektov v jugovzhodni Evropi ...

To drži. Vendar premoremo nekatere prednosti in dobro poznamo lokalna okolja, kar nas dela za pomembne potencialne partnerje. Kot sem že dejal, se nam negovanje partnerstva na energetske področju zdi zelo pomembno.

Kakšni so vaši načrti v turistični diviziji?

Posvetili se bomo konsolidaciji poslovanja na obstoječih lokacijah. Pred nami je ureditev portoroške lokacije, kjer ne gre le za obnovo starega hotela Palace, temveč tudi za ureditev cele vrste vprašanj, ki jih v preteklosti nismo mogli urediti. Med devetimi predlaganimi ureditvenimi načrti v Portorožu je bil sprejet le ta za stari Palace, in še to po velikih težavah in naporih. Pred lokalno skupnostjo in nami je tako ureditev ceste in celotnega prometa v Portorožu kot ureditev plaže in območja pred hoteli.

Pred nami je nadaljevanje investicije oziroma reševanje projekta Golf. Golf je zelo pomemben del celostne turistične ponudbe. Projekt graditve igrišča za golf pri Sečovljah je padel zaradi formalne napake v občinski proceduri, saj ni bila razgrnjena variantna rešitev. Čakamo na postavitve nove občinske oblasti in dialog želimo nadaljevati v razmeroma kratkem času. Ta čas imamo konkretne načrte za graditev igrišča za golf le v Sečovljah. Pregledovali smo tudi druge lokacije. Recimo lokacije v izolski občini, kjer smo za morebitno graditev imeli podporo nekdanjega izolškega občinskega vodstva. Razmišljali smo tudi o čezmejnih lokacijah, saj je Hrvaška Istra sprejela zelo ambiciozne načrte o graditvi dvaindvajsetih igrišč za golf. Vendar razen Sečovelj nismo delali konkretnih načrtov za izvedbo. Sicer niti ni nujno, da smo povsod investitorji prav mi. Podpiramo tudi načrte drugih. Z vidika te vrste turistične ponudbe je pomembno, da je v bližini na voljo več igrišč, da lahko igralci izbirajo med njimi in se zaradi bogate izbire sploh odločijo za prihod.

Kakšno je vaše poslovanje na Hrvaškem, kjer ste lastnik Grand hotela Adriatic v Opatiji?

Z močno investicijo smo v razmeroma kratkem času sanirali poslovanje in usposobili hotel. Sedaj iščemo rešitve za igralniško dejavnost – predvsem v pogovorih o morebitnem sodelovanju s Hitom. Pripravljamo tudi dokumentacijo za morebitno dograditev ho-

telskih zmogljivosti, saj za to še obstaja prostor na lokaciji pa tudi urbanistično so stvari dovolj daleč. Vendar tudi tukaj konkretnih izvedbenih načrtov še ni.

Načrtujete še kakšne nakupe oziroma prevzeme v turistični dejavnosti? Se boste širili na nove lokacije?

Ne načrtujemo.

Ali se ima sploh smisel ukvarjati s turizmom glede na to, da je donos na kapital tu precej nižji kot v nekaterih drugih dejavnostih Istrabenza?

Naložbe se v turizmu vračajo v bistveno daljšem obdobju in jih ni mogoče primerjati z nekimi lukrativnimi finančnimi naložbami. Vendar imajo turistične naložbe svojo vrednost in denarni tok, ki ga ustvarjajo, je zadovoljiv. S skrbnim obvladovanjem stroškov na eni strani in z dvigovanjem ravni ponudbe na drugi je to lahko donosna dejavnost. Kar se tega tiče, v Istrabenzovi turistični dejavnosti resda zaostajamo za načrti. Razlogov je več. Eden od njih je počasnost pri urejanju naših destinacij, še posebej najpomembnejše – Portoroža. Potem je tu počasnost pri spreminjanju strukture gostov – pri poseganju v segment zahtevnejših gostov, ki so za storitve pripravljeni plačati več. Kakovost naših storitev je dobra in tudi njihov nabor je vse bolj raznolik. Z obnovo starega Palacea in s celostnim urejanjem destinacije pričakujem, da se bodo razsvetlili tudi časi portoroškega turizma.

Če upoštevate vse dosedanje zaplete in nesoglasja, ali menite, da je celostna ureditev Portoroža sploh mogoča?

Menim, da je mogoča. Tudi mi smo se namreč marsikaj naučili iz dialoga, ki smo ga vodili v preteklih letih glede obnove starega Palacea. Dialog nameravamo začeti dovolj zgodaj. Kot sem razumel med volilno kampanjo, so tudi novi piranski župan gospod Gantar in stranke, ki sestavljajo piransko vladajočo koalicijo, naklonjeni realizaciji tega projekta. Sicer je bila tudi prejšnja piranska občinska oblast naklonjena projektu, vendar se je zalomilo pri realizaciji. Sem optimist in menim, da bo v novi sestavi morda šlo lažje. Vendar si ne delam iluzij, da bo šlo brez zapletov, saj gre za velike posege v prostor, ki zadevajo najrazličnejše interese. Mi jih bomo poskusili uskladiti v največji mogoči meri.

Kakšni so rezultati v diviziji prehrabene industrije?

Divizija prehrane je v letošnjem letu napredovala. Dosegli bomo praktično vse ključne cilje, zastavljene v načrtu za letos. Zelo pomembno se mi zdi, da smo uspešno končali konsolidacijo divizije po turbulentnem obdobju združitve Droge Kolinske in že omenjenih pomembnih prevzemih v tujini. Veliko

časa namenjamo marketinškim aktivnostim in blagovnim znamkam. Z osredinjanjem na ključne trge smo zasedli štartne pozicije, ki nam v prihodnosti lahko prinesejo bistveno boljše poslovne rezultate. Droga Kolinska je sedaj postala uspešna družba, ki sledi zastavljenim ciljem. V letu 2006 želimo njeno pozicijo samo še okrepiti.

Ali nameravate prehrabeno industrijo seliti iz Slovenije v države nekdanje Jugoslavije, nepremičnine pa prodati?

Ne. Tovarna paštet Argeta, ki smo jo nedavno odprli v bosenskih Hadžićih, je namenjena podvojitvi naših proizvodnih zmogljivosti in ne zapiranju obstoječih slovenskih. Vsekakor pa konsolidacija na prehrabene dejavnosti prinaša določene izzive. Racionalizirati želimo število naših prehrabnih blagovnih znamk in izdelkov. Želimo se osrediniti na manjše število ključnih blagovnih znamk in izdelkov. Sedaj jih imamo namreč bistveno preveč. Za ilustracijo naj povem, da se naši izdelki prodajajo kar v 2.500 različnih embalažah.

Kako resni so konflikti z nekaterimi močnimi poslovnimi akterji na Hrvaškem in v Srbiji? V kolikšni meri ustavljajo prodajo vaših živilskih izdelkov na teh trgih?

Za ciljne jugovzhodne trge je značilno, da so lastniki močnih trgovskih verig hkrati tudi lastniki živilske industrije. To ustvarja razme-

re, ki niso najbolj ugodne za vstopanje na te trge. Droga Kolinska ima težave še posebej na Hrvaškem v največji trgovski verigi Konzum. Bistveno manjši obseg težav, pa vendarle, je še vedno na srbskem trgu. V Srbiji imamo težave s plasmajem cockte. Za ovire pri prodaji ni nobenih racionalnih razlogov. Gre za odločitve vodstva Delte, ki ga poskušamo v dialogu prepričati v drugačno poslovno logiko.

V preteklosti smo bili z več strani večkrat deležni groženj o umikanju naših izdelkov s trgovskih polic. Pametni ljudje seveda hitro ugotovijo, da ima vsaka palica dva konca. Umikanje izdelkov blagovnih znamk, ki so pomembne za potrošnike, ne škodi le proizvajalcem, temveč tudi trgovcem. Pričakujem, da se bodo te zadeve postopoma umirile. Posebej me veseli, da Mercator ne ravna na takšen način. Upam, da bodo te poslovne navade počasi veljale tudi za vse druge države jugovzhodne Evrope.

S tega vidika bi pozdravil tudi vstopanje omenjenih akterjev na slovenski trg tako v prehrabeni industriji kot v trgovini. Pri prehrabeni industriji se to že začinja v primeru Ljubljanskih mlekar. Pričakujem, da bosta Delta in Agrokor vstopila v Slovenijo tudi kot trgovca.

Ali kdaj v prihodnosti načrtujete vrnitev v politiko?

Nadzorni svet Istrabenza mi je podelil nov mandat za vodenje uprave. Mandat bo trajal šest let in v tem obdobju o tem ne bom razmišljal.

Po koncu mandata bom razmišljal kako naprej. Da bi razmišljal o vnovični vrnitvi v politiko? Prej ne kot ja.

Kaj pa po šestih letih? Takrat bodo spet parlamentarne volitve ...

Če ne bodo že kakšne predčasne volitve vmes (smeh).

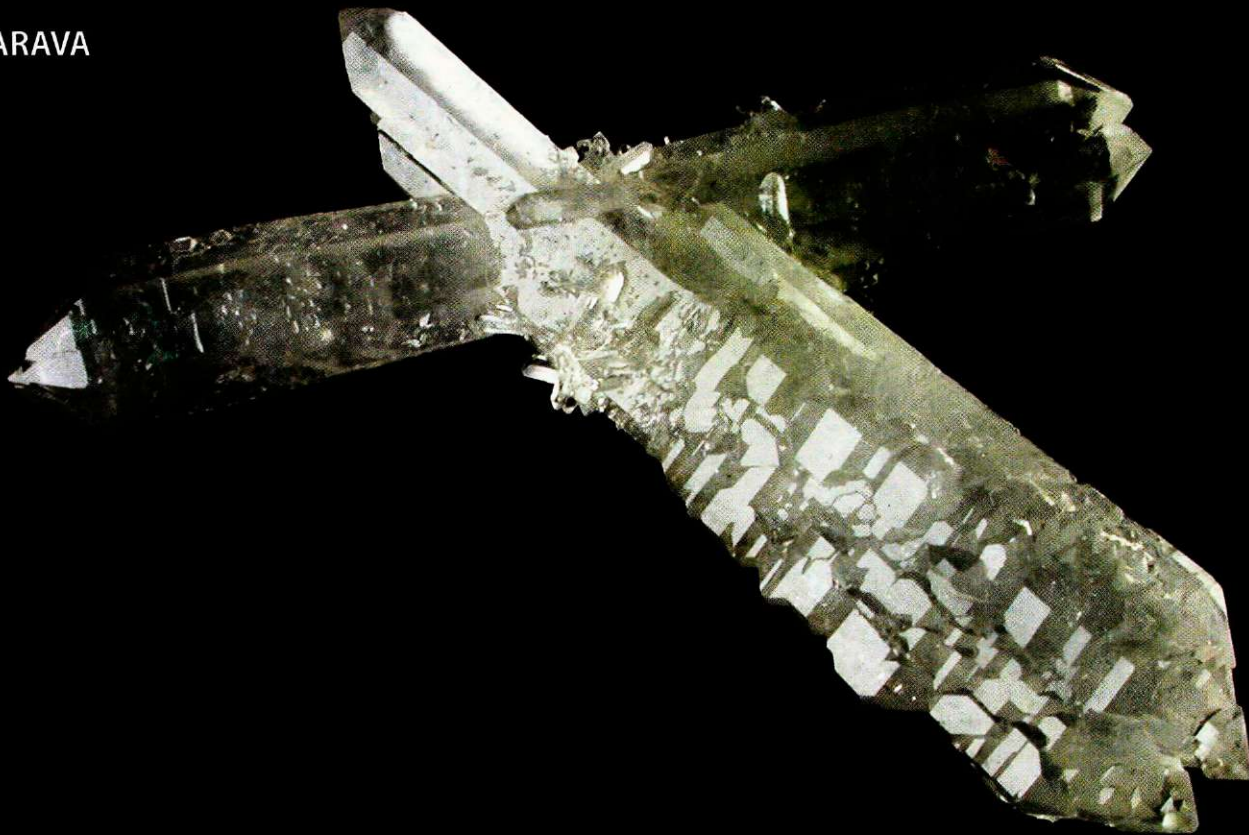
Ne, resno lahko rečem, da o tem sedaj ne razmišljam. Po koncu mandata bom razmišljal kako naprej. Da bi razmišljal tudi o vnovični vrnitvi v politiko? Prej ne kot ja.

Kakšni so vaši odnosi s predsednikom vlade Janezom Janšo?

Najini odnosi so korektni tako kot z vsemi dosedanjimi predsedniki vlade. Vendarle Janez Janša ni kateri koli predsednik vlade. Povezuje naju pomemben del skupne zgodovine.

Kako pogosti so vajini stiki? Se srečujeta mesečno ali pogosteje? O katerih temah se pogovarjata? Poslovnih, političnih ...

Najini stiki so razmeroma redki. Najpogosteje se srečava na javnih dogodkih in prireditvah. Če me že sprašujete o dinamiki naših srečanj, mislim, da se vidiva manj kot enkrat na mesec. Zasebno še mnogo redkeje. Kakšnih posebnih tem, o katerih bi se pogovarjala, niti nimava. **D**

Kremenovi kristali iz Crngroba

Mineralna bogastva Slovenije

V. M., foto Miha Jeršek

Prirodoslovni muzej Slovenije je izdal monografijo *Mineralna bogastva Slovenije*, ki na 545 straneh z enciklopedičnimi besedili in s 693 barvnimi fotografijami predstavlja vsa glavna nahajališča mineralov v Sloveniji.

V 120 prispevkih, pri katerih je sodelovalo 52 avtorjev, je predstavljenih več kot 150 nahajališč mineralov v Sloveniji. Za vsako nahajališče je podan kratek geografski opis, geologija terena ter najdbe in opis kristalov oziroma mineralov.

Javne in zasebne zbirke Monografija *Mineralna bogastva Slovenije* predstavlja do zdaj najpopolnejši pregled nahajališč mineralov v Sloveniji. Prvo poglavje zajema rudnike, drugo *kalcitonosno* Slovenijo s kristali kalcita, ki so nastali v karbonatnih kamninah, in nekatere spremljajoče minerale; tretje, najboljše poglavje opisuje t. i. površinske najdbe v opuščeni kamnolomih, v razkritih kamninah ob graditvi cest in najdbe, ki so kljub dobremu poznavanju geologije in zakonitosti nahajališč kristalov bolj ali manj naključne; četrto

poglavje predstavlja javno dostopne zbirke. Predstavljeni so minerali iz desetih javnih zbirk in iz sedemtridesetih zasebnih zbirk. Monografija je izšla kot posebna številka (Supplement 3) revije Prirodoslovnega muzeja Slovenije *Scopolia*. Izdala sta jo Prirodoslovni muzej Slovenije in Zavod Republike Slovenije za varstvo narave. Uredil jo je dr. Miha Jeršek.

Rudišča Prvo poglavje *Rudišča* se začne z idrijskim rudnikom, ki je obratoval več kot 500 let in je bil vir kristalov cinabarita ter metacinabarita. Sledita mu manj znani šentanski rudnik cinabarita pa rudnik svinca in cinka Mežica, v katerem so našli veliko kristaliziranega wulfenita, ki je zaradi velikosti in značilnih oblik sestavni del vseh pomembnih institucionalnih zbirk. Zelo iskan je tudi med zbiralci. Podrobno so opisani še ceru-

sit, anglesit, hemimorfit in smithsonit, s posebno pozornostjo pa kalcit in nekatere redke oblike mineralov iz tega rudišča. Pri Litiji je nadvse zanimivo rudišče Sitarjevec, v katerem so našli svinco v zelo redki obliki žičnatih kristalov in kjer še vedno rastejo veliki limonitni kapniki. Knapovže, 14 km severozahodno od Ljubljane, so še eno rudišče, v katerem so našli samorodno živo srebro in kristale cinabarita. Antimonit, ki so ga nekoč kopali med Trojanami in Znojilami ter pri

Romboedrski kristali kalcita iz Peči

Lepi Njivi, je v makroskopskih kristalih v Sloveniji razmeroma redek. V novejšem času so pri Znojilah pod Trojanami odkrili kristale kremenca in velike kristale arzenopirita z oprhi skorodita. Največje rudišče sideritove železove rude v apnenicah na Slovenskem so Savske jame pri Jesenicah, kjer najdemo tudi realgar in arzenolit.

Dragotine iz podzemlja Remšniški rudnik sodi med redke rudnike v Sloveniji, ki imajo svojo monografijo s poudarkom na opisu mineralov, poleg barita in rosasita še nekaterih redkih, na primer beaverita in brianyoungita. V polimetalnem rudišču Okoška gora na Pohorju so majhni, a zanimivi skupki sfalerita, pirita, halkopirita in kremenca. Največji kristali pirita v Sloveniji so iz opuščene pohorskega rudnika v Janzovem grabnu. Rudnik urana

Žirovski Vrh ima bogato urano-vo paragenozo. Predstavljeni so okremenjeni in oruden les s kristali torbernita, kremen čadavec in drugi minerali. Zgodovinsko in genetsko je pomembno bakrovo rudišče Škofje pri Cerknem, v katerem so, redko sicer, drobni kristali bakrovih mineralov. Podobno je z bakrovimi in baritovimi orudniji na Počivalniku, v Dolžanovi soteski in v pasu polimetalnih rudnih pojavov pod Stegovnikom, Rušem, Fevčem in Virnikovim Grintavcem. Manganovi minerali v makroskopsko razvitih kristalih so redki, zato so manganove rude in rudniki predstavljeni v enem prispevku. Med manganovimi posebnostmi omenjamo dendrite in manganovo-železove skorjaste konkrecije ter jurski apnenec z amoniti, ki je zanimiv zaradi impregnacije z manganovimi oksidi. Pri kopanju predora pod Karavankami so našli rožnato sadro, v rudniku kaolina Črna pri Kamniku so kopali illitno glino. Pri Podčetrtku, nedaleč od meje s Hrvaško, so bili nekoč številni manjši rudniki železove rude. Danes so del Kozjanskega parka z geološko učno potjo; tamkajšnja mineraloška posebnost so kristali aragonita. Poglavlje sklene melit, ki je redkost iz rudnika premoga v Trbovljah.

Kalcitonosna Slovenija Drugo poglavje z naslovom *Kalcitonosna Slovenija* predstavlja različne tipe kristalov kalcita iz delujočih in opuščeni kamnolomov, saj Slovenijo v veliki meri prekrivajo karbonatne sedimentne kamnine. Najznačilnejši so skalenodrski in romboedrski kristali različnih oblik, med katerimi je vrsta prehodov. Posebna pozornost je posvečena kristalom kalcita, ki so rasti v več generacijah. Opisi najdišč so razvrščeni po nahajališčih od zahoda proti vzhodu in od severa proti jugu, kar je drugače kot običajno, ko je v posameznem geografskem prostoru najprej opisano osrednje oziroma najpomembnejše najdišče, sledijo pa mu opisi preostalih najdišč v okolici. Na Gorenjskem je pomembno najdišče kristalov kalcita v bližini Kroke. Slovijo po raznolikih kristalih kalcita in po njihovem največjem skupku, ki je razstavljen v Prirodoslovnem muzeju Slovenije. Na bližnji Jelovici

so največji kristali kalcita v Sloveniji, saj dosežejo velikost dobrega pol metra. Nekoliko severneje, pri Bledu, je najdišče skalenodrskih kristalov kalcita. V Hotovljah v Poljanski dolini so v občasno delujočem kamnolomu ob kalcitu tudi sedlasto razviti kristali dolomita. V kamnolomu Hrastenice, ki je bolj znan po fosilnih amonitih, je z veliko truda moč najti kristale kalcita. Na primeru kalcita iz opuščene kamnoloma Povodje je razložena odvisnost različnih tipov kristalov od posameznih tektonskih faz.

Minerali kraškega podzemlja

Med Ljubljano in Mariborom je več kamnolomov, najzanimivejši je pri Veliki Pirešici z veliko lepo razvitimi skalenodrskimi kristali kalcita in redkimi cikličnimi dvojčki markazita. Nedaleč od Velike Pirešice je Železno s kristali kalcita, prevlečenimi z limonitiziranim piritom. Med Celjem in Štorami je opuščen kamnolom Pečovnik s kroglastimi skupki markazita in za ta kamnolom značilnimi kalciti z razvitimi osnovnimi romboedri. Drugače pa je v kamnolomu Liboje, kjer prevladuje na kristalih kalcita negativni položni romboeder. Kalcit in markazit sta tudi v opuščnem kamnolomu pri Šentjurju. Tudi manjša najdišča kalcitov, ki so bila odkrita naključno ob urejanju cestnih usekov, nam lahko razkrijejo kakšno zanimivost, na primer v Tremerjah, kjer so našli kalcite dveh generacij. Pri Slovenskih Konjicah je kamnolom z raznovrstnimi fosili in minerali kalcitom, sadro, dolomitom in piritom. Sploh v kamnolomih pogosto najdemo pirit, markazit in železovo bobovo rudo oziroma bobovec.

Kalcit je glavni mineral kraškega podzemlja, zato so podrobneje opisane njegove raznovrstne oblike. Nekateri kamnolomi na Primorskem razkrivajo kristale kalcita iz kraškega podzemlja. Opisani so kristali kalcita iz kamnolomov Črnotiče in pa Malega Medvedjaka, kjer so posebnost lateralni dvojčki kalcita, enaki tistim ob vzhodu v kraško jamo pod Stegovnikom. V nekaterih kraških jamah so kristali aragonita, predstavljeni so primerki iz Ravenske in Kamniške. Redkost v kraških jamah so kristali sadre, razložen je njihov nastanek v jami južno od Velenja in v Bohinju.

Skupki kremen iz Zagradišča

Kristal barita iz Gornjega Štrihovca

Na koncu poglavja je še prispevek o kalcitu v obliki lehnjaka.

Površinske najdbe Tretje poglavje *Površinske najdbe* je najbolj širnejše. Začne se piritom iz Dolžanove soteske v bližini Tržiča, ki je zibelka zbirateljstva mineralov in fosilov v Sloveniji. Nadaljuje ga vrsta prispevkov z opisi mineralov

na Koroškem, Kobanskem in na Pohorju. Priljubljeno nahajališče je na Strojnu, severno od Raven na Koroškem, kjer so v pegmatitih šorlit, granati, sljude in tudi kristali berila. Nedaleč stran, pri Dobrovi, je *locus typicus* dravita. Pohorje skriva marsikatero mineraloško posebnost. V zadnjem času poglobljeno raziskujejo minerale eklogitov: omfacit, kyanit, zoisit, korund in minerale granatove skupine. V okolici Tinjske gore na južnem Pohorju in v Bistriškem vintgarju so poleg izdankov eklogita še najdišča opalov, kalcedona in magnezita. Magnetitna ruda je na Kopah, kjer so tudi andradit, grosular in melanit. V karbonatnih žilah pri Puščavi na Pohorju je moč najti kalcit, ki rdeče fluorescira, in kristale barita. V alpskih razpokah na severnem Pohorju in na Kobanskem so značilne združbe mineralov kremen, klorit, titanit, adular, pirit in epidot. Najbolj so takšne razpoke razkrite v dveh delujočih kamnolomih pri Cezlaku. Poleg omenjenih mineralov najdemo tam še čadavce, skolecit in habazit. Posebnost iz kamnoloma ▶

www.demokracija.si/knjigarna

Ladislav Bevc:

SPOMINI

Obseg: 312 strani.

Zanimiva spominska pripoved gradbenega inženirja Ladislava Bevca, ki je bil že pred drugo svetovno vojno zelo dejaven na različnih področjih in v slovenski javnosti dobro znan.

Med drugo svetovno vojno je bil član Sokolskega vojnega sveta, ki je organiziral odpor proti italijanski in nemški okupaciji, ter član vodstva Demokratske stranke v Ljubljani. Leta 1944 je bil izvoljen v slovenski narodni odbor, katerega član je bil do smrti. Kot član Narodnega odbora je zapustil domovino, preden so jo okupirali komunisti. Iz Evrope ga je življenjska pot vodila v ZDA.

Cena knjige za bralce tednika Demokracija je
4.990,00 SIT / 20,82 EUR.

Redna cena knjige je **5.800,00 SIT / 24,20 EUR.** Naročila sprejemamo po e-pošti knjigarna@demokracija.si ali po telefonu **01 230 06 66.**

knjigarna
DEMOKRACIJA

Poštnino po veljavnem ceniku Pošte Slovenije plača naslovnik ob prevzemu. Vse cene vsebujejo 8,5% DDV. Informativne cene v evrih so preračunane iz tolažarskih cen po centralnem paritetnem tečaju 1 EUR je 239,64 SIT.

► Zeleni pruh so modrikasti kristali berila, apatit in kremen z vključki aktinolita. V kamnolomu *škrilja* v Koritnem nad Oplotnico so prvič našli ametist v lepih kristalih. Na Pohorju pri Frajhajmu je veliko nahajališče epidota. Največji kristali aktinolita in hrizotila v Sloveniji so v Donikovem kamnolomu, ki je postal znan predvsem zaradi najdb čadavcev in berila. V Bistriškem jarku in Vudovem potoku so še ohranjeni stari rudarski rovi. Na Košenjaku je nahajališče lojevca. Značilen mineral v metamorfnih kamninah je stavrolit, v kristalih in celo dvojčkih so ga našli pri Lešah.

Od Gorenjske do Prekmurja

Med Škofjo Loko, Žirmi in Polhovim Gradcem je po zaslugi zbiralcev bogata bera mineralov. Opisani so kremen s Črnega Vrha pri Polhovem Gradcu, čadavci z Žirovskega Vrha in kristali igličastega kremenca iz Zadobja, iz Sovodnja pa karbonatne konkrecije s kristali pirita. Najzanimivejše najdišče mineralov v tem delu Slovenije je Osojnik pod Blegošem, kjer so

poleg fluorita tudi kremen, antimoni, valentinit in barit. Ti minerali so morfološko podrobno raziskani in v prispevku je opisano zaporedje njihove kristalizacije. V Račevi pri Žireh je poleg kalcita, fluorita, dolomita in sadre še samorodno žveplo. Kalcitovi dvojčki iz Selc izraščajo iz podlage, kjer so poleg kristalov kalcita še markazit, fluorit in barit. Kalcit iz okolice Gorenjih Jazen v ultravijolični svetlobi močno rumeno fluorescira. Tudi v Kurji dolini v Kamniški Bistrici in na Raduhi so kristali kalcita, na Hrastniku pri Škofji Loki pa veliki kristali in skupki kristalov kremenca, ki so, tako kakor albit, morfološko podrobno opisani. Manjši nahajališči kremenca z rožnato conarno rastjo sta v Zakladniku pri Bitnjah in pri Žireh, večje nahajališče kristalov kremenca pa je v okolici Crngroba pri Škofji Loki. Opisane so morfološke značilnosti kristalov in parageneza. Kremen in dolomit najdemo tudi med Škofjo Loko in Soro.

Ahat, laumontit in prehnit so zagnani zbiralci našli na Smrekovcu, sledovi vulkanizma z olivinovimi

Kristali z Osojnika pod Blegošem

Kristali ametista iz kamnoloma Leva

nodulami in kristali phillipsita pa so tudi v okolici Gradu na Goričkem; v Sotini lahko najdemo kristale kremenca, kalcita in ankerita.

Pri gradnji avtoceste med Pecnico in Šentiljem so pri Zgoranjem Štrihovcu odkrili septarijske konkrecije. Poleg barita dveh generacij in kalcita so največja posebnost kristali fluorescirajočega ferrierita in heulandita. Barit in njegovo nitenje sta podrobno opisana. Danes poznamo še več najdišč septarij v tem delu Slovenije. Opisane so lokacije Štrihovec, Polički Vrh, Polička vas, Vajgen, Jareninski Vrh, Hlapje, Borl pri Ptuju in Vransko. Konkrecije s kristali pirita so v Tunjiškem gričevju.

Tudi delčki zlata Na trasi avtoceste med Trojanami in Blagovico so odkrili igličaste kristale pirita, pri Domžalah pa na Boštajevemu hribu še morfološko zanimive kristale kalcita. Pri Krašnji so že leta 1995 odkrili kremene z vključki rutila, najdba zadnjih let pa je presegla vsa pričakovanja. Blizu Ljubljane, pri Zagradišču, so kristali kremenca v kremenovih konglomeratih, v okolici Cerknice in med Grospljem ter Raščico na Dolenjskem pa so v karbonatnih kamninah kristali kremenca z zanimivo pentljasto obliko. V Halozah so presenetljiva najdišča kremenca: prvo je bilo pri Kuzmincih, najbolj obsežno pa je na Dobrini. Na Meljskem hribu pri Mariboru je manjše nahajališče kremenca in kalcita.

Morfološko raziskane in opisane so konkrecije kristalov pirita iz Lemberga in pa markazita z Debelega vrha, pri katerih so opisani tudi dvojčki, orientirano preraščanje markazita in pirita pa je razloženo na primerkih izpod Prisojnika. Raznolikost oblik pirita dopolnjujejo še primerki pirita z Matajurja.

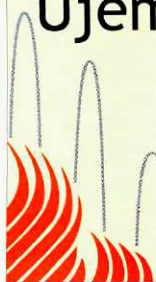
V razpokah obalnih flišnih kamnin so kristali barita, v strunjanških in sečoveljskih solinah rastejo kristali halita. Iz avstrijskih Visokih tur plavita Drava in Mura k nam zlato, ki ga lahko izpiramo v obrežnih peskih. Prispevki govorijo tudi o organskih snoveh: jantarju in bitumnu, kristalih vivianita na premagu iz Kočevja in v kosteh sesalcev z Ljubljanskega barja. Zanimivo je samorodno žveplo v polžih iz Račeve pri Žireh in piritizirani fosili iz Tunjiškega gričevja. Mineralogi bi radi odkrili meteorit, ki je domnevno padel na naše ozemlje, a jim do danes to še ni uspelo.

Zbirke V četrtem poglavju *Zbirke* so predstavljene tiste, ki so dostopne javnosti. Prva in v kulturnozgodovinskem pomenu najpomembnejša je Zoisova zbirka mineralov, ki jo hrani Prirodoslovni muzej Slovenije. Študijska geološka zbirka Rudnika živega srebra Idrija nam razkriva več kot 800 različnih primerkov kamnin, rud in mineralov iz njihovega rudnika. V turističnem rudniku Mežica so razstavljeni značilni minerali svinčevo-cinkovih rudnišč. Oddelek za geologijo Naravoslovno-tehniške fakultete Univerze v Ljubljani ima največjo študijsko zbirko kamnin v Sloveniji. Zavod za kulturo v Slovenski Bistrici hrani minerale, fosile in kamnine, ki jih je za njih zbral Franc Pajtler, predvsem iz pohorskega okoliša. Seidlova zbirka mineralov, kamnin in fosilov je zgodovinska zbirka, ki sta jo Renato Vidrih in Vasja Mikuž strokovno postavila v Gimnaziji Novo mesto. Franc Braniselj, ki hrani največjo sistematsko zbirko mineralov v Sloveniji, jo je del poklonil Loškemu muzeju, kjer načrtujejo osrednjo zbirko radioaktivnih mineralov na Slovenskem. Renato Vidrih pa je v domači hiši uredil muzej in razstavil svojo zbirko v Studenem pri Postojni. **D**

Prekmurci, NAS SLIŠITE?

Sv. Miklavž nam je
prinesel novi
oddajnik v Murski Soboti!
Ujemite nas na

91,8 MHz!

RADIO OGNJIŠČE

Meje in misije

V. M.

Meja s Hrvaško v Istri že dolgo razdvaja tako Slovence kot Hrvate. Že od osamosvojitve naprej smo priče mnogim incidentom, ki se dogajajo zaradi nedoločene mejne črte. Zdaj smo o zgodovini spora dobili obsežno in zanimivo knjigo.

Klana–Umag«. Vendar je Kristen v knjigi prikazal zlasti medvojno dogajanje o tej temi veliko širše. Podrobno obravnava predvojni primorsko-istrski protifašizem, ki je bil močno povezan s prozahodno obveščevalno dejavnostjo, prav tako obširno piše o kabinetni in tudi praktično vojaški dejavnosti slovenske in druge jugoslovanske emigracije med drugo svetovno

Zemljevid cerkvene razmejitve po decanijah in župnijah iz leta 1847

Dr. Samo Kristen je raziskovalec na Inštitutu za narodnostna vprašanja v Ljubljani. Eno izmed težišč njegovega raziskovalnega dela je vprašanje slovenske zahodne meje oziroma diplomatska zgodovina tržaškega vprašanja. Pred kratkim je Društvo 2000 izdalo njegovo obsežno strokovno raziskavo z naslovom *Meje in misije*, v kateri obravnava vprašanje določanja razmejitvene črte med Slovenijo in Hrvaško v Istri. Pravzaprav je to že druga Kristenova knjiga s to temo, saj je že leta 2002 izdal njeno predhodnico *Istrsko vprašanje*. Raziskave je v naslednjih letih nadaljeval in zdaj je pred

nami skoraj štiristo strani obsežno delo, ki bo zanesljivo pomagalo pomembno razjasnjevati zgodovinsko dogajanje okoli slovensko-hrvaške meje v Istri, predvsem pa bo v veliko pomoč državi, ki se bo morala s Hrvati še naprej pogajati o določitvi mejne črte v Istri.

Jadransko vprašanje Izhodišče Kristenove raziskave je elaborat hrvaškega strokovnjaka za meje dr. Dragovana Šepića iz pomladi 1943 z naslovom *Jadransko vprašanje* – Kristen ga je odkril v arhivu –, v katerem Šepić zapiše, da Hrvaška in Slovenija (takrat je govoril še o Italiji) v Istri mejita »po grobi črti

vojno, o zavezniških padalskih misijah k četniški Jugoslovanski vojski v domovini in h komunističnim partizanom, prikaže razlike in nasprotovanja znotraj slednjih ter usodno zapostavljanje »osvobodilnih ciljev« na račun partijsko-revolucionarnih. Med slovenskimi »osvobodilnimi cilji« je bilo tudi začrtanje novih »pravičnih« državnih meja, skladnih z narodnostnimi, kar je bilo dve desetletji temeljni cilj slovensko-hrvaškega »Jugoslovanskega odbora iz Italije« in njegovih neposrednih prednikov, o čemer tudi veliko izvemo iz Kristenove knjige. Vnovičnemu odkrivanju akterjev omenjenega slo-

vensko-hrvaškega kroga, njihovi medvojni dejavnosti ter večinoma zelo žalostni povojni usodi knjiga posveča osrednjo pozornost.

Iz zakulisja Že naslovi poglavij, če omenimo samo nekatere, nakažejo zelo zanimivo vsebino: *Med Mirno in Dragonjo. Pogledi v skrita zakulisja slovensko-hrvaške razmejitve v Istri v letih 1943–1945; V iskanju »Čokove organizacije«. Rudolfovi padalci med četniki, partizani in Kominterni; »Otroci luči« in »otroci teme«. Britanski obveščevalci med Mihailovičem in Titom; »Organizacija« z zaupnimi osebami v Beogradu, Benetkah, Padovi, Milanu, Firencah, Rimu in Neaplju. Misija EQUINOX in neuspešni začetki »tekme za Trst« v letu 1943; »Londoni Kuhar piše«. Dr. Engelbert Besednjak in beograjsko srečanje v senci prihoda »odposlanec«; »Doseje Istra«. »Trst«, »Istra«, »Gorica«, »Reka«, »The First to Resist: minule zasluge, neizpolnjene obljube, Šepićevo »Jadransko vprašanje« in ozemeljski program odbora iz Italije; London 19. marca 1943: hrvaški ban v avdenci pri jugoslovanskem kralju in hkratni prvi hrvaški poskus definiranja slovensko-hrvaške meje v Istri na liniji Umag–Klana; London 2. junija 1943: strateška inkorporacija savudrijskega rta kot bistveni del Krnjevičeve rešitve jadranskega vprašanja; »Overlord« namesto »Pastirja« /zavezniško izkrcanje v Normandiji namesto na Jadranu/; Albert Rejec, Dragovan Šepić, Ivan Šubišić, I. M. Čok in druge »dramatis personae« znova v Beogradu. Tisti, ki vsaj malo poznajo zakulisno dogajanje med vojno v zvezi z zavezniki, bodo iz omenjenega hitro razbrali, da gre za zanimive teme. Vse je dr. Samo Kristenu s pomočjo dosedanje literature in ugotovitev s preučevanjem arhivskih virov uspelo prikazati poglobljeno in zanimivo. ■*

Velenje

Petra Janša, foto: G. Završnik, STO/D. Mladenovič

Velenje (390 m) je z več kot trideset tisoč prebivalci središče Šaleške doline. Moderno mesto je nastalo v desetletjih po drugi svetovni vojni v bližini starega mestnega jedra pod **Velenjskim gradom**. A mesto ni samo na zunaj moderno, moderni so tudi njegovi prebivalci, ki s svojo različnostjo priseljencev dajejo čudoviti naravi svojevrsten utrip in ustvarjajo razmere za udobno, ustvarjalno in sproščeno počutje. **Premogovnik** in svetovno znana **tovarna Gorenje** sta razpoznavna znaka tega mesta. Značilno podobo pa mu dajejo tudi smučarske **skakalnice**, na katerih športniki trenirajo in tekmujejo predvsem v poletnih mesecih.

Utrdba »Vest Welen« Velenje se kot trg omenja že leta 1264 in je izpričan z »meščani« Gebhardom, Reyncherom in Hermanom von Welnom. Leta 1270 nastopa Gundachero de Welen kot porok za Gundacherja Kunšperškega, ki so ga zajeli ljudje krškega škofa. Gundacher je tako prvi izpričani gradnik na velenjskem gradu, katerega pravi lastniki so bili **gospodje s Kunšperka**, sorodniki gospodov Ptujskih. Leta 1322 sta Friderik Kunšperški in njegova soproga Neža prodala utrdbi Stopnik in Velenje Herdegnu Ptujskemu. Leta 1362 je Friderik Ptujski izročil utrdbo Velenje – **vest Welen** – kot očetovo dediščino vojvodi Rudolfu in jo prejel od njega v zakup, vendar je po Rudolfovi smrti spet postala ptujška last.

Velenjski trg spada tako med **najstarejše srednjeveške trge na Slovenskem**. Zaradi kasnejšega zelo počasnega razvoja je ostala tlorisna zasnova prvotnega trga nespremenjena do danes. Tloris Starega Velenja determinira lega ob stičišču dveh cest: Celje–Šoštanj in Polzela–Velenje. Trški tloris končuje na eni strani **vila Bianca**, na drugi pa velika stavba nekdanjega hotela. Poleg teh dveh stavb je v starem trgu, ki so ga nekateri povojni posegi, npr. graditev pekarnice, precej spremenili, še nekaj stavb, ki izstopajo zaradi svojega kubusa oziroma vloge v videzu trga. Glavna vrednost trga pa ni v njegovih posameznih stavbah, temveč v celoti, ki je vse do danes ohranila srednjeveški značaj.

Velenjski grad Če bi zaprli oči in si v mislih poskušali pričarati pravljичni grad, podoba, ki bi nastala za vekami, prav gotovo ne bi bila daleč od podobe velenjskega gradu. Tako bel, tako poln nostalgije, tako nepogrešljiv je na griču nad Velenjem. Prvotni grad je imel obliko iregularnega kastela z manjšim stolpčicem v severozahodnem vogalu in verjetno že kmalu nato, če ne celo hkrati, pozidanim ozkim palasom ob južnem delu zasnove. Grad so v tej obliki pozidali **sredi 13. stoletja**, naslednja obdobja pa označuje postopna pozidava razpolo-

Zbirka afriške umetnosti
Františka in Irene Foita

žljivih površin znotraj obzidanega

prostora. Pomembnejši poseg iz tega časa pomeni pozidava močnega okroglega obrambnega stolpa na jugozahodnem vogalu zasnove, ki ga datiramo v poznogotsko dobo. Šele na začetku 16. stoletja so novi posegi občutneje spremenili dano stavbno tkivo. Na vzhodni strani so h kastelu z zunanje strani prislonili nov trakt, s katerim so zaobjeli tudi severni del prvotne zasnove; pri tem so podrli del severnega kastelnega obzidja in z novim traktom ustvarili stopniščni zamik, dostop v notranjost gradu. V času zrele renesanse, ki ga okvirno opredeljuje **letnica 1558** na vhodnem portalu, je grad v temeljnih potezah **dobil današnjo podobo**. V grajskem jedru so obokali kletna prostora v zahodnem traktu, dvorišče so opremili z arkadami, poznogotsko zunanje obzidje pa utrdili z dvema stolpčicama in mogočnim rondelom. Poznejše prezidave so se večidel omejile na prilagajanje arhitekturnih posamičnosti, predvsem oken in vrat, vsakokratnemu okusu.

Bogata grajska ponudba Danes je velenjski grad popolnoma obnovljen. V njem je muzej z desetimi stalnimi muzejskimi in galerijskimi zbirkami ter občasnimi razstavami. Med znamenitosti že od odprtja muzeja leta 1973 naprej spada **zbirka afriške umetnosti Františka in Irene Foita**. V zbirki so izredno zanimivi umetniški in uporabni izdelki prebivalcev črne celine, med katerimi so prav goto-

Velenjski grad, eden najlepše ohranjenih gradov v Sloveniji

Velenje, središče Šaleške doline

Razstava jaslic v gradu

vo najpomembnejše maske in lutke. Zbirka, ki jo je mestu Velenje poklonil češki akademski kipar František Foit, obsega več kot 1.400 kosov,

od katerih jih je razstavljenih okrog 1.000. Leta 1998 je bila zbirka prenovljena in je edina tovrstna zbirka na Slovenskem.

Muzej Velenje je pripravil **stalno razstavo Šaleška dolina med 10. in 17. stoletjem**, poleg tega so na ogled še galerija z deli slikarja Lojzeta Perka in galerija slovenskega slikarstva XX. stoletja. V prostorih nekdanje konjušnice hranijo **ostanke mastodonta**, najdene v neposredni bližini Velenja, v grajski kapeli pa **zbirko baročne umetnosti iz porušene cerkve sv. Jurija v Škalah**. Ena od sob je namenjena priložnostnim razstavam. Za obiskovalce sta gotovo najbolj zanimivi **rekonstrukciji trgovine in gostilne** iz 30. let prejšnjega stoletja. Ker v trgovinici prodajajo tudi vstopnice za ogled muzeja, je tu precej živahno, v gostilnici pa lahko gostje kaj popijejo. Muzej je odprt od torika do nedelje od 9. do 17. ure in po dogovoru.

V **prazničnem decembru** ne bo manjkalo prireditev. V teh dneh so odprle svoja vrata **razstava jaslic, razstava Toplina mojega doma in razstava vezenin**, ki so nastale v

Plastiko mastodonta v naravni velikosti je iz poliestrska izdelala kiparka Dora Novšak.

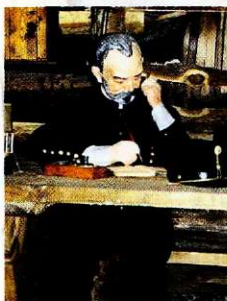
Župnijska cerkev sv. Martina

sodelovanju s krožkom Vezenje pri Univerzi za III. življenjsko obdobje Velenje.

Župnijska cerkev sv. Martina Je ena **najstarejših cerkva v Šaleški dolini** in ima zelo bogato notranjo opremo. Prvič je omenjena leta 1226, v današnji obliki pa je nastala že v 14. stoletju; iz tega časa so ladja, prezbitერი in zvonik. V 18. stoletju so ladjo in prezbitერი baročno obokali. V zvonici so bile gotske freske iz 15. stoletja, ki so danes prebeljene ali celo uničene. Med cerkveno opremo velja omeniti predvsem prižnico, ki je lepo baročno delo iz 18. stoletja.

Srečno, knapi! Premogovnik Velenje, katera prva vrtnanja segajo v leto 1875, prvo

Nakladanje premoga na jamske vozičke ali hunte

Jamska pisarna ali puda z nadzornikom Jaroslavom Špičko

Smučarske skakalnice

jamsko odpiranje pa v leto 1887, je z letno proizvodnjo okoli 4 milijone ton premoga naj sodobnejši in največji premogovnik v Sloveniji, zato ni presenetljivo, da je **Muzej premogovništva Slovenije** nastal na podlagi dela številnih generacij slovenskih rudarjev in predstavlja zelo zanimiv način sodelovanja med delujočim Premogovnikom Velenje, ki muzej upravlja, Mestno občino Velenje in Muzejem Velenje. Ambicija muzeja je zgodbo o slovenskem premogovništvu približati čim večjemu številu obiskovalcev ne glede na starostne, gibalne, jezikovne ali druge omejitve. Je eden najboljših sodobnih tehniških muzejev v Evropi.

Ogled muzeja je razdeljen na dva dela. Na vodenem ogledu podzemnega dela, do katerega se v nekaj sekundah spustimo z dvigalom, obiskovalci s pomočjo vodnika in multimedijske predstavitve spoznajo nastanek, odkritje in pridobivanje premoga nekoč in danes. Vsi obiskovalci dobijo rudarsko malico in se popeljejo s prevoznim trakom ter podzemno železnico.

Drugi del omogoča ogled stalne razstave o razvoju slovenskega premogovništva. Predstavljeni so vsi slovenski premogovniki, posebna pozornost pa je namenjena bivanjski kulturi rudarjev pred letom 1930. S pomočjo filmske zgodbe obiskovalci spoznajo nastanek kolonij in življenje v njih. Zelo pomembna je tudi multimedijska predstavitve stare rudarske tradicije – skoka čez kožo. **D**

900 let Šmartnega

1.

Občina Slovenj Gradec

Šmartno pri Slovenj Gradcu je bilo prvič omenjeno v pisnih virih leta 1106, zato letos praznuje 900-letnico. V ta namen so mestna občina Slovenj Gradec in vaške skupnosti Šmartno, Legen in Turiška vas izdali knjigo, v kateri so objavljeni različni prispevki o zgodovini kraja. Franc Rataj obširno predstavi zgodovino župnije Šmartno, Jože Curk topografski oris prazupnije sv. Martina, Franček Lasbaher (urednik knjige) osnovno šolo v Šmartnem in podružnico v Turiški vasi, vrtec pa Ivanka Mlačnik. O znamenitih ljudeh pišejo Pavla Radšel Pelc, Franček Lasbaher in Jože Potočnik, Ivan Gams o šmarski vremenski postaji, Eva Konečnik Kotnik o spremembah prebivalstva Šmartnega po drugi svetovni vojni, o arhitekturni krajini Lidija Smolar, o razvoju kulturnega življenja Liza Krpač, o razvoju kraja Jože Potočnik, o občini Šmartno pred drugo svetovno vojno Marjan Kos, o Šmartnem z okolico v času nacistične okupacije Marjan Linasi, o arheoloških sledovih Mira Strmčnik Gulič, ki piše tudi o znamenitih odkritjih v cerkvi na Legnu, o gozdovih piše Zdravko Krajnc, o kmetijstvu in združništvu Ivan Uršič, o šmarskem turizmu Marija Rotovnik, o bližnjem letališču Hubert Dolinšek, na koncu je še zapis o gasilcih. Knjiga je bogato opremljena s fotografijami Toma Jeseničnika in drugih.

Mohorjev koledar 2007

Celjska Mohorjeva družba

Mohorjev koledar 2007 tako kot vedno prinaša bogato vsebino v obliki krajših člankov. France M. Dolinar piše o treh novih škofijah, Jože Maček o vračanju zaplenjenega premoženja, Rajko Pavlovec o fosilih, Klemen Jerina o medvedih, Mojca Kambič Budkovič o vzgoji za zdravo življenje, Andrej Meglič o 150-letnici Ignacija Žitnika, Lojze Kovačič o Gabrijelu Gruberju, Tone Vrabl o športnem vzgojitelju Dragu Ulagi, Gojko Zupan o Zoranu Mušiču, o jezerih v Triglavskem narodnem parku Martin Šolar, če omenimo samo nekatere. Objavljen je daljši odlomek iz ameriškega dnevnika Kajetana Gantarja, preveden pa je tudi prispevek Edith Stein o oblikovanju življenja v duhu sv. Elizabete. Letošnji *Mohorjev koledar* krasi okoli petdeset posnetkov Ljubljane, ki jih je naredil fotografski mojster Mirko Kambič.

Ovčja vas

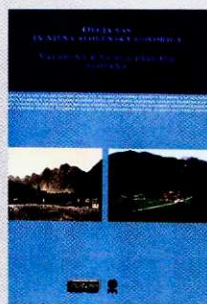
2.

Založba ZRC

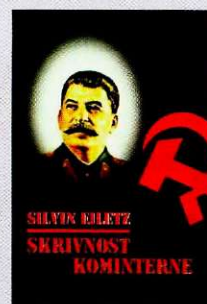
V knjigi (izšla je v sozaložništvu Založbe ZRC in Slovenskega kulturnega središča Planika iz

1.

2.

3.

4.

Kanalske doline) *Ovčja vas in njena slovenska govorica* so predstavljeni izsledki nekajletnega raziskovanja Ovčje vasi in jezikovne pisanosti Kanalske doline, znotraj katere najdemo tudi narečno različico slovenskega jezika, kakršno govorijo v tej vasi žal le še redki posamezniki. Objavljenih je šest prispevkov: *Ovčja vas skozi čas* (Nataša Komac), *Hišna imena v Ovčji vasi* (Matej Šekli), *Fonetični opis govora Ovčje vasi* (Peter Jurgec), *Fonološki opis govora Ovčje vasi in Narečna besedila iz Ovčje vasi* (Karmen Kenda-Jež) ter *Ustno izročilo Ovčje vasi, zbrano v Reziji* (Roberto Dapit). Raziskovalce in sodelavce (vključno z otroki in informatorji, udeleženci raziskovalnega tabora v Kanalski dolini poleti 2003) je vodilo prizadevanje po spoznavanju stvarnosti, kulturne in izvirne slovenske govorice vasi sredi Kanalske doline. Besedila so objavljena tudi v italijanščini.

Nega ženskega obraza

Založba Modrijan

Ovid je že pred dvema tisočletjema svetoval ženskam v svoji kratki, komaj sto verzov obsegajoči pesnitvi o lepotilih za ženski obraz *Zdravilni čarovni pripravki za ženski obraz*. V njej pripoveduje, kako so se ličile in negovale imenitne Rimljanke: najpogosteje so uporabljale med, žitarice, znoj in umazanijo z ovčje volne, medvedjo mast, celo mozeg košute, saje, kreda, žafran, razne rastlinske izvlečke ter najraznovrstnejše dišave iz cvetnih in drugih eteričnih olj. Knjižica poleg petdesetih elegičnih distihov v latinščini in slovenščini vsebuje priročen koledar za leto 2007 in beležnico, uporabljati pa se lahko naučimo tudi rimski in večni koledar.

Skrivnost kominterne

3.

Mohorjeva založba Celovec

V knjigi *Skrivnost kominterne* Silvin Eiletz predstavlja najnovejšo dokumentacijo iz moskovskih arhivov o zakulisju kominterne. Ti dokumenti razjasnijo najbolj temno obdobje, najmanj znano zgodovino komunističnih

partij in Internacionale. Obravnavana tema je ključnega pomena za razumevanje kominterne, komunističnih partij – tudi avstrijske in slovenske partije – ter stalinizma. Stran za stranjo te pretresljive knjige nam odstira usodo revolucionarjev, ki so vse žrtvovali za komunistični režim ter pošiljali v smrt tudi svoje najboljše prijatelje, nazadnje pa so ti krvniki tudi sami postali žrtve.

Stol za enega

Cankarjeva založba

Naslov *Stol za enega* zveni precej samsko. In tudi je; zbirka kratkih zgodb Iztoka Geistra govori iz samske umaknenosti. Pa ne da bi bila obrnjena vase. Erotična zvedavost je namreč stalno na preži. Iz srečanja v srečanje, iz ene vsakdanje situacije v drugo se pletejo in razvezujejo tenki vzgibi in snujejo zgodbo. Skriti samec v pripovedovalcu ne bo nikoli prosil za nadaljevanje. Umaknil se bo v svojo luknjo kot rakec v poljšjo hišico, vedoč, da ga bo prva ženska pojava, ki jo prinese mimo, potegnila spet ven.

Ecov roman

4.

Založba Mladinska knjiga

Najnovejši roman Umberta Eca *Skrivnostni plamen kraljice Loane* se poigrava z izgubo in vnovičnim obujanjem spomina: kako se spopasti z življenjem, če izgubiš spomin nase, saj so se ti po možganski kapi izbrisala vsa dotedanja doživetja. Šestdesetletni Yambo, osrednja oseba romana, se odpravi v vas svojega otroštva in s pomočjo šolskih zvezkov in knjig, stripov in pogrošnih romanov pa ob glasbi svoje mladosti prikljuje spomine na nekdanje čase. Tako se skupaj z njim sprehodimo skozi odraščanje generacije, ki so jo v Italiji zaznamovali fašizem, vojne strahote, povojna beda pa tudi miška Miki, Sandokan, Flash Gordon. Ko je Yambo že na dobri poti k ozdravljenju, pride ob vnovične kapi do presenetljivega obrata ...

Podarite si knjigo!

PRI NAROČILU TREH KNJIG VAM NAJCENEJŠO PODARIMO!

Prvih
50 kupcev
prejme
darilo!

Mati Slovenija

Pesmi pesnika slovenske pomladi, tradicije, vrednot. **Avtor: Tone Kuntner.**
Obseg: 72 strani. Format: 13,5x22,5 cm. Trda vezava.
Cena: 2.200,00 SIT/9,18 EUR

Med svobodo in rdečo zvezdo

Pripoved iz časa druge svetovne vojne in po njej. Dodan seznam sodelavcev Udbe. **Avtor: Dušan S. Lajovic.** *Obseg: 347 strani. Format: 17x24,5 cm. Trda vezava.*
Cena: 6.200,00 SIT/25,87 EUR

100 let socialdemokracije

Prikaz klasičnega obdobja slovenske socialdemokracije in njene vnovične oživitve konec prejšnjega stoletja. **Avtor: Milan Zver.** *Obseg: 125 strani. Format: 15x21 cm. Brošura.*
Cena: 2.200,00 SIT/9,18 EUR

Od osvobodilnega boja do banditizma

Nekdanji Mačkov pomočnik opisuje svojo razburljivo življenjsko pot. Slikovito predstavlja delovanje Ozne. **Avtor: Albert Svetina.**

Obseg: 367 strani. Format: 17x24,5 cm. Trda vezava.
Cena: 6.700,00 SIT/27,95 EUR

Okopi

Politični razvoj slovenske države od leta 1994. Prodana je bila že v več kot 17.000 izvodih! **Avtor: Janez Janša.** *Obseg: 309 strani. Format: 16,5x24,5 cm. Trda vezava.*
Cena: 2.200,00 SIT/9,18 EUR

Premiki

Nastajanje in obramba slovenske države 1988-1992. Prodana v več kot 61.000 izvodih! **Avtor: Janez Janša.** *Obseg: 363 strani. Format: 15,5x23,5 cm. Trda vezava.*
Cena: 2.200,00 SIT/9,18 EUR

Ustava Združenih držav Amerike s pojasnili

Ustava Združenih držav Amerike je najstarejša veljavna pisana ustava v svetu, pa tudi najpomembnejše, najvplivnejše in najbolj študirano pravno besedilo, kar jih je bilo napisanih. Po več kot dveh stoletjih se še danes uporablja v domala nespremenjeni obliki.

Neizmeren je tudi njen vpliv na ustavni razvoj v Evropi in drugod po svetu. **Avtorja: mag. Klemen Jaklič in mag. Jurij Toplak.** *Obseg: 144 strani. Format: 11x16 cm. Trda vezava.*
Cena: 4.990,00 SIT/20,82 EUR

Državna ureditev Republike Slovenije

Knjiga prinaša aktualen pregled zakonodaje s področja države in ustavne ureditve Republike Slovenije. **Uredniki: prof. dr. Rafael Cijan, mag. Jurij Toplak, Tadej Dubrovnik.** *Obseg: 376 strani. Format: 17x24,5 cm. Trda vezava.*
Cena: 8.500,00 SIT/35,46 EUR

Pričevanja

Avtor se spominja mladosti za časa fašističnega terorja na Primorskem, bojov v 2. svetovni vojni v italijanski in jugoslovanski kraljevi vojski ter sanj, ugaslih v udbovsem zaporu, o pravičnejši družbeni ureditvi v Titovi Jugoslaviji. **Avtor: Viktor Miklavčič** *Obseg: 320 strani. Format: 17x24,5 cm. Trda vezava.*
Cena: 4.900,00 SIT/20,44 EUR

OPOMBE: Akcija velja samo za knjige izdane pri založbi Nova obzorja d.o.o.. Akcija velja do 31.12.2006 oziroma do razprodaje zalog.

NAROČILNICA

NAROČILO (označite z x):

- Tone Kuntner: **Mati Slovenija**
 Dušan S. Lajovic: **Med svobodo in rdečo zvezdo**
 Milan Zver: **100 let socialdemokracije**
 Albert Svetina: **Od osvobodilnega boja do banditizma**
 Janez Janša: **Okopi**
 Janez Janša: **Premiki**
 Jaklič in Toplak: **Ustava Združenih držav Amerike s pojasnili**
 Cijan, Toplak, Dubrovnik (ur.): **Državna ureditev Republike Slovenije**
 Viktor Miklavčič: **Pričevanja**

2.200,00 SIT / 9,18 EUR
 6.200,00 SIT / 25,87 EUR
 2.200,00 SIT / 9,18 EUR
 6.700,00 SIT / 27,95 EUR
 2.200,00 SIT / 9,18 EUR
 2.200,00 SIT / 9,18 EUR
 4.990,00 SIT / 20,82 EUR
 8.500,00 SIT / 35,46 EUR
 4.900,00 SIT / 20,44 EUR

Izpolnjeno naročilnico pošljite na naslov:

**Demokracija, p.p. 4315,
1000 Ljubljana
ali na faks 01 230 06 61.**

Poštino po veljavnem ceniku Pošte Slovenije plača naslovnik ob prevzemu. Vse cene vsebujejo 8,5% DDV.

Ime in priimek (ime podjetja): _____

Datum naročila: _____

Datum rojstva (samo fizične osebe): _____

Ulica: _____

Podpis in žig naročnika (samo pravne osebe): _____

Kraj, poštna št.: _____

Kontaktna oseba (samo pravne osebe): _____

Davčni zavezanec: NE DA ID za DDV: _____

Oktet Kres na vajah v Gerbičevi hiši v Cerknici

V Cerknici pojejo mladi možje

Lucija Horvat, foto: arhiv Demokracije

Okteti so v Sloveniji »v modi« od tedaj, ko je začel delovati Slovenski oktet. Z leti se je pri nas oblikovalo še več takšnih zborov, navdušenemu poslušalstvu iz Cerknice in njene okolice pa že sedmo sezono lepša trenutke oktet Kres.

Cerkniški oktet Kres je pravzaprav nastal zelo spontano, predvsem iz čiste ljubezni do petja, zato vsi pevci, kolikor jim le dopušča čas, pojejo tudi pri cerkniškem moškem pevskem zboru Tabor. S tem veliko pripomorejo k ohranjanju slovenske tradicije moškega zborovskega petja. Lepo petje zahteva veliko vaje in resnega dela, zato se na vajah srečujejo vsak teden v Gerbičevi hiši v Cerknici, vendar po poprejšnjem dogovoru. »Moja služba ima zelo spremenljiv urnik, zato je voditi oktet precej enostavnejše, saj se glede vaj veliko lažje prilagajamo drug drugemu, ker nas je manj,« pravi pevovodja Jože Oblak. »Prav zaradi nenehnega prilaganja večjega zbora ne bi mogli imeti,« še dodaja Oblak, diplomirani operni pevec, ki si je izkušnje

nabiral tudi kot član mnogih pevskih zborov. Med drugim je bil član Slovenskega komornega zbora, Zbora Srečka Kosovela iz Ajdovščine, kjer je pri Rajku Koritniku študiral petje.

Naj živi slovenska pesem Oktet Kres vsako leto priredi samostojni letni koncert, in sicer junija na kresno soboto. Do sedaj se je oktet udeležil tudi revij pevskih zborov v Ivančni Gorici, Novi vasi, Sodražici in Cerknici. Kjer je le mogoče, oktet Kres nastopi kot gost na prireditvah in jubilejih, ne brani pa se niti nastopov na porokah. Kresov repertoar postaja z leti čedalje zahtevnejši, pojejo veliko priredb slovenskih ljudskih pesmi, pesmi slovenskih skladateljev pa tudi tujejezične zahtevne pesni. Na vsakem letnem koncertu pojejo pesmi na izbrano temo. Tako so

bile pesmi prvega letnega koncerta obarvane domovinsko, nato so izbrali pesmi slovenskih skladateljev Frana Gerbiča in Davorina Jenka, naslednje leto pa še Vinka Vodopivca. Za njimi sta prišla na vrsto sakralna glasba in gregorijanski koral, v sezoni 2004/2005 skladatelji iz Notranjske, v sezoni 2005/2006 pa je oktet Kres izbral pesmi, ki pojejo o zvonovih. Za letošnjo

Pogled na Cerknico

sezono so se Kresovi pevci soglasno odločili za t. i. pivske pesmi.

Pohvala je moč za naprej Ugodno kritiko je oktet Kres požel na območni reviji odraslih pevskih zborov in malih pevskih skupin v Sodražici maja letos, ko so izvedli tri skladbe: Vse najlepše rožice Emila Adamiča, skladbo Slutnja Frana Gerbiča, objavljeno v Glasbeni zori leta 1899, in tehnično zahtevno La Cucaracho Manuela M. Ponzzonija. »Skupina goji kultiviran ton in zveni prijetno temno. Intonančno nima večjih zadreg,« je ob tej priložnosti zapisal strokovni spremljevalec Mitja Gobec in oktetu zaželel še naprej tako izviren repertoar in velik zagon pri prepevanju. Tega bodo zagotovo pokazali na samostojnem koncertu domovinskih pesmi 22. decembra ob 13. uri v vojašnici v Vipavi. **D**

Nagrade za arheologijo

Slovensko arheološko društvo (SAD) je letos nagrado za življenjsko delo podelilo Miri Strmčnik Gulič, priznanje SAD pa so prejeli Aleksandra Nestorovič in Janka Istenič za razstavo *V dragulje vbrusene podobe sveta. Rimske geme v Sloveniji* ter Jože Štukl za razstavo *Arheološke raziskave srednjeveške Škofje Loke*; častno članstvo SAD so podelili Vidi Pohar, zaslužno članstvo SAD pa Petru Scherrerju. Nagrade so podelili v Narodnem muzeju Slovenije. Mira Strmčnik Gulič iz mariborske območne enote Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije je, kot je zapisano v utemeljitvi nagrade, začela in oblikovala arheološko spomeniškovarstveno dejavnost na mariborskem območju, s predstavitvami svojih raziskav na strokovnih srečanjih doma in v tujini ter z občasnimi

Mira Strmčnik Gulič (levo)

razstavami pa skrbela za populariziranje stroke in uveljavljanje slovenske arheologije v svetu. Vodila je večletno izkopavanje poznorimske višinske postojanke na Ančnikovem gradišču nad Jurišno vasjo, raziskovala staroslovanske grobove v Radvanju, odkrivala sledove zgodnje slovanske poselitve južno od Maribora ter srednjeveško arhitekturo na Legnu in v Mariboru. Kot konservatorica se je Strmčnik Guličeva posvečala predstavitvi arheoloških spomenikov. L. H.

Loški muzej dobro obiskan

Muzej v Škofji Loki je v prvih 11 mesecih tega leta obiskalo 52.000 ljudi, kar muzej, ki upravlja tudi z dvema galerijama, uvršča v sam vrh slovenskih muzejev. Še pred koncem leta je realiziral vse načrtane vsebinske in finančne načrte. Vse bolj pa se uveljavlja tudi na mednarodnem področju, saj gosti tuje umetnike, hkrati pa svoje zbirke razstavlja v tujini. V primerjavi z is-

vega leta. Osrednji muzejski projekt letošnjega leta je bila interdisciplinarna razstava Škofja Loka Čas pasijona, pri kateri so sodelovali vsi strokovni delavci Loškega muzeja. Razstava bo zaradi velikega zanimanja odprta še nekaj časa. Zbirko Loško gospostvo so dopolnili z besedili o podelitvi loškega ozemlja freisinški škofiji, kolonizaciji loškega ozemlja, trgovskih povezavah s Primorjem in Freisingom ter z Brižinskimi spomeniki. Na novo pa so postavili zbirko živali in umetnostnozgodovinsko zbirko, kjer so namenili posebno pozornost štirim izvornim zgodnjim delom slovenskega impresionista Ivana Groharja. Muzej se je začel uveljavljati tudi v mednarodnem prostoru. V galeriji Ivana Groharja je odprl razstavo znanega ameriškega umetnika Johna D. Antona in češke slikarke Dagmar Janove. Za prihodnje leto načrtujejo praznovanje stoletnice planinstva na Loškem in stote obletnice rojstva Franceta Miheliča ter razstavo o življenju Ernesta Hemingwaya. Muzej je lani ustvaril 15 milijonov tolarjev lastnih dohodkov, kar je izjema med slovenskimi muzeji. L. H.

Bogata bera Loškega muzeja

tim lanskim obdobjem se je število obiskovalcev v njem povečalo kar za 31 odstotkov. Od 52.000 obiskovalcev je bilo v prvih 11 mesecih 70 odstotkov domačih gostov, med katerimi prevladujejo zlasti šolarji, in 30 odstotkov tujcev. K visokemu številu obiskovalcev je pripomogla tudi odprtost med prazniki in v poletnem času. Muzej bo odprt tudi za silvestrovo in prvi dan no-

Napovednik dogodkov

ČETRTEK, 14. 12. 2006

19.30 Gospodarsko razstavišče: Giuseppe Verdi: Nabucco – opera. Libreto opere sloni na Danielovi knjigi Stare zaveze, v kateri je zapisano poročilo o Nabukadnezarju in njegovi osvoboditvi Jeruzalema.

19.30 Cankarjev dom: Orkester Slovenske filharmonije – klasična glasba

19.30 SNG Drama: Matjaž Zupančič: Razred

20.00 MGL: Kurt Weill, Bertolt Brecht: Hrepenenja

20.00 SNG Drama: S. Delaney: Okus po medu

PETEK, 15. 12. 2006

17.00 Slovenska kinoteka: Zgodovina norveškega animiranega filma

19.30 Cankarjev dom: Orkester Slovenske filharmonije – klasična glasba

19.30 SNG Drama: Matjaž Zupančič: Razred

20.00 SNG Drama: S. Delaney: Okus po medu

SOBOTA, 16. 12. 2006

17.00 Hiša otrok in umetnosti: Lutkovna skupina Sirova luknjica: Mišje zgodbe

19.30 SNG Drama: Matjaž Zupančič: Razred

20.00 SNG Drama: S. Delaney: Okus po medu

NEDELJA, 17. 12. 2006

13.00 Mini teater Ljubljana: Rdeča kapica – lutkovna predstava

18.00 Cankarjev dom: Božični koncert: Simfonični orkester RTV Slovenija (Slovenija), Oto Pestner (Slovenija) in The New York Voices (ZDA) – gospeli, džez

PONEDELJEK, 18. 12. 2006

20.00 Slovenska filharmonija: Komorni zbor Ave – klasična glasba. Program: D. Scarlatti, J. Händel, W. A. Mozart, A. Vivaldi, J. S. Bach, slovenske božične pesmi

21.00 Cankarjev dom: Robert Walser: Schneewittchen (Sneguljčica) after party – gledališka predstava. Predstava je narejena po literarni predlogi švicarskega pisatelja Roberta Walserja.

TOREK, 19. 12. 2006

19.30 Narodna galerija: Komorni godalni orkester Slovenske filharmonije: Ob koncu Mozartovega leta – klasična glasba

19.30 MGL: Mihail A. Bulgakov, Miha Javornik: Mojster in Margareta

SREDA, 20. 12. 2006

19.30 Slovenska filharmonija: Orkester Mandolina Ljubljana: V 80 minutah okoli sveta – ljudska, klasična, popglasba

19.30 MGL: Mihail A. Bulgakov, Miha Javornik: Mojster in Margareta

**RADIO
ZELENI VAL**
93.1 & 97.0 Mhz

ALPE ADRIA "ZELENI VAL" d.o.o., Spodnja Slivnica 16, 1290 Grosuplje

Potovanje odrešitve

Monika Maljevič

Režiserka Catherine Hardwicke nam tokrat prinaša zgodbo o potovanju med Nazaretom in Betlehemom, ki je za vedno spremenilo zgodovino človeštva.

Velike stvari se rodijo iz skromnih začetkov in tako je bilo tudi v primeru Marije in Jožefa, ko sta se podala na dramatično pot, ki je na koncu postala pot novega upanja, vere in odrešenja. Filmsko potovanje v srce največkratnejše zgodbe o Kristusovem rojstvu, še nikoli ni bilo zastavljeno tako velikopotezno.

Zgodba o Kristusovem rojstvu pripoveduje o napornem popotovanju Marije in Jožefa, čudežnem spočetju in rojstvu Jezusa. Dramatičen in pretresljiv film prikazuje tvegano pot mladega para, ki mora zaradi ljudskega štetja, ki ga je odredil kralj Herod, romati iz Nazareta v Betlehem, dom Jožefovih prednikov. Popotovanje, dolgo sto šestdeset kilometrov, dodatno otežuje Marijina visoka nosečnost.

Film se začne s kraljem Herodom, upraviteljem Judeje pod rimskim cesarjem Avgustom. Boji se Mesija, ki ga prerokuje Stara zaveza. Iz bojazni za svoj prestol ukaže neslavni poboj vseh betlehemske dečkov, mlajših od dveh let. Nato nas popelje v leto pred tem, v jeruzalemski tempelj, kjer ima Zaharija, bogaboječji duhovnik, videnje, v katerem mu Bog sporoči, da mu bo žena rodila sina preroka, ki bo pripravil pot Gospodu. A njegova žena ni več v rodni letih, zato Zaharija podvomi o božjih besedah in Bog mu odvzame dar govora.

V Nazaretu, ki ga ožemajo Herodovi izterjevalci davkov, Marija, ki je v najstnikih letih, od staršev izve, da se mora poročiti z Jožefom. Vsa iz sebe, ker so jo obljubili moškemu, ki ga komaj pozna in ga ne ljubi, se zateče v starodaven oljčni nasad. Tam jo obišče angel Gabriel in ji pove, da bo rodila božjega sina Jezusa, ki

The Nativity Story

Režija: Catherine Hardwicke

Scenarij: Mike Rich

Produkcija: Catherine Hardwicke, Michael Rich, Tim Van Rellim

Igrajo: Keisha Castle-Hughes, Oscar Isaac, Hiam Abbas, Shohreh

Aghdashloo, Eriq Ebouaney, Ciarán Hinds, Gabriele Scharnitzky

Premiera: 14. 12. 2006

Distribucija: Ljubljanski kinematografi

bo odrešil svoje ljudstvo. Marija sprejme angelovo oznanilo, a je v veliki zadregi, ker ne ve, kako naj to razloži staršem.

V Jeruzalemu se kralj Herod počuti čedalje bolj ogroženega, kajti širijo se govornice o prerokbi, ki napoveduje prihod novega kralja. Herod svojim četam ukaže, naj ubijejo človeka, ki je ta mogočni človek, Mesija.

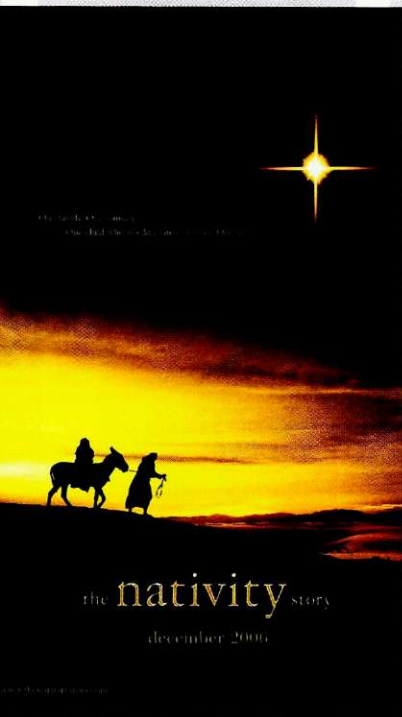
V Perziji prerokbo s precej večjim navdušenjem kot Herod preučujejo trije možje. Trije modri, Miha – učenjak, Gašper – skeptični prevajalec in Boltežar – etiopski astronom, preučujejo starodavne zapise in pridejo do ugotovitve, da se bliža nebesni dogodek, ki bo naznanil rojstvo Mesije. Miha prepriča tovariša, da se odpravijo za »zvezdo«, na dolgo pot v Judejo.

Marija, ki poskuša razumeti, kaj se ji dogaja, se odpravi na obisk k sorodnici Elizabeti, staršem pa zagotovi, da se bo vrnila do žetve. Z olajšanjem ugotovi, da so

Gabrielove besede resnične: Elizabeta je svojim letom navkljub noseča. Mariji vliva pogum in se veseli z njo. Po rojstvu Janeza Krstnika, ko se Zahariji spet vrne dar govora, je Marija pripravljena na vrnitev v Nazaret. Njena vrnitev ni vesel dogodek. Ko sredi Nazareta stopi z voza, se ji razpre ogrinjalo in vsem je jasno, da je noseča.

Marija in Jožef prispeta v Betlehem, ko pride čas poroda, a nikjer ne najdeta prenočišča. Na koncu se ju usmili pastir, jima odstopi prostor v hlevu in Jezus se rodi v skromni skalni votlini.

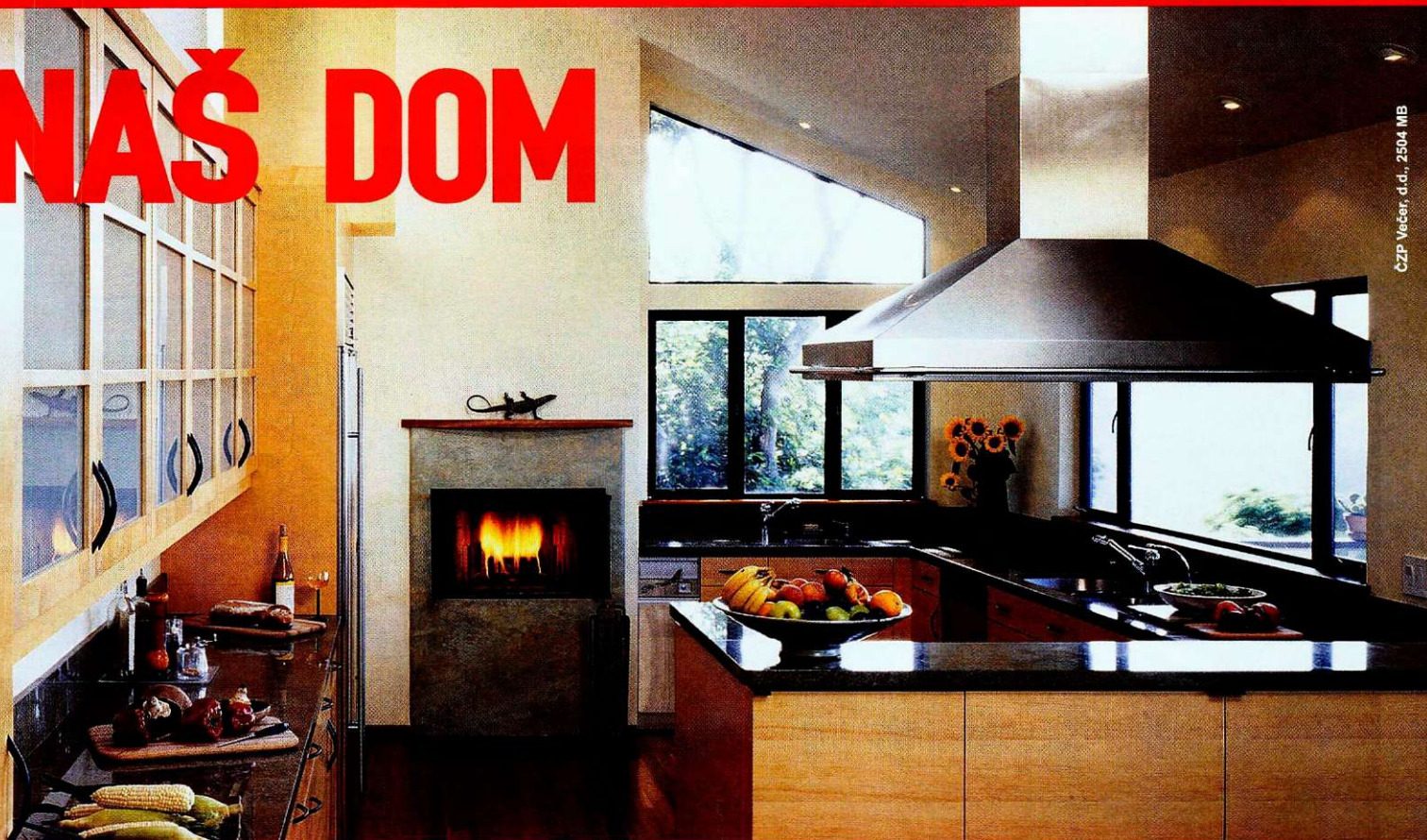
Globoko ganjeni modreci se zavedo, da Heroda ne smejo obvestiti o rojstvu novega kralja. Jezus, ker se modri niso vrnili, Herod ukaže pomor otrok. Ko Herodova vojska z morilskimi nameni odrine v Betlehem, Gabriel opozori Jožefa: »Vstani, Jožef ... vzemi otroka.« Marija, Jožef in Jezus še pravi čas zbežijo v Egipt in prerokba je izpolnjena. ▣

Izkoristite ugodnosti ob naročilu prenovljene revije Naš dom

V reviji Naš dom odslej: • več novosti o opremi interierja • več uporabnih idej • več o dizajnu in dekorju

NAŠ DOM

ČZP Večer, d.d., 2504 MB

25% popust + sodelovanje v žrebanju za LCD-televizor

Vsi novi naročniki, ki boste letno naročnino na revijo Naš dom plačali do 26. februarja 2007, boste:

- deležni **25% popusta**, s katerim je celoletna naročnina na revijo Naš dom za leto 2007 le 16,90 EUR/4050 SIT
- sodelovali v žrebanju za **nagrado LCD-televizor Gorenje**

LCD-televizor 27S10 Gorenje
(diagonala zaslona 68 cm, ločljivost WXGA 1280 x 768)

gorenje | moj, tvoj, dom.

Naš dom, priznana revija za kulturo bivanja, lahko naročite z naročilnico, po telefonu 02 23 53 321 ali 02 23 53 500, faksu 02 23 53 372 ali e-mailu narocnina@vecer.com.

Naročilnica za nove naročnike revije Naš dom

Naš dom, ki izhaja vsaka dva meseca, naročam za najmanj eno leto:

- od februarja 2007 (letna naročnina s 25% popustom je 16,90 EUR/4050 SIT)
- vključno z decembrom 2006 (doplačilo 2,82 EUR/675 SIT)

Ime in priimek

Naslov (ulica, hišna št., poštna št., kraj)

Telefon

Datum rojstva

Podpis

Izpolnjeno naročilnico pošljite najkasneje do 20. januarja 2007 v kuverti na naslov ČZP Večer, d.d., 2504 Maribor. Vsak novi naročnik, ki bo plačal letno naročnino po prejeti položnici do 26. februarja, bo sodeloval v žrebanju za LCD-televizor Gorenje. Ime nagrajenca bo objavljeno od 15. marca 2007 na spletni strani www.nasdom.net.

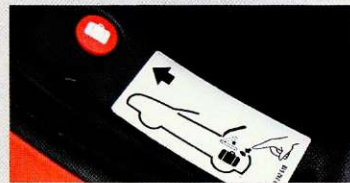
Naročnina na Naš dom velja do pisnega preklica. Naročnik s podpisom dovoljuje, da ČZP Večer, d.d., njegove podatke uporablja v skladu z zakonom o varstvu osebnih podatkov.

Demokracija

Poskočna rdečica

Tekst in foto: Pavel Furlan, SAGA Institute

Opel astra TwinTop 1,9 CDTI cosmo

Ne gre za barvo avtomobila, četudi je lakiran v rdečem odtenku. Ne gre niti za nerodnost, ker o tem ni na prvi pogled ne duha ne sluha. Gre samo za avtomobil, ki že desetletje in pol kroji dogajanje v nižjem srednjem razredu. Opel astra. Z dodatkom TwinTop. Odličen namdestek za kupe in kabriolet.

Prvič kupe-kabriolet Prva različica astre v svoji ponudbi ni imela kupeja, samo kabriolet. Druga že. Prijeten kupe Pininfarinovih potez, ki si ga je bilo mogoče omisliti tudi s platneno streho. V tretji generaciji pa sta oba združena v eno. TwinTop. Trdostrešni kupe elegantnih linij, ki se lahko v 25 sekundah prelevi v pravi štirisedežni kabriolet. Osnova je dobro nastavljena; astra, ki v zadnji izpeljanki s svojo oblikovno in tehnološko izpopolnjenostjo na veliko privablja svoje kupce. Oblikovno je izje-

mno prepričljiva. V vseh detaljih ponuja inovacije in sveže ideje, ki so podkrepljene s praktičnostjo. Oplovsko prepoznavnost ponuja tako navzven kot navznoter, kot že nekoč, z ostrim vrhom sredinske linije avtomobila, ki deli njegovo

silhueto na dve simetrični polovici. V nasprotju z običajnim zadkom astre je pri tej Karmannovi različici le-ta zavoljo potrebnega prostora za hrambo podrte strehe limuzinsko podaljšan in zaradi čudaško prevelikih luči optično

napihnjen; zdi se kot prenatrpan nahrbtnik, tako da se prav nič ne ujema z drugimi všečnimi potezami bokov in športno ošiljenega nosu. Prav slednji pripada v osnovi različici GTC. Temeljitejše izbrane linije, poudarjen kanček agresivnosti in krom za kanček luksuza znajo privabljati poglede. Velika kolesa in eleganten lok strehe naredijo to astro še masivnejšo, večjo in bolj simpatično. Tudi takrat, ko je streha pospravljena v prtljažnik in je notranjost razgaljena očem.

Notranjosti še manjka Notranjost astre pa na žalost ni tako zelo privlačna kot zunanost, čeprav je povsem samosvoja in tipično hišna, z nekaj odlično rešenimi detaili stikal, pomagal in prezračeval ter po drugi strani dobro zasnovanega, a katastrofalno postavljenega upravljanja prezračevalno-klimatskega sistema. Zlatorumena osvetlitev, Oplova hišna značilnost, bode v oči s svojimi

TEHNIČNE KARAKTERISTIKE

TEHNIČNI PODATKI	OPEL ASTRA TWINTOP 1,9 CDTI
vrsta motorja	turbodizelski, štirivaljni, vrstni, 4 ventili na valj
prostornina v ccm	1910
moč v kW (KM) pri vrt./min	110 (150) pri 4000
največji navor v Nm pri vrt./min	320 pri 2000-2750
menjalnik	ročni, šeststopenjski
pogon	na sprednji kolesi
mere (dolžina x širina x višina) v mm	4476 x 1831 x 1414
medosna razdalja v mm	2614
prtljažnik v litrih	440
masa praznega vozila (nosilnost) v kg	1515 (350)
največja hitrost v km/h	213
pospešek 0-100 km/h v s	10,2
poraba (po normah EU) v l/100 km	7,7/5,2/6,1
poraba na testu v l/100 km	7,9
cena vozila v SIT	6,491.848

žarki ob kakršni koli jakostni nastavitvi iz merilnikov, sredinskega prikazovalnika in najhuje, intimni stropni osvetlitvi, ki odseva v brušenem aluminiju pregosto, da bi mogli opaziti oznake okrog gumbov in stikal. Intuitivnost je tu zaželena. Nasprotni od tega so sedeži. Obljubljajo malo, ponujajo veliko. Tako spredaj kot zadaj. Oprijem in prostor. Isto velja za opremo. Dosti je je, a je skrita. Trda streha je pomična električno, zato je brenčanje med zlaganjem in postavljanjem neizbežno. Ampak vsem čudnim zvokom bomo kaj hitro opustili, saj je astra TwinTop edina med tekmecc, ki je opremljena s sistemom za pomoč pri nalaganju prtljage ob pospravljeni strehi. Ta deluje tako, da se ob stisku gumba, pospravljenega v rob prtljažnika, streha odmakne od prtljažnika in s tem olajša dostop do stvari, ki so tam spravljene. Po drugi strani pa, vsaj pri testnem avtomobilu, vliva nezaupanje v mehanizem pokrova prtljažnika precejšnje prečno nihanje odprtega pokrova pa tudi trda roka ob zapiranju le-tega. In prav nič optimistična ni, spet pri testnem vozilu, voda, ki je v deževnih dneh tekla v prtljažnik in se sproti vpijala v tapiserijo dna.

par centimetrov podkrmarjenja. Moč agregata ni plod Oplovih puščic, pač pa odličen izdelek iz Alfine 'fabbrice' v Torinu. Preizkušeni turbodizel prostornine 1,9 litra, opremljen z variabilno turbino in tehnologijo vbrizga goriva prek skupnega voda 'multijet', nosi pri Oplu oznako, sestavljeno iz črnega CD in rdečega TI in zmore iztisliti iz sebe 110 kW (150 KM) ter 320 Nm navora od 2000 vrt./min dalje. Na žalost pri teh agregatih še vedno ostaja šibki člen precej nizek navor v območju pod danimi vrtljaji, na katerega se je treba navaditi. Temu pa kljubuje dober šeststopenjski menjalnik, ki s pravilno izbranimi prestavnimi razmerji dela avtomobil precej živ in zelo poskočen. Zmogljivosti so temu primerne, 213 km/h ter 10,2 sekunde do 100 km/h. In zelo smo lahko zadovoljni s porabo, ki niti ob živahnih kilometrih ne preseže 8 litrov na 100 prevoženih km.

Razlog za rdečico je pravzaprav Opel. Kljub vsem muham, ki jih imenitna dvojnost prinaša s seboj, in prikupnost, ki zvalja rdečico na lica mimoidoče gospodične, bo seveda astra nase privezala še marsikoga drugega, ki mu je razred kupekabrioletov prefin. Morda ne s ceno, ampak s slogom. **D**

Dobre vozne lastnosti Ves optimizem pokaže astra na cesti. Čvrstost karoserije je prepričljiva. Dobra vodljivost in nič posedanja ali vibracij v ovinkih pri pospravljeni strehi je znak, da so inženirji odlično opravili svoje delo, ob postavljeni pa se ta očitnost izraža na še toliko višji ravni. Dobre lege na cesti ne skvarijo niti zimske pnevmatike, ki v boju z močnim agregatom rade dopuščajo

Novici

SEAT ALTEA XL Po pričevanjih kupcev je Seatu najbolj manjkalo družinsko enoprostorsko vozilo, česar za običajno alteo niso mogli reči, ker je za njihove potrebe ponujala premalo prostora.

V novi izvedbi XL zato takšnih pomislekov ne bo več, hkrati pa je ponudba dovolj bogata za vsak okus. Družine bodo lahko s pridom izkoristile uporabnost in prostornost z nekaj športnosti, ki tudi znanuje znamko Seat. Sedaj se lahko umešča tudi med nove, uspešne ter malce večje konkurente in poseže še v kakšen segment, kjer prej ni bilo uspeha. Na voljo bo pet bencinskih motorjev in trije turbodizli. Novi bencinski štirivaljni 1,8-litrski TFSI s 118 kW (160 KM) pride v ponudbo enkrat februarja, junija pa še TFSI z 1,4 litra delovne prostornine in 92 kW (125 KM). Druge je mogoče kupiti že sedaj. Ob ugodnih osnovnih cenah vstopnih modelov – bencinski 3.831.940 SIT, dizelski 4.493.389 SIT – pri Seatu pričakujejo, da bo v domače garaže zapeljalo okoli 170 novih seatov altea XL in 125 že od prej znanih, ki imajo sedaj malce boljšo opremo.

GARMIN Podjetje Geoset, slovenski uvoznik za izdelke Garmin, je letošnje leto končal z velikim uspehom, saj jim je uspelo prodati kar za štirikrat več izdelkov kot leto poprej. Samo naprave nūvi 350, cestni navigator, je kupilo več kot 4.000 domačih kupcev, podobno usodo pa napovedujejo tudi najnovejšemu prodajnemu hitu nūvi 660. V svetu je bilo lani prodanih 3 milijone modulov GPS, letos pa že kar 10 milijonov, kar priča o izjemni širitvi trga naprav. Garmin posebno pozornost posveča majhnim trgov, zato so izdelki opremljeni z domačim jezikom, kot prvi so na primer v Sloveniji ponudili tudi Adria Route, karto, ki navigacijski napravi omogoča vodenje tudi v naši državi. Letošnja prenova obsega še paleto naprav za navtiko, pohodništvo in fitnes; pred-

vsem slednje so zelo priljubljene na krajših in daljših pohodih, Geoset pa je hkrati predstavil še novo topografsko karto Slovenije, ki je prva vektorska karta v Sloveniji in ponuja odlične možnosti vnaprejšnjega in izjemno natančnega načrtovanja poti.

AVTOPRALNICA

AP 24 ur
(Center Kompas Stp)
Celovška cesta 206

Odprto:
NON STOP 24ur!

Tel.: 01/500-37-53
Avtopralna steza
Samopostrežne storitve
Samopostrežni sesalniki
Samopostrežni čistilniki preprog
Samopostrežna avtopralnica

Parkirna hiša WTC
Dunajska cesta 158

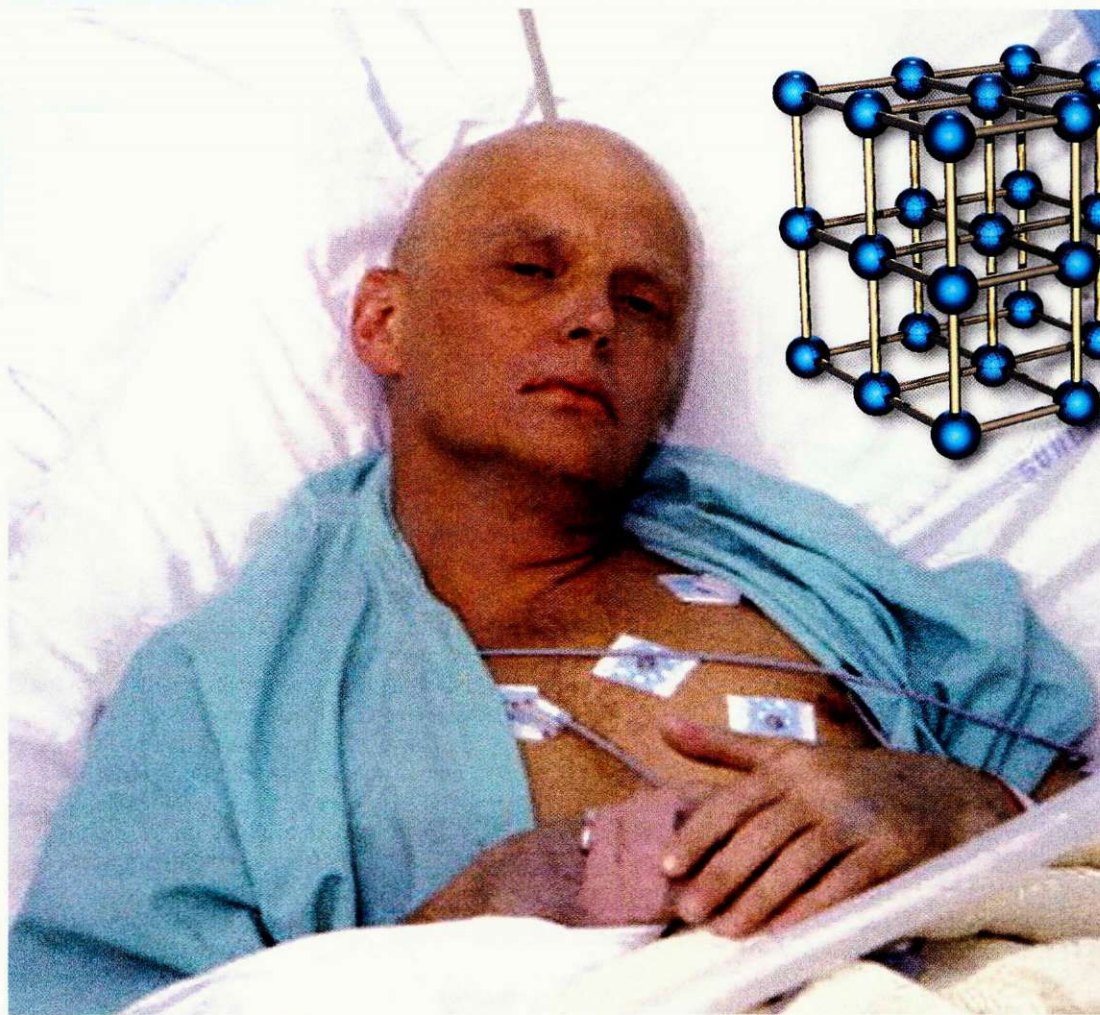
Odprto:
pon – pet 07:00 – 18:00
sobota 07:00 – 13:00

Tel.: 01/58-97-855
Strojno – ročno pranje
Notranje čiščenje
Poliranje
Globinsko čiščenje
+ VULKANIZERSTVO

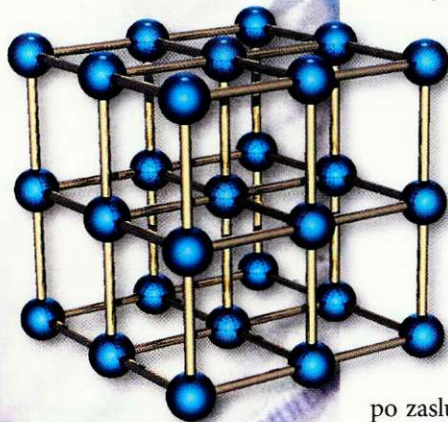
Majhna steklenička, močan strup

Aleš Kocjan, foto: arhiv Demokracije

V zadnjih tednih se v zgodbi o smrti nekdanjega ruskega vohuna Aleksandra Litvinenka velikokrat omenja polonij 210, ki naj bi bil po dozdajšnjih ugotovitvah preiskovalcev glavni krivec za njegovo smrt.

Grafični prikaz polonijeve strukture

Poljski (latinsko: Polonia). Poljska je bila v tistem času pod Rusijo, Prusijo in Avstrijo in še ni bila samostojna država, zato je Marie upala, da bo poimenovanje elementa po njeni rojstni državi pripomoglo k njeni osamosvojitvi. Slednje se je leta 1918 (ni znano, ali tudi

po zaslugi polonija) zares zgodilo. V štiridesetih letih preteklega stoletja je postal polonij pomemben dejavnik pri ustvarjanju prve atomske bombe predvsem zato, ker se je izkazal za zelo radioaktivnega (njegova radioaktivnost je namreč kar 400-krat večja od obeh preostalih radioaktivnih elementov). V petdesetih letih so nato predvsem polonij 210 začeli uporabljati v ZDA, in sicer najprej pri pretvarjanju jedrske energije v električno, nato pa še za satelitske radijske oddajnike. V času hladne vojne se je njegova raba precej razširila, tako da ga danes najdemo že na veliko krajih (to tudi demantira trditve pri preiskavi Litvinenkove smrti, da ima potrebna sredstva za smrtonosni odmerek tega elementa le Kremelj). Najznačilnejša je njegova navzočnost v cigaretah. Kljub zelo majhnim količinam v njih so nekateri znanstveniki

Za ta element velja rek, da se najmočnejši strup skriva v majhnih stekleničkah. Polonij je kemijski element, ki ga v periodičnem sistemu najdemo pod oznako Po in ima atomsko število 84. Gre za redke in zelo radioaktivne elemente, ki je po žlahtnosti

zelo podoben srebru, po sestavi pa bizmutu in telurju. V industriji se najpogosteje uporablja njegov izotop polonij 210, ki je najbolj obstojen in ima tudi nadvse ugodno razpolovno dobo, to je 138,39 dneva, kar je najmanj med vsemi radioaktivnimi elementi. Element, ki se

največ uporablja v jedrski energiji, je priljubljen zaradi svojih lastnosti, saj denimo miligram polonija 210 ustreza petim gramom radija. Energija, ki jo sprosti razpad polonija 210, je denimo tako velika, da kapsula s pol grama izotopa doseže temperaturo prek 500 stopinj Celzija.

Ime dobil po Poljski Element, ki se najpogosteje pridobiva iz uranove rude ali v posebnih jedrskih reaktorjih, sta leta 1898 odkrila Marie in Paul Curie in ga poimenovala po svoji domovini

Polonij je tudi v cigaretne dimu.

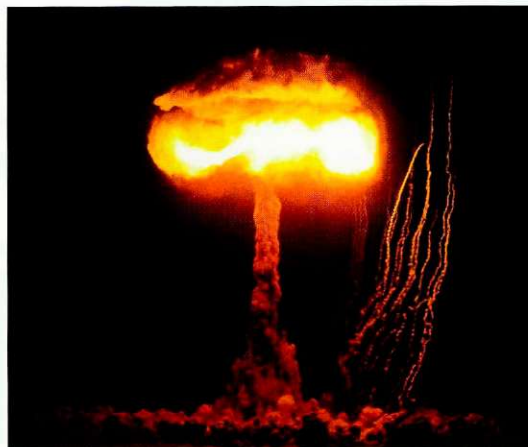
RadioKrka
106.6 MHz

prepričani, da je glavni krivec za nastanek raka na pljučih. Prav tako ga najdemo v antistatičnih čopičih, končno pa ga je mogoče kupiti tudi v prosti prodaji. Na internetni strani, ki jo bomo namenoma zamolčali, se da smrtonosni odmerek polonija kupiti za komaj 69 dolarjev.

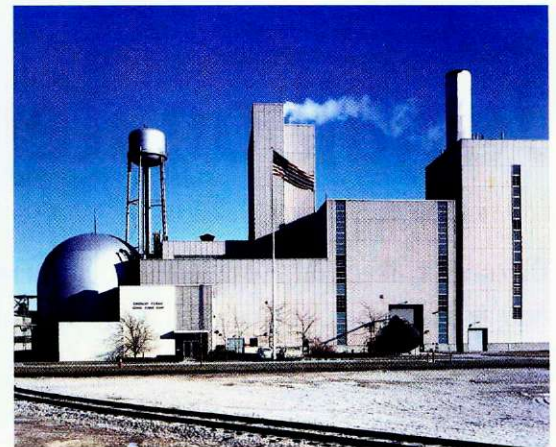
Seveda pa je treba vedeti, da je količina polonija, ki ga najdemo v nekaterih izdelkih in tudi v naravi, izredno majhna in da razen v cigaretah (če držijo trditve znanstvenikov) praktično ni nevaren. Za telo je škodljiv le, če pride neposredno vanj – če ga zaužijemo, vdihnemo ali vbrižgamo pod kožo.

Le osem gramov na mesec

Kot rečeno, je polonij zelo redek element, to pa predvsem zato, ker je njegovo pridobivanje zelo drago in težavno. Zanj je denimo potreben poseben jedrski reaktor, kakršnih je na svetu le kakšnih 50. Temu primerna je tudi količina elementa, ki ga proizvedejo. Rusija, ki je uradno

Najpogosteje ga uporabljajo v jedrski tehnologiji.

Pridobivajo ga le v izbranih jedrskih reaktorjih.

največja proizvajalka tega elementa, mesečno v komercialne namene izdela vsega osem gramov polonija 210, proda pa ga preverjenemu kupcu v ZDA. V zadnjem času naj bi večje količine polonija 210 proizvedla tudi Iran in Severna Koreja (slednja predvsem za svoje jedrske poskuse), vendar so to za zdaj nepotrjene domneve.

Prav zaradi redkosti in tudi majhnih količin, ki so potrebne

za to, da ubijejo človeka, je bil polonij idealno sredstvo za umor nekdanjega ruskega vohuna Litvinenka. Ker je za usmrnitev človeka potrebna izredno majhna količina tega elementa, je bil v bolnišnici, v katero so sprejeli Litvinenka, praktično neviden. Zaradi relativne neprepoznavnosti elementa in njegovih učinkov, ki jih ima na telo, nekaj časa sploh nihče ni posumil, da bi lahko šlo za polonij, dokler seveda ni bilo

prepozno. Poleg tega Litvinenkov morilec ni imel težav, ko mu je polonij 210 podtaknil v hrano. Edino, kar bi ga lahko izdalo, je radioaktivno sevanje (zaznali so ga celo v letalih, s katerimi je letel Litvinenko).

Kakor koli se že razpleta ta zgodba, ki več kot očitno dobiva razsežnosti vohunske kriminalke, je jasno, da zaradi primera Litvinenko do zdaj malo znani polonij buri domišljijo javnosti. **D**

**RADIO
CENTER**
102.4, 103.7 MHz

**102.4
103.7**

WWW.RADIOCENTER.SI

Je najbogatejši tudi najsposobnejši?

Lovro Kastelic, foto: arhiv Demokracije

Ob koncu vsakega leta se izdelajo zaključni računi. Ti vselej pokažejo, kdo je bil najsposobnejši. Kdo pa je bil najbogatejši športnik v letu 2006?

Pri Forbes.com že tradicionalno spremljajo in sporočajo tovrstne podatke, saj se je tudi šport že zdavnaj zavihljal med najpomembnejše gospodarske panoge in pomeni danes kar 250 milijard dolarjev vredno industrijo. Pri nas, kjer v nasprotju s tujino prevladuje povsem drugačna miselnost o (pridobljenem) bogastvu, pa lestvic najbogatejših ne zasledimo.

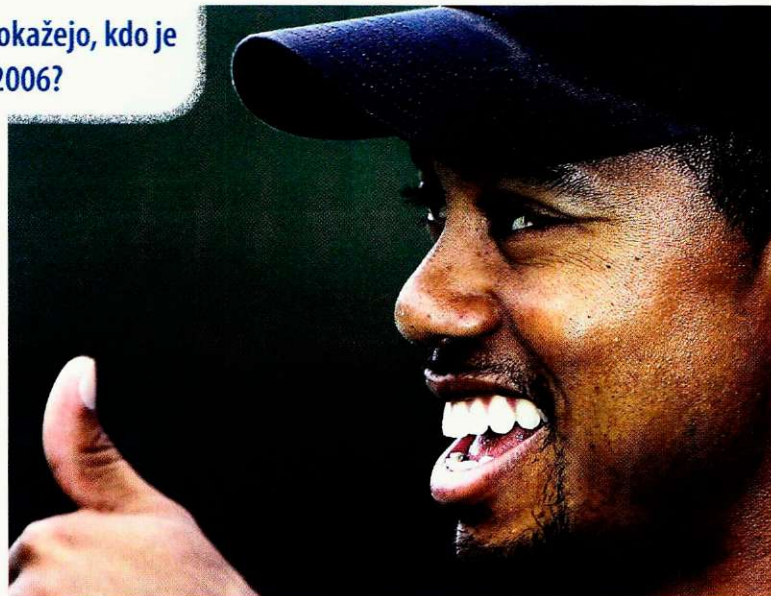
Kolikor imaš, toliko veljaš

Pri nas namreč še vedno prevladuje miselnost, da so bogataši navadni lumpi. Zelo veliko ljudi ima ob besedi bogastvo mešane (zavistne) občutke. Domnevajo, da si ljudje bogastva ne zaslužijo, da je biti bogat grešno in da se to ne sklada z njihovim pogledom na svet. In ne samo to – prepričani so, da si tudi Bog želi, da bi bili ljudje vse življenje revni, odvisni in skrajno ponižni. Povsem drugačna miselnost je drugod, kjer velja rek: Kolikor imaš, toliko veljaš. Takšno miselnost je zanel predvsem Wallace D. Wattles (1860–1911), pripadnik gibanja Nova misel, ki je v knjigi *The Science of Getting Rich* predstavil monistično teorijo materialnega.

Medtem ko se v Sloveniji bogataši še vedno skrivajo in se je Jankovič pred nedavnim celo razburil, češ da ni korektno od novinarjev, da ljudi sprašujejo o njihovem premoženju, saj nima smisla s temi podatki razburjati javnosti, pa so v Forbesu tudi za letos razkrili najbogatejše športnike.

Tiger Woods 90 milijonov dolarjev

Komaj 30-letni Woods si je v svoji karieri samo s turnirskimi zmagami priigral že 58 milijonov dolarjev. Če k temu prišteje še več kot donosne pogodbe z znamkami, kot so Nike, Accenture, General Motors in American Express, je njegov letni prihodek neverjetnih 90 milijonov. Zato ni prav nič presenetljivo, da si je omislil 155 čevljev dolgo jahto in nekaj več kot 4.000 hektarjev veliko ekskluzivno zemljišče ob floridski obali (Jupiter Island). Izjemno bistri in dejavni Woods zanesljivo ni eden tistih športnikov, ki bi bil suženj lastne sreče in nadarjenosti. Svoj dobiček veskozi plemeniti – pred dnevi je denimo odprl 25 milijonov dolarjev vreden učni center »Tiger Woods« v Anaheimu, ki bo namenjen mladim golfistom.

Michael Schumacher 38 milijonov dolarjev

Schumacher se je letos dokončno poslovil, ostal pa bo zapisan kot daleč najboljše plačani voznik v formuli 1, s skoraj 40 milijoni dolarjev letne plače pri Ferrariju.

Muhammad Ali 55 milijonov dolarjev

Boksarska legenda je letos za 50 milijonov dolarjev prodala vse pravice za trženje imena in podobe vodilnemu tovrstnemu koncesionarju Robertu Sillermanu (lastniku CKX), ki ima med drugim v zakupu Presleyjevo ime. Za trženje Alijevega imena je usta-

novil posebno podjetje G.O.A.T. (Greatest of All Time); boksarskemu šampionu je preostal 20-odstotni delež v tem podjetju. V zadnjih petih letih je Alijevo ime, še posebej prek Adidasa in Electronic Artsa, navrglo med štiri in sedem milijonov dolarjev.

Phil Mickelson 47 milijonov dolarjev

Še en golfist je med najbogatejšimi. Z zmago na mastersu je aprila le še potrdil primat, ki si ga izmenjujeta z Woodsom. V zadnjem letu si je Mickelson s turnirskimi nagradami prislužil 5 milijonov dolarjev, večina letošnjega zaslužka

PRIMORKA
tv

Trstelj - 67. kanal

Obala - S23 - kabelski sistem v Kopru

DNEVNIK TV PRIMORKA

Od ponedeljka do petka ob 20.00

pa je plod odličnih pokroviteljskih pogodb s Fordom, Exxon Mobilom in Bearing Pointom. Njegova najboljša kupčija pa je desetletno sodelovanje z izdelovalcem palic za golf Calloway, ki je vredna več kot 10 milijonov dolarjev. V prihodnjem letu mu napovedujejo dvig na Forbesovi lestvici.

Michael Jordan 32 milijonov dolarjev

Michael Jordan je bil že v času svojega igranja znan po izjavi: »Igral bom toliko časa, dokler tudi mojim pravnukom ne bo treba delati.« Želja se mu je sicer že zdavnaj izpolnila, vendar pa MJ (navkljub čedalje hujši zasvojenosti z igrami na srečo) še kar naprej polni svoj bančni račun. Kljub Gatoradeu, Sari Lee in Upper Decku mu največji dobiček še vedno prinaša njegov Swoosh (znamenit Nikejev emblem). Večletna poroka med Jordanom in obutveno znamko je namreč vredna kar 500 milijonov dolarjev. Tudi letos je Jordan s svojo znamko Nikeju pridelal precejšen dobiček, z njo pa je še bolj uveljavil mlajše promotorje Raya Allena, Carmela Anthonya in Dereka

Košarkar Rašo Nesterovič

Jeterja. Jordanova zadnja knjiga *Driven from Within* je bila prodana v nakladi 111.000 izvodov.

Kobe Bryant 31 milijonov dolarjev

Končno se je Kobe rešil svojih nepremišljenih dejanj iz preteklosti in se popolnoma posvetil športu. Njegovih 81 točk, ki jih je januarja nasul Torontu, je pomenilo drugi največji točkovni dosežek v zgodovini NBA. Bryant je limitirano ekipo Lakers kasneje popeljal tudi v končnico. Nike pa je k pogodbi dodal še nekaj milijončkov.

Shaquille O'Neall 30 milijonov dolarjev

Shaq je s svojim moštvom iz Miamija podpisal novo petletno pogodbo, ki je vredna 100 milijonov dolarjev. Tudi on je lastnik svoje obutvene linije pri Nikeju. Letos so prodali kar 11 milijonov primerkov; v prihodnjem letu pričakujejo še izdatnejšo prodajo, saj bodo začeli s prodajanjem teh copat tudi na Kitajskem.

Valentino Rossi 30 milijonov dolarjev

Le kdo je verjel, da bo tudi motociklizem tako donosen ... Rossijevo peto zaporedno zmago slavje z Yamaho je zanimanje le še povečalo, poleg tega pa bodo v naslednjih sezonah motociklistično javnost in posledično tudi pokrovitelje intrigirali Rossijeve čedalje pogostejši izleti v svet relija in formule 1.

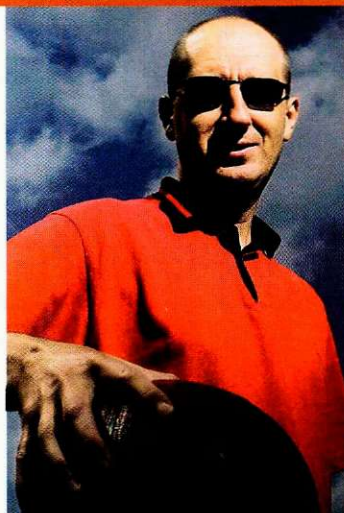
Alex Rodriguez 29 milijonov dolarjev

25 milijonom dolarjev letne plače je »Yankee« dodal še milijonček za naslov najkoristnejšega bejzbolista MLB. Z 29 leti je postal tudi najmlajši bejzbolist v zgodovini, ki je dosegel že štiristoti »home run«. A-Rod je znan tudi po tem, da je podpisal najbogatejšo pogodbo v zgodovini športa – za deset let igranja bo namreč prejel kar 252 milijonov dolarjev. Nike, PepsiCo in Topps pa so pristavili še svoj lonček dolarjev k Rodriguezevi odličnosti.

Tom Brady 29 milijonov dolarjev

Zlati deček ameriškega nogometa je lani s Patriots podpisal novo pogodbo, vredno 26,5 milijona dolarjev. Še pred dopolnjenim 28 letom je postal prvi »quarterback« v zgodovini NFL, ki je osvojil tri »superbowle«. Nike, Sirius in Visa so v njem prepoznali eno izmed sedanjih športnih ikon.

Naj omenimo, da najbogatejšo športnico najdemo (tako za Ronaldinhom) na 16. mestu. Teniška igralka Maria Šarapova si je letos prislužila 19 milijonov dolarjev. Najbogatejši Slovenec je z naskokom Rašo Nesterovič s približno 7 milijoni dolarjev letnega prihodka. **D**

Čudne napake

Esad Babačić

Rokomet je izjemno zanimiva igra, ki je skorajda ni mogoče spremljati neprizadeto. Sploh kadar igra moštvo, do katerega gojimo posebne simpatije.

Pravzaprav šele takrat dojamemo, za kako privlačno igro z žogo v resnici gre. Žal pa ima rokomet tudi slabe strani; te opazimo predvsem takrat, kadar naši izgublajo. Toliko čudnih sodniških odločitev in nepojasnjenih okoliščin, zaradi katerih neko moštvo ostane brez žoge ali je kako drugače kaznovano za svoj pristop k tekmi, res ne premore noben drug šport z žogo. Toliko odstopanj od enotnega sodniškega kriterija ne zaznamo v nobeni od kolektivnih iger. Zaradi pretirane liberalnosti tistih, ki držijo vajeti igre v svojih rokah, je eno ali drugo moštvo pogosto privilegirano. Zaradi zmede, ki posledično nastane, so v prednosti tisti, ki ostanejo zbrani in osredinjeni na bistvo. Rokomet je igra tehnike, predvsem pa živcev, ki jih je treba znati brzdati. Rekel bi, da je vse to najbolj opazno pri ženskem rokometu, ki je še bolj nagnjen k napakam in pomanjkanju koncentracije v odločilnih trenutkih. Kako naj si drugače razlagam toliko poceni izgubljenih žog, kot so jih sposobne oddati naše rokometašice. Če vemo, da gre večinoma za prekaljene borke z nemajhnimi mednarodnimi izkušnjami, potem si vsega skupaj ne moremo razlagati drugače. Naše igralko preprosto ne zmorejo nositi bremena velikega tekmovalja, na katerem je vsaka tekma na neki način odločilna. Res neverjetno je, kakšne napake se jim dogajajo v trenutkih, ko je treba doseči zelo pomemben zadetek. Dramaturgija porazov je vedno enaka: v prvem polčasu se popolnoma izgubijo, zaostanejo za nekaj pik, in ko se že zdi, da so potolčene do tal, se začnejo vračati v igro, kot da bi šele ob dejstvu, da bodo izgubile, dojele, kako je treba igrati. Zadnjih dvajset minut lovijo nasprotnice, a naredijo napako vsakokrat, ko pridejo do tiste meje, ki še omogoča napeto končnico. V takšnih trenutkih je res težko biti navijač ženske rokometne reprezentance. Morda pa je trener tisti, ki bi moral videti, kaj se plete v glavah njegovih varovank in zakaj postanejo v določenem delu srečanja tako melanholične. Gotovo gre za vprašanje psihe, saj po znanju ne zaostajajo za drugimi. Tu pa smo že pri motivacijskem vidiku, ki je pri rokometu morda še bolj pomemben kot pri nogometu in košarki. Nekdo jim bo moral na pravi način povedati, kako se tem zadevam streže in kje je meja med dovoljeno in nedovoljeno agresijo v napadu.

Koprski župan trdi, da je za njegov pripor kriva udbomafija.

Nekdanja generalna tožilka zanika politične pritiske na svoje delo.

Popovič obtožuje udbomafijo

Bogdan Sajovic, foto: arhiv Demokracije

Koprski župan Boris Popovič pred preiskovalno komisijo zatrjuje, da je bil njegov pripor odrejen na podlagi političnih pritiskov. Nekdanja generalna državna tožilka Zdenka Cerar njegove trditve odločno zavrača.

Pred t. i. Kovačičevo preiskovalno parlamentarno komisijo je prejšnji teden pričal koprski župan Boris Popovič, ki trdi, da so bile v ozadju njegovega priprtja leta 2003 na delu nasprotne politične sile, ki so imele močne zveze v policiji in na tožilstvih ter so tak način izbrale zato, da mu preprečijo politično delovanje. Popovič zatrjuje, da ni imel nikoli opravka s kriminalom in da je bil v vseh postopkih, ki so tekli proti njemu, oproščen.

Popovič trdi, da je gonja proti njemu stekla tedaj, ko se je s predstavniki tedanje opozicije sešel z namenom, da končajo dolgoletno politično vladavino socialnih demokratov na Obali, predvsem v Kopru. Tedaj naj bi bila po Popovičevem mnenju Koper obvladovala »gospodarska mafija«, ki je imela močno zaledje v lokalni politiki. Zma-

ga nasprotne politične opcije bi tako pomenila konec njenih poslov, zato so se zatekli na pomoč h »Kučanovi udbomafiji«, kot to imenuje Popovič.

Na volitvah za župana je Popovič za nekatere precej presenettljivo zmagal. Sam trdi, da so zato nekdanji predsednik Milan Kučan in njegovi svetovalci dali nalog tedanji generalni državni tožilki Zdenki Cerar, da sproži postopke. Tako so šli najprej na delo koprski kriminalisti in Popoviču odvzeli prostost. Popovič trdi, da je več teh kriminalistov zdaj zaprtih ali priprtih, njihov vodja pa dela v uradu za preprečevanje korupcije. Trdi tudi, da je vodja tega urada Drago Kos sodeloval v politično motivirani gonji proti njemu. Poleg Cerarjeve naj bi se bilo v gonjo vmešalo še več ljudi s koprškega tožilstva, posledica tega pa je bil

Popovičev pripor. Dokaz za politično gonjo vidi tudi v tem, da je tedanja generalna tožilka ves čas zagotavljala, da s politiko nima nobene zveze in deluje samo v okviru zakona. Popovič pa je opozoril na dejstvo, da je kmalu potem Cerarjeva odstopila z mesta generalne državne tožilke, vstopila v stranko liberalnih demokratov in postala celo ministrica v njihovi tedanji vladi, kjer je pokrivala resor pravosodja.

Cerarjeva zanika Na Popovičeve trditve se je že odzvala nekdanja generalna tožilka in ministrica, ki je še vedno v politiki kot podpredsednica liberalnih demokratov. Cerarjeva trdi, da gre za popolne izmišljije koprškega župana in da v primeru Borisa Popoviča ni bilo nikakršnih političnih pritiskov ne nanjo in ne na tožilstvo kot tako.

Parlamentarna preiskovalna komisija

Delo komisije se tako nadaljuje, medtem pa se bodo člani pozanimali, kaj je s plačo koprškega župana. Le-ta je namreč že od leta 2003 zamrznjena in vprašanje je, ali za to sploh obstaja pravna podlaga. Predsednik komisije Dimitrij Kovačič, poslanec SDS, je že pred meseci dejal, da je dosedanje delo komisije pokazalo, da je tožilstvo v obravnavanem obdobju naredilo več »nerazumljivih napak« in da je prihajalo tudi do nekaterih političnih pritiskov na delo tožilstva. **D**

Kar sedem mrtvih

Na slovenskih cestah je v dvanajstih urah v dveh prometnih nesrečah ugasnilo kar sedem življenj.

V soboto zvečer je po štajerski avtocesti drvel renault megane, v katerem so sedeli štirje mladi fantje. Vozilo je upravljalo sedemindvajsetletnik, poleg njega pa je sedel deset let mlajši sopotnik. Na zadnjih sedežih sta bila še dva mladeniča, stara enaindvajset in dvajset let; vsi štirje so bili doma iz okolice Maribora. Vozilo je z veliko hitrostjo drvelo iz Tepanja proti štajerski metropoli. Mladeniči so se najverjetneje vračali z zabave, ura je bila okoli pol enajstih zvečer. Na Cigonci je megane drvel po klancu navzdol s preveliko hitrostjo, po oceni celo blizu dvesto kilometrov na uro. Voznik je začel prehitevati več pred sabo vozečih avtomobilov. Ko se je hotel s prehitevalnega pasu vrniti na voznega, je vozilo zaradi prevelike hitrosti začelo zanašati. Malo je drselo po ograja-

ji, potem ga je dvignilo v zrak, da je preletelo kakšnih šestdeset metrov, ko pa je pristalo na tleh, ga je začelo prevračati. Iz vozila sta padla voznik in sovoznik, ki sta bila očitno neprivezana, sopotnika pa sta ostala ukleščena v popolnoma zmečkanem vozilu. Vsi štirje so bili takoj mrtvi.

V nedeljskem jutru pa je pri Jeprci na regionalni cesti od Kranja proti Ljubljani dvaindvajsetletnik iz Kranja vozil BMW, sovoznik je bil štiri leta mlajši. Vozilo je nenadoma zaneslo, potem pa se je pravokotno postavilo čez cestišče. Proti Kranju je prav tedaj pravilno peljal štiriinštiridesetletnik v hyundaiu. V silovitem trčenju je BMW prepolovilo, od hyundaia pa je ostala le kepa zveržene pločevine. Žal vsem trem udeležencem nesreče ni bilo pomoči. B. S.

OKLALA POLICISTA Očitno sta bila prav prešerne volje tridesetletni Ljubljančan in njegova leto mlajša sopotnica, pa so ju pri tem zmotili policisti, ki so nadzorovali promet. Voznika so povabili na pihanje, a je voznik to odločno odklonil. To seveda pomeni kazen in trajni odvzem izpita. Dodatno kazen si je zaslužil s tem, da je možem postave povedal vse, kar jim gre. Sopotnica je bila še bolj živahna, med psovanjem je zbila policistu kapo iz rok. Ker se ni hotela identificirati in tudi ni nehala jezicati, so jo naložili v vozilo, pri tem pa je še ugriznila policista v roko. Ljubljančana bosta morala plačati kakšnega pol milijona tolarjev globe.

BOMBO RAZNESLO V ROKI Nesreče se dogajajo tudi tistim, ki naj bi znali ravnati z orožjem oziroma eksplozivnimi sredstvi, to je policistom, vojakom in drugim izvedencem. Pred dnevi je na policijskem vadbemem poligonu v Tacnu potekala vaja v okviru rednega usposabljanja. Vadili so pripadniki posebne enote policije, in sicer s slepimi ročnimi bombami, se pravi, da počini in se zabliška, šrapneli pa ne letijo naokoli. A tudi brez šrapnelov so ročne bombe nevarne. Na žalost je eno od njih razneslo v roki pripadnika posebne enote policije. Policista so s hudo poškodbo roke prepeljali v Klinični center, poveljnik policije pa je začasno odredil prepoved uporabe teh ročnih bomb.

vsak delavnik
18.00
(pon-pet)

KRONIKA
osrednja informativna oddaja

Tv program RTS lahko spremljate preko oddajnikov na Metlški in Ptuj, ter preko kablovskega sistema na kanalih S 9 (Maribor in okolica), K 09 (Ptuj), K 35 (Celje in okolica), K 67 in S 9 (Ljubljanski kabel (Ljubljana in okolica)), S 27 (Murska sobota)

EVJ
ELEKTROPROM d.o.o.
Loke pri Zagorju 22
1412 KISOVEC
tel.: 03 56 57 150
fax: 03 56 71 488
www.elektroprom.si

- elektroinstalacije
- centralne kurjave, vodovod, plinske instalacije
- projektiranje strojnih in elektro instalacij in geodetske storitve
- kabelsko komunikacijski sistemi
- trgovina EVJ CENTER
- lokalna televizija ETV
- tiskana vezja
- grafitne ščetke
- delovni stroji in nizke gradnje
- bar SEDMICA

ŠTAJERSKI VAL

prijateljstvo

blizina

domišljija

RADIO JE UHO, S KATERIM SLIŠIMO SVET!

Slab zgled ...

Razburkano življenje

Britney Spears je letos zelo popularna. Ločitev od moža Kevina Federlinea, njene vragolije s Paris Hilton in še kaj je pripomoglo k temu, da je bilo njeno ime na internetnem iskalniku Yahoo najbolj iskano. To je že petič v zadnjih šestih letih. Hollywoodske zvezdnice so se na seznamu desetih najbolj iskanih pojavile še nekajkrat. Pevka Shakira je zasedla tretje mesto. Prehitela je Jessica Simpson in Paris Hilton, ki sta si prislužili spoštovanja vredno četrto in peto mesto. Popularnost pa ni sinonim za vzor, saj Britney s svojim vedenjem ne vzbuja spoštovanja, ampak pri številnih povzroča skrb. Tako so pri losangeleški socialni službi izrazili zaskrbljenost zaradi njenega nenehnega zabavanja s Paris Hilton. Kar nekajkrat je Britney po naporni noči s svojo najboljšo prijateljico Paris prespala v hotelu, namesto da bi se vrnila domov k svojim sinovoma, za katera medtem skrbi njuna babica Lynne. Socialna služba je zato že poklicala pevko in se poskušala z njo dogovoriti za obisk, da bi lahko preverila, kaj se dogaja z njenima sinovoma. Britney, zresni se!

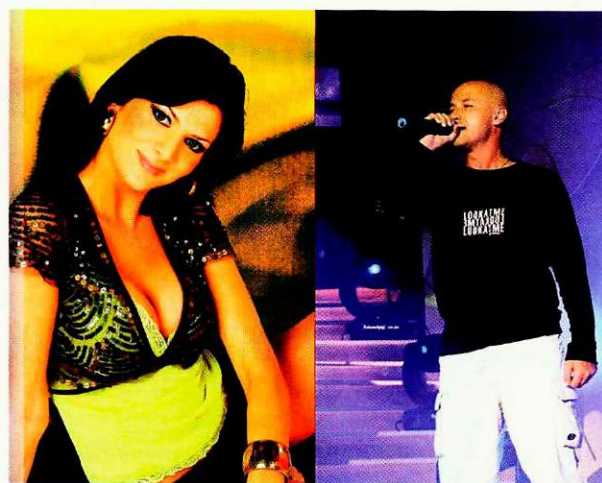

Božično obarvani turboangelčki

Turbo Božič

Skupina Turbo Angels, ki poslušalce v zadnjem mesecu osvaja s superhitom S tabo grem v gmajno, je za predbožični čas že pred časom napovedala posebno presenečenje. In napovedi so se uresničile! Na radijske postaje so poslali dve turboposkočnici, ki sta kot nalašč za veseli december. Tako na radio po 16 letih prihaja zelo znana skladba Na božično noč v njihovi izvedbi. Od zdaj je pesem z naslovom Na božično noč 2006 na voljo tudi v moderni preobleki s harmoniko.

Poleg tega so Turbo Angels pripravili še eno novost, to je božično-novoletno različico uspešnice S tabo grem v gmajno. Skladbo so preoblekli v božično okrasje s kraguljčki, spremenjeno pa je tudi besedilo, ki ga je predelala Natalija Kolšek. Te dni skupina nastopa po vsej Sloveniji. Gotovo je ne boste zgrešili, če imate radi dobro zabavo in harmoniko.

Božični duet

Manca in Miran

V začetku decembra smo na radijskih postajah slišali božični duet: novo pevko Manco Špik in starega mačka Mirana Rudana, ki se po daljšem glasbenem premoru vrača na glasbeno sceno. Skladba, ki jo v teh dneh žvrgolita Manca in Miran, nosi naslov Božič je za vse. Pesem je že požela veliko navdušenje na razprodanem dobrodelnem koncertu pred dobrim tednom dni v Festivalni dvorani na Bledu, kjer sta jo premierno predstavila v tej preobleki. Mnogi, ki so jo slišali, ne dvomijo, da bo čez čas postala nova zimzelena božična uspešnica, saj sta Manca in Miran že druga izvajalca, ki sta posnela omenjeno pesem. Prvič smo jo z naslovom Božič je lahko slišali pred dvema letoma kot del božičnega projekta skupine Bepop. Temu lahko pritrdimo, saj je Miranov raskavo-božajoči glas po zimzeleni božični uspešnici Na božično noč praktično postal sinonim za božično pesem.

Jernej tretjič očka

Igralec in komik Jernej Kuntner je prejšnji teden postal očka hčerke, ki je dobila ime Sofija. Očetovstvo je proslavil s kolegi iz ljubljanske Drame, s katerimi je nazdravljaval do zgodnjih jutranjih ur. Za 36-letnega igralca, ki smo si ga najbolj zapomnili kot Franca Merkatorija iz TV Dober dan, in njegovo ženo Moniko je to tretji otrok, saj že imata sina Roka in hčer Lino. Rojstvo male Sofije je najdlje proslavljal Kuntnerjev igralski kolega Gregor Bakovič, med gosti pa je bil tudi Bojan Emeršič.

Skrbi za slovenski naraščaj. Čestitamo!

NAROČILNICA**NAROČILO** (označite z x):

☐ Tone Kuntner: Mati Slovenija	2.200,00 SIT / 9,18 EUR
☐ Dušan S. Lajovic: Med svobodo in rdečo zvezdo	6.200,00 SIT / 25,87 EUR
☐ Milan Zver: 100 let socialdemokracije	2.200,00 SIT / 9,18 EUR
☐ Albert Svetina: Od osvobodilnega boja do banditizma	6.700,00 SIT / 27,95 EUR
☐ Janez Janša: Okopi	2.200,00 SIT / 9,18 EUR
☐ Janez Janša: Premiki	2.200,00 SIT / 9,18 EUR
☐ Jaklič in Toplak: Ustava Združenih držav Amerike s pojasnili	4.990,00 SIT / 20,82 EUR
☐ Cijan, Toplak, Dubrovnik (ur.): Državna ureditev Republike Slovenije	8.500,00 SIT / 35,46 EUR
☐ Viktor Miklavčič: Pričevanja	4.900,00 SIT / 20,44 EUR
☐ Jan F. Triska: Pozabljena fronta prve svetovne vojne	5.500,00 SIT / 22,95 EUR
☐ M. Zajc, F. Kozina, F. Dejak: Ušli so smrti	3.906,00 SIT / 16,29 EUR
☐ Vasja Klavora: Predel 1809	6.727,00 SIT / 28,07 EUR
☐ Tomaž Butkovič: Vzpon Bohinja pred zatonom Avstro-Ogrske	5.500,00 SIT / 22,95 EUR
☐ Jože Dežman: Moč preživetja	6.510,00 SIT / 27,16 EUR
☐ Jože Hubad: Dolga slovenska pot v svobodno Evropo	990,00 SIT / 4,13 EUR
☐ Andrej Capuder, Bogdan Kladnik: Slovenija brez meja	10.850,00 SIT / 45,27 EUR
☐ Jože Dežman, Marjan Linas: Med kljukastim križem in rdečo zvezdo	4.991,00 SIT / 20,82 EUR
☐ Jože Dežman: S spravno ljubeznijo iz rdeče ledene dobe	6.510,00 SIT / 27,16 EUR
☐ A. Elste, M. Koschat, H. Filipič: Nacistična Avstrija na zatožni klopi	5.300,00 SIT / 22,11 EUR
☐ Stane Kos: Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941-1945, I.	1.085,00 SIT / 4,52 EUR
☐ Stane Kos: Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941-1945, II.	1.085,00 SIT / 4,52 EUR
☐ Tamara Griesser-Pečar: Stanislav Lenič, življenjepis iz zapora	4.449,00 SIT / 18,56 EUR
☐ Eiletz: Zgodovina neke kolaboracije: Boljševiki in Nemci 1914-1918	6.696,00 SIT / 27,94 EUR
☐ Andrej Rahten: Pozabljeni slovenski premier	4.232,00 SIT / 17,65 EUR
☐ Dieter Blumenwitz: Okupacija in revolucija v Sloveniji (1941-1946)	3.840,00 SIT / 16,02 EUR
☐ Vasja Klavora: Koraki skozi meglo	6.460,00 SIT / 26,95 EUR
☐ Milan Zver: Demokracija v klasični slovenski politični misli	4.400,00 SIT / 18,36 EUR
☐ Tita Kovač Artemis: Baron Janez Vajkard Valvasor	3.000,00 SIT / 12,51 EUR
☐ Ive A. Stanič: V objemu osvoboditeljev	2.500,00 SIT / 10,43 EUR
☐ Jože Zemljich: Življenje je večna borba	2.000,00 SIT / 8,34 EUR

 Naročam tednik Demokracija

število izvodov: _____

Naročnino želim plačevati:

- mesečno*
 4 x letno
 2 x letno
 1 x letno
 (9% popust)
 (10% popust)
 (20% popust)

* Če želite uveljaviti 8% mesečni popust pri naročnini, vas prosimo, da označite status, ki ga imate:

- upokojenec,
 invalid,
 brezposeln,
 študent ali dijak

Ime in priimek (ime podjetja): _____

Datum naročila: _____

Datum rojstva (samo fizične osebe): _____

Ulica: _____

Podpis in žig naročnika (samo pravne osebe): _____

Kraj, poštna št.: _____

Kontaktna oseba (samo pravne osebe): _____

Davčni zavezanec: NE DA ID za DDV: _____

Izpolnjeno naročilnico pošljite na naslov:

**Demokracija, p.p. 4315,
1000 Ljubljana****ali na faks 01 230 06 61.**

Poštino po veljavnem ceniku Pošte Slovenije plača naslovnik ob prevzemu. Vse cene vsebujejo 8,5% DDV.

Obvestilo potrošnikom:
Informativne cene v evrih so preračunane iz tolarskih cen po centralnem paritetnem tečaju 1 EUR = 239,64 SIT.

Ob naročilu2 (dveh) knjig:
darilo lonček "Demokracija"3 (treh) knjig:
darilo lonček + kapa "Demokracija"4 (štirih) in več knjig:
darilo lonček + kapa "Demokracija" + knjiga (po našem izboru)

Janez proti Urošu

Magična gledalka

Četrtekova Trenja so bila popolno presenečenje. Še nikoli se ni zgodilo, da bi v njih Uroš Slak imel le enega gosta. Tokrat je bilo tako.

Gost je bil premier Janez Janša, in to menda zato, ker je na polovici mandata. Za POP TV sicer nenavadna argumentacija, a pogledimo njun dialog s športnimi očmi. Mož na moža je v bistvu tekma, v kateri lahko zmaga samo eden. Slak je začel z Romi. S čim pa naj bi? Nič posebnega razen Janševoga odgovora, »da ena kolona še ni sistem«. 1:0 torej. Slakov prehod z Romov na mladoletne žrtve pred lokalom Lipa z vprašanjem: »Zakaj mora najprej priti do žrtev, šele potem vlada ukrepa?« je bila izenačitev na 1:1. Kmalu Slak dobro povede z vprašanjem: »Bosta na tehtnici položaj Barbare Brezigar in Jožeta Romška?« Glede na

to pač, da pri nas nobena afera ni dočkala sodnega epiloga, in že je 1:2. Kadrovske menjave v gospodarski in politični eliti po volitvah so že stokrat preigrana tema, za katero si Slak ne zasluži nobene točke, premier pa namesto z odgovorom z vprašanjem Slaku, »ali pozna poleg sestre gospoda Grimsa še kak drug očitajoč primer«, tudi ne. Prispevek s terena, narejen nekje na Dolenjskem, o tem, ali se gospod Bregar čuti zadovoljnega, ali laže živi, si gotovo zasluži točko, premierjev pošten odgovor, da je v Sloveniji še vedno 10 odstotkov ljudi, ki so revni, pa tudi. Torej 1:3 za Slaka. Stanovanjska problematika, mlade družine. Po mojem mnenju strel v prazno. Potem pa kopica novinarjevih porazov. »Ali ste ministra Bručana silili v odstop?« Janša odgovori da ne. Slak nadaljuje s provokacijo, da se je premier s poraženim mariborskim županskim kandidatom Pivcem že dogovarjal za prevzem ministristva za zdravje. Janša

spet zanika. Kaj torej? So informatorji slabi ali premier ni govoril resnice? Izid je spet izenačen. Potem pa vrsta klasičnih novinarskih napak. Slišale so se takole: »Pa vas bom vprašal, takole vas bom vprašal, pa vas bom vprašal drugače ...« Kakšne nejasne misli so se Slaku podile po glavi, da ga je sredi pogovora zagrabil panika in je začel frazariti, ne vem, vem pa, da je v osrednjem delu oddaje pokazal vso svojo zmedenost, ki jo premore. No, rožice niso cvetele niti predsedniku, ki se je v ocenah ministrov kar malo zapletal. Za kmetijsko ministrico je dejal, da je le nespretno nastopala, sicer pa ji zagotavlja popolno podporo, kar gotovo ni povsem na mestu. Tako kot ni bila povsem na mestu predsednikova ocena sindikatov ter spet gospodarske zbornice in njenega pogajalca gospoda Miliča, saj ta ustanova ni bila sposobna reformirati niti sebe, kaj šele kaj drugega, od vsega ji je ostal le rastlinjak. Mislim, da bi predsednik čisto dobro ravnal, če bi ta minioobračun z ljudmi iz gospodarske zbornice izpustil. Vmes je prišlo še do zanimivega Slakovega napada: »Ali mi lahko odgovorite na to vprašanje?« in protinapada Janše: »Bom, če mi boste dovolili,« kar je pomenilo, da je novinar predsedniku res preveč skakal v besedo. V oddaji, ki je trajala uro in pol, za to res ni bilo potrebe. Na koncu je sledil še t. i. veliki finale. Ženska ob strani Janeza Janše, njegova spremljevalka Urška Bačovnik. Janša je bil na vprašanja pripravljen. Duhovito je dejal, da to ne bi smelo biti presenečenje, saj je to povsem normalna zadeva, presenečeni bi lahko bili le, če bi imel spremljevalca. Drugi odgovor mu je verjetno prišel iz dna srca. Na vprašanje, ali je zdaj osebno kaj bolj srečen, je odgovoril, da bi bil še bolj, če bi imel več časa zase. Pravzaprav je bil to pravšnji podarek pogovora, Slak pa v mejah diskretnosti, kar pri večini novinarjev ni ravno pogost pojav.

Za to, da je ogromna večina ocenila delo vlade in predsednika z besedo »dobro«, je po moje rahlo zaslužen celo Uroš Slak, ki je s svojo ostrino dokazoval, da si upa, hkrati pa gledalce (verjetno nehote) potiskal na stran predsednika vlade, ki so se takoj postavili v njegov bran. Na Popu so verjetno računali na drugačen izid, pa so se uštel. Uroš Slak je s pogovorom nedvomno dokazal, da se ne glede na Trenja povsem enakovredno bliža novinarski

HOROSKOP

Oven
21.3.-20.4.

Ne zapletajte bolj, kot je potrebno! Imeli boste veliko opravkov, tako da si boste morali dobro organizirati čas. Prepričani ste lahko, da vam bo uspelo vse narediti ne glede na okoliščine in nekaj tehničnih ljudi, ki vas obkrožajo.

Bik
21.4.-21.5.

Ne kaže, da bi ne vem kako razmišljali o situaciji, v kateri ste se tako nepredvideno znašli. Morda se boste morali malo ustaviti in posvetiti samo eni stvari hkrati. Okusili boste mir, vendar bo imel nekoliko grenak priokus.

Dvojčka
22.5.-21.6.

Ta teden se boste počutili kot vulkan pred izbruhom. Tudi vsi okoli vas se bodo počutili zelo napeto in pod stresom. Pričakujete pa lahko, da bo nekdo izbruhnil veliko prej kot vi, ker ne bo prenesel napetosti. Vendar ga boste pomirili.

Rak
22.6.-21.7.

Imeli vas bodo za superjunaka. Slecite svoja običajna oblačila in si nadenite kaj novega in lepega. Tako vas bodo upoštevali bolj kot navadno. Morda boste želeli določeno delo končati z dveh nasprotujočih si strani, vendar se vseeno ne boste preneli.

Lev
22.7.-21.8.

Za vas bo sredina tedna zelo pomembna, saj boste rešili vprašanje svojega bivanja. Vaša intuicija vam bo sporočala, da imate zagotovo prav in da se lahko pripravite na veliko svetlejšo prihodnost, kot ste pričakovali. Bodite veseli in dobre volje.

Devica
22.8.-21.9.

Vse bo pod vašim nadzorom, kar vam izjemno ustreza. Izkoristite možnost in naredite vse, da bi čim več pridobili zase in za svoje ljudi. V petek in soboto se bo toliko dogajalo, da boste komaj sledili. Pripravite se na to, da vam bodo zavidali.

Tehtnica
22.9.-22.10.

Vse težave so se zgostile okoli vas in vaše družine – imeli boste veliko opraviti, preden boste vse to uredili, kot je treba. Zaupajte se nekemu, ki vas še ni nikoli prinesel okoli. Časi se spreminjajo in vi seveda z njimi. Takšno je življenje.

Škorpion
23.10.-21.11.

Pri vsej stvari gre za dimenzijo, s katero niste računali, zato morate narediti vse, da bi jo spoznali in ovrednotili. Samo tako vam bo uspelo rešiti situacijo. Potem se vam bodo zgodila nadvse prijetna presenečenja, ki vas bodo pomirila.

Strelec
22.11.-20.12.

Ne boste se mogli poglobiti v resničnost, saj boste preveč zaposleni z mislimi na preteklost in daljne spomine. Pred očmi vam vstajajo vsi minuli lepi trenutki sreče z nekom, ki je že daleč proč. Morda bi bilo bolje, če bi se vendarle posvetili sedanjosti.

Kozorog
21.12.-19.1.

Držite se poti, ki jih dobro poznate. Le tako boste kam prišli, sicer boste stali na mestu. Bodite prepričani, da ste zelo sposobni in spoštovanja vredni, ker boste le tako kljubovali vsem muham svojih delodajalcev. Osredinite se na kaj lepega.

Vodnar
20.1.-18.2.

Sledite svojim impulzom. Saj veste, da nikoli ne morete predvideti, kdaj boste srečali kakšno osebo, ki vas bo vesela in si bi venomer želela vaše družbe. Presrečni bodite, da imate cele popoldneve zase in za svoje dejavnosti. Sobota bo razburljiva.

Ribi
19.2.-20.3.

Včasih je tako, da čim več veste, manj ste sposobni reagirati. Gre za to, da se morate čim prej pomiriti in se potem spravi k delovanju. Dober način, kako najti prijatelja, je prav takšna situacija. Tedaj izveste, kdo vas res ceni.

ADRIA

Doma nad oblaki.

Nagradna igra Adrie Airways:
2 x povratna vozovnica!*
Vse Adriine ugodne
ponudbe si lahko
ogledate na www.adria.si
ali
pokličete na 080 13 00.
www.adria.si

*pristojbine niso vključene

SESTAVIL: MIRAN ERCEG	GESLO	NEKD. SL. RTV SPIKERICA (ANDREJA)	VMESNA STENA	SPODBUDA	REDKA TRIVALENTNA KOVINA
TRIZLOŽNA PESNIŠKA STOPICA					
SLOVNIČNO ŠTEVILO					
ANGLEŠKI PISATELJ (ARCHBALD JOSEPH)					
KRAJ V NEMČIJI (IZ CRK ELI)			CIRIL TAVCAR	PRESTAVITEV	
MARKO OKORN			BALETKA MLAKARJEVA		
IGO GRUĐEN					

DEMOKRACIJA	HROŠČ, LIČINKA ŽIVI V SLANINI	KOLORADSKI HROŠČ	NAUK O ANALIZI	SLOVENSKA GLASBENA SKUPINA	VZDEVEK SLIKARJA ISMETA VOLJEVICE	UPANJE	IVO BAN		MESTO V TENNESSEEJU V ZDA	FILM A. KUROSAVE DANE ZAJC			
PREKANJEN SLUŽABNIK							ZEMLJE- MEREC						RIMSKI CESAR (MARK AVRELIJ)
KOPICA							KEMIJSKI ZNAK ZA IRIDIJ	MEDSEB. ODDALJENOST MED PREDMETI					
SKUPNO IME ZA PREDN. PLEMENA							ZINKA KUNC			PESNICA RASOVA			
							KOLIBA (STARINSKO)			VRSTA ZLITINE			
MESTO SV. OD NEAPLJA, ITALIJA					NEM.-FR. PESNIK IN KIPAR (HANS)			KDOR POKLJČNO RIŠE					
								LANTAN					
VRSTA MINERALA (IZ CRK TIRI)					REKA V SLOVENIJI	NATANČNA REPLIKA GENA	GRŠKA KOLONIJA NA HALDIKI					POKRAJINA V SOMALIJI (IZ CRK DOGE)	GRŠKI BOG VOJNE
NATIS (REDKO)							TUJE Ž. IME						
							REKA NA ŠKOTSKEM						
GLASBENIK SMOLAR				KUBANSKI REŽISER (TOMAS)					STROJNA ŽAGA				
				ALEŠ ČEH									
ZNAČILNOST RAKAVEGA									ITALIJANSKI DIRIGENT (ALBERTO)				
DEMOKRACIJA	PREBIVALKA SL. KRAJA RAČA								DEMOKRACIJA	POVPREČJE KRIŽANKE: 4,84 CRKE	PLOŠČA NA NEBU VOSATIH KITOV		

Rešitev prejšnje križanke

GARANT, OTITIS, RENATE,
EN, RE, NADAR, OJ,
IKOR, SLADKANJE, ASIR,
VALENTINO, NI, EMA,
EOLIT, AJAS, TANK, RAKAR,
ARA, IRBIS, VAS, AL, STA,
EMIL, TELO, LITANIJE,
KARIN, ANEMONA, PALICA,
VESA, AR, SLOKAR

Nagrajenci 48. številke

1. nagrada:
GREGOR KLANČNIK
Sp. Duplje 20, 4203 Duplje

2. nagrada:
GORAN JANŽEKOVIČ
Pionirska 6, 2000 Maribor

Dobitnikom čestitamo in jih hkrati prosimo,
da nam pošljejo svojo davčno številko.

Nagrade

1. nagrada: povratna letalska vozovnica na Adriini redni liniji Ljubljana–Munchen

2. nagrada: povratna letalska vozovnica na Adriini redni liniji Ljubljana–Dunaj

Pravila nagradne igre so objavljena na spletni strani www.demokracija.si.

Nagradno križanko izrežite in najpozneje do 21. 12. 2006 pošljite na naš naslov: **Demokracija, p.p. 4315, 1001 Ljubljana, s pripisom "Nagradna križanka"**

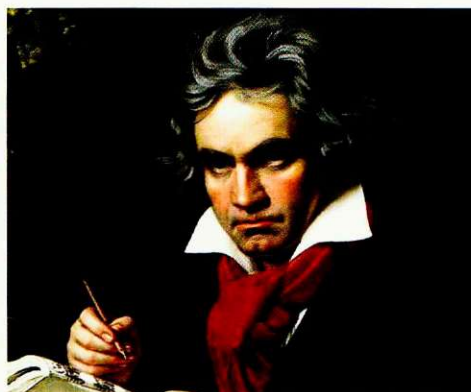
VČERAJ, DANES, JUTRI ...

- > **11.12.1756** se je v Radovljici rodil slovenski pisatelj in dramatik Anton Tomaž Linhart.
- > **11.12.1843** se je rodil nemški zdravnik Robert Koch. Odkril je povzročitelja kolere in tuberkuloze. Leta 1905 je dobil Nobelovo nagrado za medicino.
- > **11.12.1946** je bila ustanovljena mednarodna organizacija za pomoč otrokom Unicef.
- > **12.12.1821** se je rodil francoski književnik Gustave Flaubert (Gospa Bovaryjeva, Skušnjave svetega Antona, Vzgoja srca).
- > **12.12.1915** se je rodil ameriški pevec Frank Sinatra. Rekel je: »Ženske so slabše kot cestni razbojniki. Ti hočejo od človeka samo denar, ženske pa tudi življenje.«
- > **12.12.1918** V novi Kraljevini SHS je postal dinar nov državni denar.
- > **12.12.1921** so fašisti požgali slovenski Narodni dom v Barkovljah v Trstu.
- > **12.12.1990** je predsedstvo Jugoslavije ukazalo razpustitev vseh oboroženih formacij, ki niso v sestavi enotnih oboroženih sil, JLA pa je uvedla najvišjo stopnjo pripravljenosti.
- > **13.12.1797** se je rodil najvidnejši lirik nemške romantike, pesnik Heinrich Heine.
- > **13.12.1816** se je rodil nemški izumitelj in podjetnik Werner von Siemens, eden od utemeljiteljev elektrotehnike.
- > **13.12.2003** so Američani v podzemnem bunkerju našli iraškega diktatorja Sadama Huseina.
- > **14.12.1940** je umrl najvidnejši slovenski politik med obema vojnama dr. Anton Korošec.
- > **14.12.1941** so Nemci izdali »odredbo o pridobitvi državljanstva na osvobojenih območjih Spodnje Štajerske, Koroške in Kranjske.« Ljudi so razvrstili v tri kategorije.
- > **15.12.2000** so ustavili tretji, to je zadnji še delujoči reaktor jedrske elektrarne v Černobilu.
- > **16.12.1922** je avstrijski tekstilni koncern za svilo Bujatti z Dunaja v sodelovanju s Slavensko banko ustanovil delniško družbo Mariborska industrija svile.
- > **16.12.1941** je madžarski okupator Prekmurje priključil Madžarski.
- > **16.12.1991** je nemški zunanji minister H. D. Genscher na srečanju zunanjih ministrov v Bruslju predstavil nemško-francoski predlog do jugoslovanske krize.
- > **16.12.1991** so v Sloveniji ustanovili šolo za častnike in podčastnike. S tem se je začelo organizirano izobraževanje in usposabljanje starešin Teritorialne obrambe.
- > **17.12.1945** je predsedstvo SNOS sprejelo zakon o agrarni reformi.
- > **17.12.1991** je ministrski svet Evropske skupnosti na predlog Nemčije sklenil, da bo priznal Slovenijo in Hrvaško, če bosta do 23. decembra izpolnili določene pogoje.

POGLED NAZAJ (OD 11. 12. DO 18. 12.)

Ludwig van Beethoven

Eden največjih glasbenikov vseh časov, nemški skladatelj Ludwig van Beethoven je bil **17. decembra 1770** krščen v Bonnu. Dan rojstva ni znan. Ko je bil star 22 let, je odšel na Dunaj, kjer je živel kot svobodni umetnik. Bil je eden najplodovitejših skladateljev vseh časov. V obdobju polne ustvarjalnosti je bil že močno naglušen. Ko se je z njim spoznal Goethe, je zapisal: »Nikoli nisem videl umetnika tako kipeče moči in s toliko energije.«

V Beethovnovem glasbenem opusu je težišče na sonatno oblikovani instrumentalni glasbi. V tem izstopajo tri skupine del: 32 klavirskih sonat, 16 godalnih kvartetov in 9 simfonij. Za njegov slog je značilno aforistično kratko, plastično tematsko jedro, iz katerega raste vsa gradnja stavka. Najbolj značilna za to je njegova znamenita Peta simfonia.

Beethovno delo je odprlo nova pota glasbenemu razvoju. Njegovemu slogu so sledili glasbeniki romantike od Schuberta prek Mendelsoona, Schumanna in Berlioz do Brucknerja, Brahmsa in Wagnerja ter tudi Schönberga in Bartoka.

Ponemčevanje Slovencev

Nemški ministrski svet za državno obrambo je **14. decembra 1941** izdal »odredbo o pridobitvi državljanstva na osvobojenih območjih Spodnje Štajerske, Koroške in Kranjske«.

Odredba je določila tri državljanske kategorije: 1. Nemci, ki so do 14. aprila 1941 imeli jugoslovansko državljanstvo in so prebivali na omenjenih območjih, dobijo nemško državljanstvo. 2. Nekdanji jugoslovanski državljani »nemške ali tej sorodne krvi« ali takšni ljudje brez državljanstva, ki so omenjenega dne prebivali na omenjenih območjih, dobijo nemško državljanstvo na preklic, če sodijo med domu zvesto prebivalstvo omenjenih območjih. 3. Vsi tisti, ki

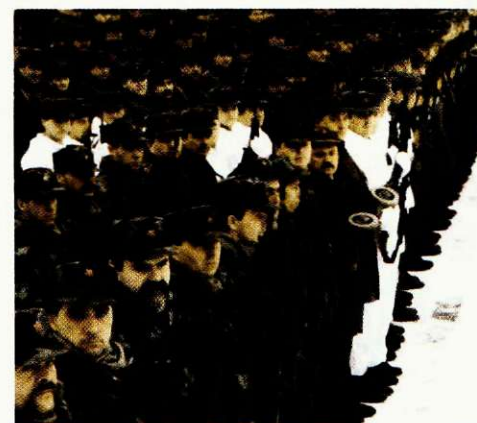
so tega dne prebivali na omenjenih območjih in ne dobijo nemškega državljanstva, postanejo t. i. zaščitenci nemškega rajha, kar pomeni, da jim nemški rajh daje le nemško zaščito. Velika večina Slovencev je dobila nemško državljanstvo na preklic. Podelitev državljanstva je bila pomembna za uvedbo vojaške obveznosti.

Začetek slovenske vojske

V Kočevski Reki se je **17. decembra 1990** prvič postrojila specialna brigada Moris, kar je praktično pomenilo začetek slovenske vojske. Postroj je bil en teden pred plebiscitom o samostojnosti in neodvisnosti Slovenije. Potekal je pred televizijskimi kamerami. Slovenski javnosti je pokazal, da odločitev, ki jo čaka na plebiscitu, le ni povsem brez vojaške zaščite.

17. maja je prišlo do tajnega odvzema orožja slovenski Teritorialni obrambi. Kot odgovor na razorožitev je nastala Manevrska struktura narodne zaščite, ki je vzpostavljala temelje novi slovenski vojski. Projekt je vodil Tone Krkovič. Tri mesece po razorožitvi je imela Slovenija že novo obrambno formacijo z 20.000 ljudmi.

V slovenski TO je že od njene ustanovitve leta 1968 delovala enota, namenjena za zaščito slovenskega vodstva. Tone Krkovič je zaščitno enoto preoblikoval v slovensko specialno enoto, brigado Moris, ki je v vojni za Slovenijo med drugim zavarovala najpomembnejše institucije v državi in pospremila zadnjega vojaka JLA iz Slovenije oktobra 1991. Tone Krkovič je z mesta poveljnika odstopil marca 1994 na priporočilo novega obrambnega ministra Jelka Kacina ...

Spoštovani bralci,

uredništvo si pridruže pravico do krajšanja pisem, ki presegajo dolžino 45 vrstic. Pisma bralcev objavljamo v skladu z načelom profesionalne novinarske etike, katere namen je služiti interesom javnosti ne glede na politično, svetovnonazorsko ali kakršno koli drugo prepričanje.

št. 48/63

Nacionalni filmski program je ogledalo družbe (2)

Gospa Irena Ostrouška se je odzvala na moj intervju v Demokraciji. Kar sem kritičnega rekel o njenem vodenju Filmskega sklada RS, ni moje osamljeno mnenje, saj je bila odločitev o njeni razrešitvi v nadzornem svetu soglasna.

Vseskozi smo pogrešali njeno pripravljenost za odprt, ustvarjalni dialog. Z zamudo ali pa celo šele iz medijev smo marsikdaj izvedeli za mnoge njene poteze, ki niso bile usklajene niti s priporočili nadzornega sveta niti s programskimi izhodišči. Nezaupanje se je poglobljalo ob nekaterih ne dovolj premišljenih in za zrelo podobo sklada škodljivih odločitvah. Nerada je prisluhnila mnogim pobudam samih ustvarjalcev, katerih servis bi pravzaprav slovenski filmski sklad moral biti. Čeprav v repertoarni stiski, je zavirala številne poskuse, da bi režiser Andrej Mlakar po več letih negotovosti dokončal svoj film Mokuš. Šele po intervenciji nadzornega sveta smo dobili nedavno ta film, film izjemne izpovedne moči, medtem ko se je direktorica že spogledovala z napovedanimi filmi dvomljive moralne vrednosti. Gospa Ostrouška rada zavaja tudi nepoučene bralce. Strokovno-programska komisija (SPK) in uprava, beri direktorica, imata na razpolago vsak svoje točke

za ocenjevanje projektov. Dokumentirano dejstvo je, da sta prav filma s pornografsko vsebino dobila direktorično polno podporo. Nekoliko nenavaden izbor za nacionalni program, ki ima v svoji zakladnici filme, kot so Ples v dežju, Balada o trobenti in oblaku, Idealist in drugi, pa tudi uspešne filme novih šolanih avtorjev Cvitkoviča, Lapajnet, Kozoleta, Burgerja, Weissove, Šterka, Pevca, Košaka ... Kaj je storila uprava FS da bi zagotovila prepotrebno kontinuiteto dela avtorjem, ki so se že dokazali?

Na izziv »ujemite tatu« bom poskušal odgovoriti na nekaj insinuiracij nekdanje direktorice.

Res me je Žarko Petan že v času mojega svetniškega mandata nagovarjal k režiji svojega scenarija Čez rob sveta. Zanimala me je zgodba, v marsičem usodno povezana tudi z mojo družino, v vrtnicu revolucije. Nadzornemu svetu sem zato ponudil takojšen odstop, a je ta soglasno menil, da do odločitve suverene SPK mojo prošnjo samo deponira. Mimogrede, nadzorni svet daje le soglasje na že izbrane projekte. Direktorica, ki se zdaj močno spreneveda, tedaj ni imela nobenih zadržkov. Prej bi rekel, da me je celo spodbujala k morebitni vrnitvi za kamero. SPK je kot mnoge druge scenarije uveljavljenih avtorjev zavrnila tudi Petanovega. Pravzaprav škoda za scenarij, ki bi bil lahko poučen tudi za današnji čas.

Minulo delo tone v pozabo. Spletne strani na internetu omogočajo, da tisti, ki jih zanima večerajšnji dan slovenskega filma, pa tudi nekateri časniki bolj kratkega spomina lahko s ponosom spremljajo našo filmsko preteklost. Mislim, da sem po petdesetih letih življenja s filmom upravičeno zaprosil Filmski sklad kot edini kompetentni finančni vir za pomoč pri izdaji svoje spletne strani. Ko gre za zgodovinske podatke, ti zagotovo nimajo nobene zveze z mojim zdajšnjim statusom člana nadzornega sveta. Prošnja je bila zavržena. Mimogrede, Filmski sklad je izdal na kasetah večino slovenskih filmov, ni pa našel mesta za moje, na številnih festivalih nagrajene filme.

Neukega me poučuje, da seje nadzornega sveta sklicuje njegov

predsednik, res pa je tudi, da gradivo za sejo predstavi in po svoje interpretira direktorica sklada.

Tudi med ustvarjalci, ki so zelo cenili delo direktorične sodelavke, odpuščena je bila sredi porodniškega dopusta, je nehumana poteza močno odmevala. Zunajsodna poravnava sklada ni obremenjevala za dobra dva milijona, kot me gospa Ostrouška popravlja, ampak za tri milijone sedemsto tisoč tolarjev in še dodatnih šeststo tisoč, ki so šli odvetniku. Ni treba biti matematik, da razumeš, kako je bil Filmski sklad po nepotrebem ob več kot štiri milijone družbenih sredstev.

Ob koncu še o letošnjem festivalu slovenskega filma v Portorožu. V programu je bil napovedan film, za katerega je Irena Ostrouška dobro vedela, da ne bo pravočasno končan. S posebnim aneksom k pogodbi je pred tem producentu že podaljšala rok izdelave filma za čas po festivalu. Dokument št. IA47/06 obremenjuje gospo Ostrouško in ne, kot trdi, direktorja portoroškega festivala. Naprtiti odgovornost drugim je pač njena moč navade. Slovenskemu filmu zagotovo niso potrebni škandali, preveč uspešen je. Pustimo, da se v njegovo podobo v prihodnje bolj zarišejo ustvarjalci sami.

Jože Pogačnik, Ljubljana

št. 47/11

Izropani pokojninski sklad? (1)

V svoji zadnji kolumni (23. 11.) sem lahko navedel le zelo

približne podatke o tem, koliko smo pri nas plačevali za pokojninsko in invalidsko zavarovanje. Dan zatem, ko sem oddal svoj rokopis, sem od ZPIZ prejel obsežnejše in natančne podatke, ki pa jih – razen krajše korekture po telefonu – ni bilo mogoče v celoti objaviti v kolumni. Ker utegnejo biti za bralce zanimivi, jih navajam. Prispevne stopnje so bile:

Leta 1986 15,80 % (od 1. 1. – 30. 4.) 17,30 % (od 1. 5. – 31. 12.),

1987 19,90 %, 1988 19,90 % (od 1. 1. – 20. 1.) 19,71 % (od 21. 1. – 29. 2.) 20,01 % (od 1. 3. – 31. 12), 1989 19,10 % (zavarovanci) 2,86 % (delodajalci), 1990 19,10 % (zavarovanci) 5,86 % (delodajalci), 1991 14,40 % (zavarovanci) 14,40 % (delodajalci), 1992, 1993 15,50 % (zavarovanci) 15,50 % (delodajalci), 1994, 1995, 1996 15,50 % (zavarovanci) 12,85 % (delodajalci) (od 1. 2. – 30. 6.)

Od 1. 7. 1996 do danes 15,50 % (zavarovanci), 8,85 % (delodajalci).

Zaradi visoke inflacije med letoma 1988 in 1991 so se prispevki pogostokrat povečevali, tako da so leta 1993 dosegli skupno (zavarovanci in delodajalci) kar 31 odstotkov.

Dr. Peter Starič, Ljubljana

Ambrus, Bled, Jesenice

Dodati moramo še Kočevje, kjer je župan SD jasno pozval ljudi na barikade, ti pa so pregledovali policijska vozila. Narobe svet. Morda se ti dogodki niso le naključno ujeli z Bledom, kjer so policijski sindikalisti pozivali k stavki. V Ambrusu se je upor proti Romom začel, ker je odpovedala pravna država. Varuh človekovih pravic pa preskoči vzroke in obsodi oblast, ker je preselila Rome s prepovedanega območja. Tudi streljanje na Jesenicah je grozljiva posledica ▶

▶ ponavljajočega se nasilja in izsiljevanja. O navedenih dogodkih je bilo že veliko povedanega, zato ne bom ponavljal. Izpostavil pa bom neučinkovito sodstvo; pa ne zaradi sodnih zaostankov, ampak zaradi sklepov sodnega sveta, povezanih z etičnimi normami sodnikov. Dobili smo politično motivirane, zato le delne in nejasne odgovore, a žal s tem tudi potrditev dvojnih meril.

Sodni svet trdi, da je glede kandidiranja sodnika na politično funkcijo zakon jasen. Sodnik, ki kandidira, javno razkrije svojo pripadnost, ko pa ni izvoljen, je že »okužen«, morda še bolj kot pet sodnikov, ki so podprli Franceta Arharja. Še več, v našem konkretnem primeru se je sodni svet v imenu vseh drugih sodnikov v nekaj dneh postavil na drugo stran. Če bi v samostojni Sloveniji izvedli vsaj minimalno lustracijo, potem bi lažje razumel nasprotovanje javnemu izrekanju sodnikov o njihovi politični pripadnosti. Mislim, da ima stranka v sodnem postopku pravico vedeti, kakšnemu »neodvisnemu« sodniku je prepuščena. Seveda, ne gre vedno za zadeve, povezane s politiko ali ideologijo, pa vseeno je več kot očitno, da inercija iz prejšnjega sistema še vedno deluje.

V zadevi svetovanja sodnika predsedniku države pri odločanju o pomilostitvah pa je sodni svet menil, da ni v nasprotju s sodniško etiko. Ko je predsednik države pomilostil obsojenca na večletno zaporno kazen, je kot politik nasprotoval sodnikom. In eden od njih bi mu moral pri tem »protipravnem« delovanju pomagati. Pravno državo razumem tudi

Trg osvoboditve 5, 2230 Lenart, tel: 02/729 02 20, 720 73 24, fax: 02/720 73 22
ELEKTRONSKA POŠTA: radio@radio-rsg.si, INTERNET STRAN: www.radio-rsg.si

tako, da sodniki čim bolj usklajeno tolmačijo zakone. Javno znana pripadnost pa bi sodnika še bolj obvezala, da bi deloval neodvisno.

Ne verjamem, da so si sodniki za jasne odgovore na odprta vprašanja vzeli le krajši čas. Sodni mlini meljejo počasi, v Sloveniji pa še prav posebej. Hitri so očitno le, ko gre za eventualno odstopanje od pravne kontinuitete in ko gre za lastne interese (ustavno sodišče je ustavilo postopek urejanja sodniških plač na podlagi učinkovitosti).

Ernest Pušnik, Hrušica

Kako rešiti spore z Romi?

Pred nedavnim sem zapisal, da mediji pri nas nekako hujskajo avtohtone Slovence proti priseljenim Romom. Deloma je tudi zdaj tako, vendar imajo na Dolenjskem domačini pač slabše izkušnje z Romi kot na primer v Pomurju. Zakaj je tako, vemo, vendar si nihče noče naliti čistega vina. Nekaj je to, da se na Dolenjskem Romi izogibajo dela in odgovornosti za svojo prihodnost, sobivanje z ljudmi. So se pač navadili, da vse dobijo s strani občine, države in družbe. Drugi državljani smo si morali sami zagotoviti poklice, pokojnine, kupiti

stanovanja ali biti v najemniškem razmerju ter plačevati stanarino. Romi, ne vsi, pa mislijo, da so nekaj več kot mi in da jim moramo vse dati. Ko bodo spoznali, da je vsakdo sam svoje sreče kovač tako glede poklica in vsega, kar za življenje potrebujemo, bodo uvideli, da ne more nekdo, četudi je Rom, zahtevati vsega od občine, davkoplačevalcev in države, pa četudi je to Slovenija! Tam, od koder so ti naši dragi Romi prišli, je za ljudi zagotovo vse slabše. Do tega spoznanja mora prej ali slej priti vsak državljan Slovenije. Evropska unija ne more zahtevati, da delamo in plačujemo davke za tiste, ki sami ničesar ne storijo zase. Z izsiljevanjem, grožnjami in tožbami ter nasiljem se ta romska zadeva ne bo umirila. Če gre lahko Romom v Prekmurju bolje, bi jim moralo iti tudi drugod po državi.

Jožef Zemljič, Škofja Loka

Trubar danes in nekoč

V nedeljskem dnevniku se je 19. 11. 2006 v rubriki Povečave izpod peresa Aleksandra Lucuja pojavil članek z mastnim naslovom »Kar je Trubar pričel, je Kardelj nadaljeval« in nato z nekoliko manj mastnim podnaslovom »Je bil povojni poboj domobrancev

nekakšno povračilo za protireformacijsko inkvizitorstvo RKC nad slovenskim življenjem in kulturo. Slednje naj bi bil izrek dr. Tine Hribar. Ne glede na smešnost, celo tragikomičnost trditev je to vendarle lahko iztočnica za novično presojo vloge Trubarja za današnje čase. Trubar je s trdno vezavo slovenskega pravopisa na vsenemškega, posebej pa s protestantizmom vezal Slovenijo za svojega naravnega zgodovinskega zaveznika Nemce. Nemci so imeli v svojih vrstah sicer Avstrijce, ki so se šopirili nad zelo obsežnim obdonavskim t. i. kondominijem, ki so ga sestavljala predvsem nemška ljudstva, in so, da so kljubovali v nemštvu številčno daleč močnejšim Nemcem, ostali katoličani. Strah, da bi se Slovenci vendarle ne obrnili na Bavarce in s tem dovolili protestantskim Nemcem dostop do Trsta in Jadrana, je bil razlog za obsežno protireformacijo na Slovenskem, ki ga ni iz lastnih nagibov vodila RKC sama, temveč v prvi vrsti habsburška krona v strahu, da ne bi izgubila pomembne province – najprej vero, potem pa še vse drugo. Ta protireformacija je imela kajpak neprijetne posledice za slovenske protestante same in tudi za slovenske protestantske knjige. Prezrta pa je očitno POZITIVNA plat tega habsburškega ukrepa – protestantstva na Hrvaškem ni bilo. Da bi dobila popoln nadzor nad nepredvidljivim slovenskim ljudstvom, je po protireformaciji dunajska vlada ostro ločila Slovenijo od sosednje Hrvaške. Temu se lahko Slovenija zahvali, da od Trubarja in Hrena pa vse do konca prve svetovne vojne, čeprav je bila formalno pod isto krono kot ves južnoslovanski

97.2, 99.5, 103.7, 106,2 MHz
UKV, STEREO, RDS

88,3 & 105,1 MHz
ALPSKI VAL
Radio Alpski val
www.alpskival.net
† 05 38 11 886
† 05 38 11 674

RADIO BREŽICE
na 88,9 in 95,9 MHz

avstrijski Balkan (Hrvaška, Dalmacija, Slavonija, Bosna, Hercegovina, del Črne gore, Vojvodina), NI IMELA PRISELJENCEV z juga. Trubarjeva zasluga je torej, da je pokazal, da Slovenci nismo Balkanci. Kardeljevo delovanje je bilo diametralno nasprotno. Z množičnimi zunajsodnimi poboji tako imenovanih domobrancev, dobljenih s prevaro iz angleškega ujetništva na avstrijskem Koroškem, je Kardelj izvršil GENOCID nad lastnim ljudstvom in na široko odprl vrata Balkancem. Med letoma 1945 in 1991 se je v Slovenijo na leto priselilo po 15.000 Balkancev. S 40. členom Zakona o državljanstvu, objavljenim v Uradnem listu nove države 25. 6. 1991, pa je dobilo slovensko državljanstvo še nadaljnjih 180.000 Balkancev, ki pred tem nikdar niso živeli na Slovenskem. Na Balkanu je potekalo krvavo čiščenje, da so tako izganjali tujerodna ljudstva. Vsi izgnani so dobili zatočišče med Slovenci v Sloveniji, ki je po 1991 še manj slovenska, kot je bila pred tem letom. Toliko o t. i. izbrisanih, ki se hodijo pritoževati v Bruselj. Proti 40. členu je tedaj glasovala samo Janševa stranka, a je bila preglasovana. Naj končam z Ivanom Robom: »Pridi tujčin revne tujine, vabi te sin slovenske občine, zemljo češ met, pridi jo vzeti. Tovarne vse tukaj boš dobil, trde gore v zlato boš predrobil, tvoj je denar nam gospodar. Vsakega tod lahko obereš, krotek je rođ, lahko ga dereš, vse pretrpi, nič ne kriči. Te tri pedi tujcu pustimo, v zemljo se mi vdano zarijmo. Tujci okrog, živi vas Bog!«

Slovenstvo v prvi vrsti ni rasni, temveč kulturni pojem. Biti Slovenec pomeni najprej biti kulturni, omikan, delaven, spodoben, pošten. Občutljivost geopolitičnega in zgodovinskega terena doline šentflorjanske to zahteva. Tu ni prostora za razgrajanje, zmikavte, roparje, posiljevalce ali barbare drugačne sorte. Ko sedaj nekateri pozivajo k večji etnični strpnosti Slovencev, je treba to popraviti, prav je, da smo etnično nestrpni, da ne trpimo neprilagenosti, nepoštevanosti, umazanih, prevarantskih ljudi. V kakem drugem, kronično vojnem okolju, je biti VOLK edino, kar preostane. Kdor hoče priti iz takih

predelov in hoče biti še naprej nasilen kavboj, to tu ni vrlina, temveč nasprotno, nezaželena hiba, ki je ne trpimo.

Ne moremo torej zavračati nekoga zato, ker govori drugačen jezik ali ker prihaja iz oddaljenih krajev, ampak izključno zato, ker je prinesel s seboj divjaške navade, ki tu nimajo prostora. Kdor pa se je prilagodil in postal srednjeevropsko kulturen, še nihče ni bil drugače sprejet kot z dobrodošlico.

Ivan Petelin, Kranj

Podpora Nussdorferjevi

Predsednik države je na skorajšnje izpraznjeno mesto varuha človekovih pravic predlagal neznanu psihiatrinjo Zdenko Čebašek-Travnik. (Upam, da tej odločitvi ni botrovalo osebno znanstvo ali vračanje morebitnih strokovnih uslug.) Ne vidim razloga, zakaj ne bi smel tudi jaz kot državljani Republike Slovenije predlagati znano in že uveljavljeno osebo, ki ima odprto srce za premnoge prizadete in nemočne slovenske otroke, ki najde čas in sprejme vsakogar, vsakomur prijazno odgovori, odpiše, je do vsakega otroka ali staršev enako občutljiva in odzivna, kot da gre za člana njenega družinskega kroga. O njenih dozdašnjih strokovnih izkušnjah in prizadevanjih v iskanju poti kako pomagati ljudem (predvsem otrokom!) v stiski, govori tudi njena nova knjiga Naši dečki z ulice. Le kdo je ne bi prepoznal: gre za uspešno državno tožilko in pred Drnovškovo odločitvijo resno kandidatko za varuhinjo človekovih pravic Vlasto Nussdorfer.

Njeno vsestransko prizadevanje v raznih ustanovah v okviru civilne družbe (vse v popoldanskem in večernem času) jo dela drugačno od predlagane psihiatrinje, predvsem pa od zdajšnjega varuha človekovih pravic. Sprašujem se, zakaj bi tako pomembno in občutljivo mesto varovanja človekovih pravic zasedla neznanca, oseba, ki že vrsto let ljubiteljsko opravlja tovrstno dejavnost in tematiko dodobra pozna, jo strokovno in retorično odlično obvlada, pa bi morala od strani opazovati delo nekoga, ki nima

Semenj ničevosti!

Marija Vodišek

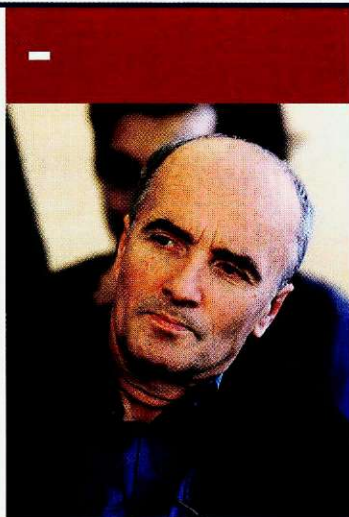
Avtor tega satiričnega romana, napisanega leta 1847–48, Anglež William Makepeace Thackeray, se je s tem svojim delom norčeval iz hinavščine in omejenosti takratne angleške družbe. Bi današnje družbo opisal kaj drugače? Podoba časa, ki ga opisuje, je popolnoma enaka podobi sedanjega časa, pa čeprav je od takrat preteklo 160 let. Kdor je sledil zadnji interpelaciji in odstavljanju ministra v državnem zboru, se je lahko prepričal o ničevosti, ki je puhtela iz poslanskih klopi. Interpelacijo proti ministru za kulturo Vasku Simonitiju je vložila LDS s prvo podpisano Majdo Širca. Kolikokrat je eldesova »kulturnica« tistega dne z gnevom izgovorila besedo laž in jo vztrajno podtikala ministru Simonitiju? Isti refren so ponavljali še drugi poslanci. Vnete pomagače so imeli v SNS, predvsem v socialni delavki Barbari Žgajner Tavš in tehniku vozovne službe Srečku Prijatelju. Račun se ni izšel kljub oklevanju nekaterih poslancev NSi, ki so s tem predvsem protestirali proti odstavitvi njihovega člana, ministra Janeza Drobniča. To delno abstinenco je takoj izkoristil Tone Rop, ki je dejal, da interpelirani minister ni dobil zaupnice, pa čeprav je bilo več glasov za kot proti. Zanimivo, da jih prav nič ne moti, kadar je kdo njihovih izvoljen z enim ali dvema glasovoma več ali pa tudi manj, zdaj pa je bil komentar poln bruhajočega žolča. V ZDA je na volitvah leta 1960 za Johna F. Kennedyja glasovalo 34.227.096 volivcev, medtem ko je Richard Nixon dobil 34.107.646 glasov, kar je le 0,2 odstotka manj kot Kennedy. Ampak to so ZDA, ki so že nekaj časa tarča slovenske kritike, ker nekateri mediji namenoma zamolčijo mnogo hujše stvari, ki se dogajajo vsepovsod. Sedanji vladi se očitata rasizem in segregacija. Tega jo obtožujejo razni »mirovniki« s pomočjo nekaterih zakrnelih »kulturnikov«. Ampak domača kritika ni dovolj, zato so jih poslali v Evropo, čeprav bi morali vedeti, da se EU srečuje s še hujšimi problemi. Preden so jih, tudi nekateri naši evropski poslanci, poslali tja, bi morali prebrati Le Monde s 30. novembra, v katerem je obširno opisano, da se v večini držav članic EU na različnih področjih še pojavljata rasizem in ksenofobija. Navedene so vse države – od Francije do Latvije. Med njimi pa ni Slovenije. Svoj lonček k vsesplošni hipokriziji je pristavil še slovenski katoliški tednik Družina št. 49 s člankom Koruza novinarke Vide Petrovčič. Menim, da je s tem pamfletom prestopila rubikon. Pa ne le ona, temveč tudi uredništvo tednika. Seveda se za katoliško glasilo ne spodobi beseda »koruznik«, zato je licemerna novinarka napisala le besedo koruza in v članku obtožila premierja Janeza Janšo in njegovo spremljevalko Urško. Pa bi še razumeli, če bi to napisala oseba, ki ji v tem pogledu ni kaj očitati, vendar je tudi ona uživala »koruzo«, dokler ji je teknila. Je RKC pozabila, da je bil prav Janez Janša tisti minister, ki je prvi Cerkvi po več kot pol stoletja vrnil njeno lastnino, Zavod sv. Stanislava? To je farizejstvo. Kristus niso umorili Rimljani, temveč farizeji in naščuvana drhal.

širokih civilnodružbenih pripočil in strokovnih zagotovil za uspešnost. Ne nazadnje je mogoče prepoznati, da se v državnih tožilkah Vlasti Nussdorfer skriva tudi Človek. To pa je nedvomno njen največji adut in priporočilo za njeno uspešno delo.

Sprašujem se, ali želimo v prihodnje na tem mestu nekoga, ki bo resnično varuh malih in pomoči potrebnih ljudi, brez skritih političnih zaobljub, ali želimo kakršno koli figuro, ki jo pač moramo postaviti na izpraznjeno mesto.

Ive A. Stanič, Kočevska Reka

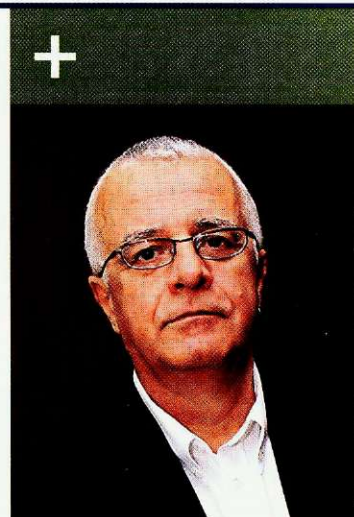
Politični semafor

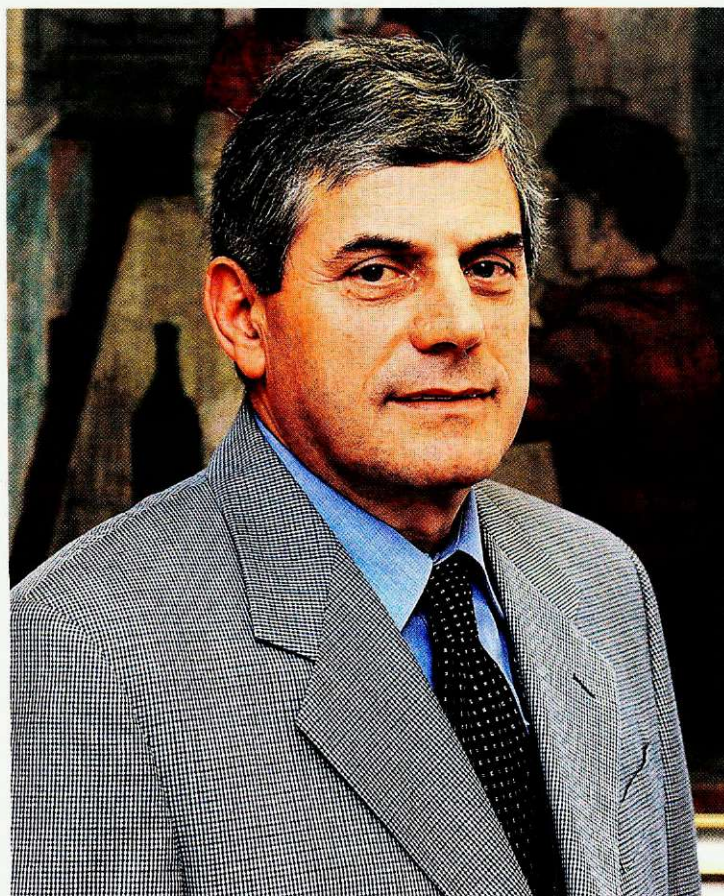
Kolumnistovo moraliziranje Dnevnikov kolumnist Vlado Miheljak, znan po svojem včasih že kar pretirano levičarsko obarvanem in močno pristranskem pisanju, je v zadnji kolumni vzel v precep Jelinčičev nastop v oddaji Piramida, češ da veliko večjo odgovornost za Jelinčičeve nestrpne izjave nosi vodstvo RTV kot pa Jelinčič sam. Hkrati je Miheljak zgrešil kraj, kjer je Jelinčič leta 1997 omenil »golazen« – namesto Medvode je zapisal Domžale.

Se je umiril? Nekdanji poslanec in župan Pavel Rupar se po porazu na županskih volitvah vendarle umirja, čeprav je v zadnjem času znova zbudil nekaj pozornosti, ko je zaradi dogajanja v občini Tržič pisal varuhu človekovih pravic Matjažu Hanžku in se hkrati novemu tržiškemu županu Borutu Sajovcu bolj za šalo kot zares ponudil za podžupana. Kdo ve, morda je k njegovi umiritvi pripomogla tudi zmaga v razvpiti televizijski oddaji Piramida.

Ustavlil hysterijo Direktor Radia Slovenija Vinko Vasle je očitno eden redkih urednikov, ki je zaradi hysterije glede dogajanja v zvezi z romsko družino Strojjan posegel v dogajanje in omejil poročanje o omenjenih dogodkih na samo najbolj bistvene podatke. S tem je seveda preprečil, da bi nacionalni radio posnemal senzacionalizem nekaterih medijev, ki s svojim početjem prilivajo olja na ogenj in tako dodatno zaostrejo položaj.

Prihodnji ustavni sodnik?

Prihodnje leto se obetajo precej obsežne kadrovske spremembe na ustavnem sodišču, saj bo v tem letu kar šestim ustavnim sodnikom od devetih potekel devetletni mandat. Najprej bo marca mandat potekel Dragici Wedam Lukič, sledili pa ji bodo še Mirjam Škrk, Milojka Modrijan, Janez Čebulj, Zvonko Fišer in Alojz Janko. Zato je predsednik države Janez Drnovšek izdal poziv za prijavo za prosto mesto ustavnega sodnika po odhodu Wedam Lukičeve. Prijavili so se Jan Zobec, Borut Stražišar in Miroslav Mozetič. Imena so precej zanimiva, saj je Jan Zobec eden od vrhovnih sodnikov, ki so pred volitvami podprli dr. Franceta Arharja za ljubljanskega župana, medtem ko naj bi bil dr. Stražišar povezan z dr. Krešimirjem Puharičem, ki je doslej že neuspešno kandidiral za ustavnega sodnika, saj ga je spodnesla afera z vrtcem za otroke z motnjami v duševnem razvoju. Zanimiva pa je predvsem kandi-

datura mag. Miroslava Mozetiča, ki je bil nekdanj poslanec Slovenskih krščanskih demokratov, nato pa se je umaknil iz politike in se posvetil pravniški karieri. Nekaj časa je deloval kot svetovalec na ustavnem sodišču, zdaj pa je vodja zakonodajnopravne službe Državnega zbora RS. Zanimivo bo videti, kako se bo na njegovo kandidaturo odzvala opozicija glede na to, da je bil nekdanj poslanec SKD. Če bo Mozetiču (znova) odrekla podporo z izgovorom, da je nekdanj deloval kot politik in poslanec desne stranke, bo zašla v dvojna merila, saj je leta 2000 na ustavno sodišče levica spravila dr. Cirila Ribičiča, nekdanjega poslanca in predsednika Stranke demokratične prenove, predhodnice združene liste oz. sedanje SD. Konec koncev bi Mozetičeva izvolitev za ustavnega sodnika pomenila nazorsko uravnoteženje na ustavnem sodišču, za kar se je že pred leti zavzemal nekdanji ustavni sodnik Matevž Krivic. G. B.

enkratno naložbeno
živiljenjsko zavarovanje
s kapitalsko garancijo
Prednost več

GARANTIRAMO

**Hedge
Valutni**

**Glavnico
in že
dosežen
donos**

**Omejena emisija!
samo do**

31. 12. 2006 pri

ZAVAROVALNICI MARIBOR

080 19 20

www.ZMprizma.si

SREČNO IN BOGATO NOVO LETO 2017!

Naj se vam želje izpolnijo

Srečno!

